Space for Available for Advertising
WWW.PREETNEWS.COM
WWW.PREETNAMA.COM
preetnamausa@gmail.com

ਨਿਊਯਾਰਕ
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ ਖਰਾ ਸੱਚ
Online and Print Media +1 201-312-4180 +1 917-328-8436

ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
Preetnamausa@gmail.com

ਸਾਲ 4, ਅੰਕ 366, 14 ਅਗਸਤ ਤੋਂ 20 ਅਗਸਤ, 2026 ਵੈਬਸਾਈਟ : www.preetnama.com, www.preetnews.com ਈਮੇਲ preetnamausa@gmail.com

ਨਵੀਆਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਰ: ਪੀਆਰ ਔਖੀ, ਸਪਾਊਸ ਕੇਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ

ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰਵਾਸ ਸੰਗਠਨ (ਆਈਓਐਮ) ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ, ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਕੁਸ਼ਲ ਪੇਸ਼ਾਵਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 2024 ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਰਾਵਟ ਕੈਨੇਡਾ, ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਆਈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ @ਤੇ ਘੱਟ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਖ਼ਤ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮ, ਸਟੱਡੀ ਪਰਮਿਟ ਕੈਪ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਕੈਨੇਡਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਣਾਅ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਟੱਡੀ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਹੁਣ ਰੁਝਾਨ ਜਰਮਨੀ, ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵੱਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਸਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਬਿਹਤਰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰਾਹ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਦਲੀਆਂ ਪਰਵਾਸ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਈਲਸ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਆਈਲਸ ਕੋਚਿੰਗ ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਕਾਲਜਾਂ-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖ਼ਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਫ਼ਾਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ (ਆਈਡੀਸੀ) ਦੇ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਸ਼ੁਚੀ ਕਪੂਰੀਆ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਸਾਮਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਸਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਉਜਾਗਰ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ @ਤੇ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਕੋਰਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ ਪਰਤ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ, ਵੀਜ਼ਾ ਰਿਜੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਵਧਣਾ ਅਤੇ ਪੱਕੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਖ਼ਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਚੁੱਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਵਧੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਆਈ.ਡੀ.ਸੀ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰਵਾਸ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਚਰਚਾ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਸੀ।

ਮੈਂ 2022 ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨਾਲ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ @ਤੇ ਉੱਥੇ ਗਈ ਸੀ, ਤੰਗੀਆਂ ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਖ਼ਾਲੀ ਹੱਥ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ, ਕਾਰਨ ਯੂਕੇ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਬਦਲਾਅ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰਾ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ।÷, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੋਨਿਕਾ ਢਿੱਲੋਂ ਦੇ।

ਮੋਨਿਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਯੂਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੋਇਆ। ਮੋਨਿਕਾ ਮੁਤਾਬਕ ਯੂਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਫੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ @ਤੇ ਲੈਂਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਹਰ ਵਕਤ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਨਿਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਵੀ ਮੰਗਵਾਉਣੇ ਪਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਕਾਨ ਦਾ ਰੈਂਟ ਦੇਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਸੀ। ਮੋਨਿਕਾ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੇ ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯੂਕੇ ਨੇ ਪਰਵਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ @ਤੇ ਬਦਲਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸਪਾਊਸ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਇਸ ਸਾਲ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ ਪਰਤ ਆਈ।

ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੋਨਿਕਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਕਦੇ ਬਿਹਤਰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ, ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਖ਼ਤੀ ਨੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਸਰ ਹੁਣ ਸਿਰ਼ਫ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ, ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ।ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵੀ ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਖ਼ਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ @ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸੰਕਟ, ਉੱਚੇ ਪਰਵਾਸ ਅੰਕੜੇ, ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵਧਦਾ ਬੋਝ ਅਤੇ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਘੱਟਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੀਆਰ ਦੀ ਆਸ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਕਈ ਸਾਲ

ਮੋਨਿਕਾ ਵਾਂਗ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਡਾਬਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੁਸਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਪਰਤ ਆਏ ਹਨ। ਹੁਸਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 2020 ਵਿੱਚ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ @ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਕਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਉੱਥੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਹੁਸਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਮਿਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਹ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਤੌਰ @ਤੇ ਐਲ.ਐਮ.ਆਈ.ਏ ਲਈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵਿੱਚ ਪੀ ਆਰ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਐਮ.ਆਈ.ਏ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇੰਪਲੋਇਰ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਐਲ.ਐਮ.ਆਈ.ਏ ਹੈ। ਹੁਸਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ ਪਰਤਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹੁਸਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਿਖਾਇਆ, ਪਰ ਅ਼ਫਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਾਲ ਉੱਥੇ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ੀਰੋ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਹੁਸਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੁਣ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਲੀਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਲਈ ਕਾ਼ਫੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ @ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਪੱਖੋਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਪਾਊਸ ਵੀਜ਼ਾ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਇਆ

ਬਦਲੀਆਂ ਪਰਵਾਸ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ @ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ @ਤੇ ਸਪਾਊਸ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਖ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਧਾਂਦਰਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ 2022 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 2023 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਸਪਾਊਸ ਵੀਜ਼ੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਅਪਲਾਈ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਵੀਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੋ ਵਾਰ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਪਾਊਸ ਵੀਜ਼ਾ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾ਼ਫੀ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ੇ ਤਹਿਤ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਬੁਲਾਉਣਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾ਼ਫੀ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ, ਹੁਣ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਰੀਬ ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਅਜੇ ਵੀ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਅਸਲੀ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀ ਦੇ ਆਈਲਸ ਬੈਂਡ ਦੇ ਆਧਾਰ @ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ਰਚਾ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ @ਸਪਾਊਸ ਵੀਜ਼ਾ@ @ਤੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕਾ਼ਫੀ ਚੱਲਿਆ ਸੀ। ਸਪਾਊਸ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤੀ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ? ਕਈ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਨਾਮ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ @ਤੇ ਬੀਬੀਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਾਊਸ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਥਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲੀਆਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ @ਤੇ ਵੀ ਡੂੰਘੀ ਚੋਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੀਬੀਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਈਲੈਟਸ ਅਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਮੰਦੀ

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਭਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਸ਼ਹਿਰ, ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਈਲਸ ਅਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦ਼ਫਤਰਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਸੀ। ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬਠਿੰਡਾ, ਮੋਗਾ, ਬਰਨਾਲਾ, ਸੰਗਰੂਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ, ਮੁਹਾਲੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਰਗੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਲਈ ਹੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਦੂਜੇ ਮੋੜ @ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਇਹ ਆਈਲਸ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੌੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੈਨੇਡਾ, ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰ਼ਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਅਜੀਤ ਰੋਡ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਬੋਲ ਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਈਲਸ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੀ ਗਲੀ (ਸੜਕ) ਦੇ ਨਾਮ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਇੱਥੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦ਼ਫਤਰਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ। ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਕਿੱਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੀ ਇਸ ਰੋਡ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਈਲਸ ਸੈਂਟਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਦੀ ਥਾਂ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਕਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ 'ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਗੋਲੀ' ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਗੋਲੀ ਕਿਸ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇ ਹੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਪੀਐੱਚਐੱਸਸੀ) ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਬਾਰੇ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ 129ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਗੋਲੀ (ਇਹ ਦਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਲੱਤ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ) ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਸ਼ਾ ਛਡਾਊ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਗੋਲੀ ਦੀ ਡਿਮਾਂਡ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਇਜ਼ਾਫਾ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਘਟਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਜਾ ਨਸ਼ਾ, ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਗੋਲੀ ਦੀ ਵਧੀ ਮੰਗ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾਕਟਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਧੀ ਵਰਤੋਂ ਇਲਾਜ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਈ ਵਾਲੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਮੂੰਹ ਰਾਹੀਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਨੂੰ ਓਪੀਓਇਡ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ-ਆਧਾਰਿਤ ਦਵਾਈ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਡਬਲਿਊਐੱਚਓ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥੈਰੇਪੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਓਵਰਡੋਜ਼ ਕਾਰਨ ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਹਤ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮਾਡਲ ਲਿਸਟ ਆਫ਼ ਐਸੈਂਸ਼ੀਅਲ ਮੈਡੀਸਿਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਵਾਈਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਵਾਈ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਓਓਏਟੀ (ਆਊਟਪੇਸ਼ੰਟ ਓਪੀਓਇਡ ਅਸਿਸਟੈਂਡ ਟਰੀਟਮੈਂਟ) ਕਲੀਨਿਕਸ ਵਿੱਚ ਮੁਫ਼ਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬਕਾਇਦਾ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤੀ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਸਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਖ਼ਰੀਦ ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਸ਼ਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਾਹਿਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕੋਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੱਕ ਵੀ @ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ@ ਦਵਾਈ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਪਾਏ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਕੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ @ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ@ ਦਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਸ਼ਾ ਛਡਾਊ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਵਾਈ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ @ਤੇ ਖਰੀਦਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ 'ਚ ਕਮੀ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਸਿਰਫ਼ ਦਵਾਈ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਮਾਪੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਪੱਕੇ ਤੌਰ @ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡ ਕੇ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਏ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਕਿੰਨੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਖ਼ਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਕਿੰਨੇ ਮਰੀਜ਼ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਏ।

ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 250 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਰੀਜ਼ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ 15 ਬੈੱਡ ਹੀ ਹਨ। ਆਪ ਵਿਧਾਇਕ ਅਸ਼ੋਕ ਪਰਾਸ਼ਰ ਪੱਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਬੈੱਡ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮੰਗ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬੈੱਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪੱਖ

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾਕਟਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਧਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡੀ-ਐਡਿਕਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਖ਼ਾਸ ਵਾਰਡ ਅਤੇ ਓਓਏਟੀ ਕਲੀਨਿਕ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਲਈ ਮਾਹਰ ਲੋਕ ਤੈਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀੜਤ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੋ ਸਕੇ ਸਕਣ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ @ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ@ ਗੋਲੀ ਦੀ ਵਧੀ ਮੰਗ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾਕਟਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਧੀ ਵਰਤੋਂ ਇਲਾਜ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਈ ਵਾਲੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਮੂੰਹ ਰਾਹੀਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ @ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਓਵਰ ਡੋਜ਼ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਆਮ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਦਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ, ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਡਾਕਟਰ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਗਰਗ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ @ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ@ ਮੁਹਿੰਮ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਗਰਗ ਮੁਤਾਬਕ ਇੱਕ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਛਡਾਉਣ ਲਈ ਦੂਜੇ ਨਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਮੁਹਿੰਮ ਰਾਹੀ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮੈਡੀਕਲ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਖਪਤ ਚ ਅੱਠ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ 2025 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਮੰਗਿਆ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਹੇਠ ਬੰਦ ਕਈ ਕੈਦੀ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ @ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਛਡਾਊ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਪਤ ਵਧਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 2022 ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 1.17 ਕਰੋੜ ਗੋਲੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ 2026 ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 8.87 ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਭਾਵ ਅੱਠ ਗੁਣਾ ਇਜ਼ਾਫਾ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਮੁਤਾਬਕ ÷ਅਸੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈਏ ਕਿ ਨਸ਼ੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਵਾਈ @ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨਾ ਬਣਾ ਦੇਈਏ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੱਧ ਮਰੀਜ਼ ਡੀ-ਐਡਿਕਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਦਵਾਈ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਖਪਤ ?

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਓਪੀਓਇਡ ਸਬਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ ਥੈਰੇਪੀ ਲਈ 43.44 ਕਰੋੜ ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਗੋਲੀਆਂ ਖ਼ਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਦੀ ਖਪਤ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2022ਚ 7 ਕਰੋੜ, 2023ਚ 9.44 ਕਰੋੜ, 2024 'ਚ 10 ਕਰੋੜ, 2025 'ਚ 11 ਕਰੋੜ ਅਤੇ 2026 'ਚ ਛੇ ਕਰੋੜ (ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਤੱਕ) ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਗੋਲੀਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਓਟ ਕਲੀਨਿਕਸ ਰਾਹੀਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਨਵੇਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 3 ਲੱਖ 17 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ 2022 ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਮਰੀਜ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਦਵਾਈ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ @ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ@ ਇਲਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡ ਕੇ ਇਹ ਦਵਾਈ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਡੀ-ਐਡੀਕਟਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੈਅ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੇਵਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਬੁਪ੍ਰੇਨੋਰਫੀਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਡਾਕਟਰੀ ਪਰਚੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

ਐੱਚ.-1ਬੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਰਾਹ ਹੋਵੇਗੀ ਹੋਰ ਔਖੀ ! ਉੱਠੀ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮ ਬਦਲਣ ਦੀ ਮੰਗ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, 9 ਅਗਸਤ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਖ਼ਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟਰ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ (ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ) ਸਪੌਂਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ 'ਤ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ ਐੱਚ.-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਤੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2025 ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਐੱਚ.-1ਬੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਔਪਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ (ਓ.ਪੀ.ਟੀ.) ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰ ਐੱਚ.-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਹਨ। ਸੈਨੇਟਰ ਐਰਿਕ ਸਮਿੱਟ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਇਸ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮਿਸੂਰੀ ਦੇ ਸੈਨੇਟਰ ਏਰਿਕ ਸਮਿੱਟ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਿਰਤ ਸਕੱਤਰ ਕੀਥ ਸੋਂਡਰਲਿੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰੀਵੀਊ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਜਾਂ ੂ5ਵ$, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਮੁਤਾਬਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸੈਨੇਟਰ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਕਾਰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਸਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ'। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮ ਐੱਚ.-1ਬੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਐੱਚ.-1ਬੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਰਮ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਿੱਟ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀਜ਼ਾ, ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਨੌਕਰੀ ਆਪਣੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਔਨਲਾਈਨ ਪਲੇਟਫ਼ਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਪਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਅਮਰੀਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ 'ਤੇ ਵਿੱਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਰ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪੌਂਸਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੁਰੰਤ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਨੇਟਰ ਨੇ ਲੇਬਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਡੇਟਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਚਿੰਤਾ

ਲੰਡਨ, 9 ਅਗਸਤ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਟੀ.ਆਈ. ਮੁੱਖੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ 3 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 2 ਪੁੱਤਰਾਂ, ਕਾਸਿਮ ਅਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਸੀ.ਐੱਨ.ਐੱਨ. ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖ਼ਿਆ ਅਤੇ ਵਿਗੜਦੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 7 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ, ਪਰਿਵਾਰ, ਨਿੱਜੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀ ਸਿਹਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਛੁਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਲੇਟਫ਼ਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਦੇਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾ ਆ ਸਕਣ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖ਼ਿਅਤ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਕੈਲਗਰੀ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਵਿਵਾਦ

ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਫ਼ੀਸ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਸਟੂਡੈਂਟ, 70 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਲਟਕੀ ਤਲਵਾਰ

ਕੈਲਗਰੀ , 9 ਅਗਸਤ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕੈਲਗਰੀ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ (ਪੀ.ਜੀ.ਡਬਲਿਊ.ਪੀ.) ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੱਚੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਦਿਨ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਬੱਚੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਾਨ-ਕ੍ਰੈਡਿਬਲ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਖਾਰਿਜ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਨੇ ਪੋਰਟੇਜ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨਾਲ ਪਬਲਿਕ-ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਹੇਠ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੋਰਸ ਚਲਾਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਰਸਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ 8 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ 2 ਸਾਲ ਤਕ ਸੀ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਰਸਾਂ ਨੂੰ ਨਾਨ-ਕ੍ਰੈਡਿਬਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਖਾਰਿਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਮੱਧ 'ਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਖਾਰਿਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਕੋਰਸ ਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਪੀੜਤ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਭਗ 32,000 ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡਾਲਰ (ਤਕਰੀਬਨ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਫ਼ੀਸ ਚੁਕਾਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਪੱਕੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ (ਪੀ.ਆਰ.) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਪਰਤਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈ ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਰਾਹਤ ਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਲੱਗਭਗ 70 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤ ਪਰਤਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸੰਕਟ ! ਸਮਾਜਿਕ ਚੁੱਪ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਣਦੇਖੀ ਬਣੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੜਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਿਣਸੀ ਹਿੰਸਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਕਟ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਢੁੱਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ 3,364 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਗਭਗ 47 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੀੜਤ ਲੜਕੇ ਸਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤ 11 ਤੋਂ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ੋਖਮ ਵਾਲਾ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲੜਕੇ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਲ ਸੰਸਥਾਗਤ ਧਿਆਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰੋਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸਿਰਫ਼ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ 'ਮਰਦਾਨਗੀ' ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਕਾਰਨ, ਪੀੜਤ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਕਸਰ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਡਰੋਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਆਪਕ ਅਕਸਰ ਇਸ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਚੁੱਪ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ 'ਜ਼ੈਨਬ ਅਲਰਟ ਐਕਟ 2019' ਵਰਗੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਸਰੂਪ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤ ਮਹਿਲਾ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਨੀਤੀਗਤ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2015 ਦੇ ਕਸੂਰ ਸਕੈਂਡਲ ਨੇ ਪੂਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ ਦਹਾਕਾ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾ ਤਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਮਾਮਲਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

'ਡਿਜੀਟਲ ਕੈਦ' 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਕੇਂਦਰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਨੇ ਚੀਨੀ ਪਰਿਵਾਰ !

ਸ਼ੰਘਈ , 9 ਅਗਸਤ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਚੀਨ 'ਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਾਂ ਦੀ ਲਤ ਛਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੁਧਾਰ ਕੇਂਦਰ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਹੁਣ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਕੇ, ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਅਗਵਾ ਵਰਗੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਚ ਕੈਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਥੇ ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ, ਮਾਨਸਿਕ ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਵਾਈਆਂ ਖੁਆਉਣ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਬਾਲਗ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਚੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੈਦ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਅਸਲ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਕਦਮ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਘਿਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯੂ.ਐੱਸ. ਵਲੋਂ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ

'ਤੁਸੀਂ ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋ...'

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, 9 ਅਗਸਤ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇੱਕ ਫ਼ੈਡਰਲ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੇ 'ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਬਾਲਰੂਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ' 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 'ਯੂ.ਐੱਸ. ਕੋਰਟ ਔਫ਼ ਅਪੀਲਜ਼ ਫ਼ੌਰ ਦ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਔਫ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਸਰਕਟ' ਨੇ 2-1 ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ, 'ਹਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦਾ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ'। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯੂ.ਐੱਸ. ਕਾਂਗਰਸ (ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ) ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਜ ਪਾਲਿਕਾ ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵਰਗੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਢਾਹੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ 'ਈਸਟ ਵਿੰਗ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਤ 400 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ (ਲੱਗਭਗ 3,500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਭਾਰੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬਾਲਰੂਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਸ.ਫ਼ਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ 11 ਕਰੋੜ ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਾਲੀ ਲਾਟਰੀ !

ਰੋਮ, 9 ਅਗਸਤ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਸ.ਫ਼ਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇੱਕ ਔਰਤ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣ ਗਈ । ਇਹ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਅਜੀਬ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੱਚ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਲੱਗਭਗ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (1 ਮਿਲੀਅਨ ਯੂਰੋ) ਦਾ ਲਾਟਰੀ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੂੜੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਸ.ਫ਼ਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਔਰਤ ਨੇ ਇੱਕ ਲਾਟਰੀ ਟਿਕਟ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੈਲਫ਼ ਸਰਵਿਸ ਮਸ਼ੀਨ ਕੋਲ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਖ਼ਰਾਬੀ ਕਾਰਨ ਸਕ੍ਰੀਨ 'ਤ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਨੇ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਔਰਤ ਨੇ ਟਿਕਟ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਕੂੜੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਸੇ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਜੇਤੂ ਟਿਕਟ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਕਮ 1 ਮਿਲੀਅਨ ਯੂਰੋ, ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੁੱਦਰਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗਭਗ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਔਰਤ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਪਰ ਕੂੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਸਥਾਨਕ ਕੂੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੰਪਨੀ, ਛ1ਟ2 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੂੜਾ ਕਿਸ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਲੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ। ਫ਼ਿਰ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਟਿਕਟ ਲੱਭੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਫ਼ਿਰ ਸ.ਫ਼ਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਛੋਟੀ ਲਾਟਰੀ ਟਿਕਟ ਲੱਭਣ ਲਈ 6 ਟਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੂੜੇ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਰਕਾਰ ਇਹ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਟਿਕਟ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਝੂ ਆ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਟਿਕਟ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੂੜੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਸ.ਫ਼ਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੂੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਟੀਮ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਕੂੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੂੜੇ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਟਿਕਟ ਲੱਭਣਾ ਕਿਸੇ ਚਮਤਕਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਟਿਕਟ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਇੱਕ ਸਕ੍ਰੈਚ ਕਾਰਡ ਖਰੀਦਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ 50 ਯੂਰੋ ਦਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਿਆ। ਇਹ ਇਤਾਲਵੀ ਔਰਤ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸ.ਫ਼ਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੱਗਭਗ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਮਿਲ ਗਏ।

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

ਭਾਰਤੀ ਰੇਨੂ ਬਣ ਗਈ 'ਰੁਪੰਜ਼ਲ' !

8 ਫ਼ੁੱਟ 10 ਇੰਚ ਲੰਬੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ 'ਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਨਾਮ

ਹਲਦਵਾਨੀ, : ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਹਲਦਵਾਨੀ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਇਨਫ਼ਲੂਐਂਸਰ ਰੇਨੂ ਧਰੀਆਲ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੋਖਾ 'ਗਿੰਨੀਜ਼ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡ' ਦਰਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੇਨੂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਸੰਘਣੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ 271.50 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਯਾਨੀ 8 ਫ਼ੁੱਟ 10 ਇੰਚ ਮਾਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਲੰਬਾਈ ਇੱਕ ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਉੱਚਾਈ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ ਇੱਕ ਆਮ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਰੇਨੂ ਦੇ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਕਿਸੇ ਚਮਤਕਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰੇਨੂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ 'ਰੈਪੁੰਜ਼ਲ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਰਮਨ ਕਥਾਵਾਂ 'ਚ ਅਰਥ 'ਪਰੀ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਲੋਕ ਰੇਨੂ ਦੀ ਲਗਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਧੋਣ, ਸੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਚਮਕ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਰੇਨੂ ਧਰੀਆਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਿਨੀਜ਼ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡ 'ਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਰੇਨੂ ਦੀ ਇਸ ਸਫ਼ਲਤਾ 'ਤ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਹਲਦਵਾਨੀ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਮਾਣ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ।

ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਦੀ ਕੋਈ ਉੱਘ-ਸੁੱਘ ਨਹੀਂ ! ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਟਕਲਾਂ ਹੋਈਆ ਤੇਜ਼

ਸੋਲ, 11 ਅਗਸਤ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਨੇਤਾ ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਏ ਹਨ। ਕਰੀਬ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਹਾਲੀਆ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ ਕੋਰੀਆਈ ਯੁੱਧ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ 73ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨੇਤਾ ਆਖਿਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ। 'ਡੇਲੀ ਸਟਾਰ' ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਫੋਟੋ 9 ਜੂਨ ਨੂੰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਚੀਨੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਕਈ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਿਓਂਗਯਾਂਗ ਵਿੱਚ ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਥਾਏ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਲੋਕੋਮੋਟਿਵ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਨਾਮਫੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਕਿਮ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ ਖੁਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਓਂਗਯਾਂਗ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਮ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਾਰੇ ਕਈ ਅਟਕਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਾਪਮਾਨ ਲੱਗਭਗ 37 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਵਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਮੀ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਮ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ ਦੀ ਲੰਮੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਰਹੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਅਟਕਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ ਮਰ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬੌਡੀ ਡਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਹਨ। ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ? ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਉੱਭਰ ਰਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਟਕਲਾਂ ਹੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਵਿਗੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਲਾਤ ! 8 ਲੋਕ ਅਚਾਨਕ ਹੋ ਗਏ ਲਾਪਤਾ

ਮਸਤੁੰਗ, ਪੰਜਗੁਰ (ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ) , ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਰੱਖ਼ਿਆ ਬਲਾਂ ਕਾਰਨ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਸਤੁੰਗ, ਪੰਜਗੁਰ ਅਤੇ ਕੇਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 8 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਗਵਾ (ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਲਾਪਤਾ) ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਸਤੁੰਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ 5 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ 5 ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਗੁਰ ਅਤੇ ਕੇਚ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 5 ਬਲੋਚ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ 3 ਔਰਤਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਪਤਾ ਸਨ, ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਮੌਰੀਪਰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਟਿੱਕਰੀ ਤੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 3 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, 6 ਅਗਸਤ ਰਾਤ 8:30 ਵਜੇ ਟਿੱਕਰੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ 28 ਸਾਲਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਾਬੀਰ ਨੂੰ ਰੇਂਜਰਸ ਦੇ ਜਵਾਨ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਉਸ ਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੂਰ ਦਾਦ ਦੇ 30 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਅਬਦੁਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਵਾਹਿਦ ਦੇ 28 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਆਮਿਰ ਨੂੰ 5 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਰਾਤ 8:00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰੇਂਜਰਸ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਭਾਗ (ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਬਲੋਚ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ (ਬੀ.ਐੱਸ.ਏ.ਸੀ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਰਾਚੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ 5 ਵਿੱਦਿਆਰਥੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 5 ਅਗਸਤ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁਲਸ਼ਨ-ਏ-ਇੱਕਬਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਰੱਖ਼ਿਅਤ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਬਲੋਚ ਯਕਜੇਹਤੀ ਕਮੇਟੀ, ਪੈਨਕ ਅਤੇ ਬਲੋਚ ਮਹਿਲਾ ਫੋਰਮ ਵਰਗੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਬਰੀ ਲਾਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ 'ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਰਣਨੀਤੀ' ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਖਾਰਜ

ਨਿਊਯਾਰਕ/: ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਸਾਗਰ ਅਡਾਨੀ ਅਤੇ ਅਡਾਨੀ ਗ੍ਰੀਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਵਿਨੀਤ ਜੈਨ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਥਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਈਸਟਰਨ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਆਫ਼ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਨਿਕੋਲਸ ਗਾਰੌਫਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਪੱਤਰ/ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ with prejudice ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਵੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਦੇ ਠੇਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 250 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੱਸਦਿਆਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੁਣ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ "ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ" ਦਿਵਸ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਰਵਾ : ਬੀ. ਜੇ. ਸਟੂਡੀਓ
ਸੰਪਰਕ : 646-403-7334

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਦਿਵਸ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ। ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੱਲ

ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਦਿਵਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਹੈ। ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਬੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਸਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਪਾਰੀ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਜੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਭਿਆਨਕ ਤੂਫ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਬੇੜੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇੜਾ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਕਿਨਾਰੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜ ਸੌ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਭੇਟ ਕਰਨਗੇ। ਅਰਦਾਸ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਈ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਬੇੜਾ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਕਿਨਾਰੇ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰੇਕ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦੋ ਮੋਹਰਾਂ ਰੱਖੀਆਂ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸੌ

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 366
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ "ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ" ਦਿਵਸ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ

ਮੋਹਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਠੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੁਕਾਰਿਆ—

"ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ! ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ !

ਇਹ ਪੁਕਾਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਮਰ ਹੋ ਗਈ।

ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਸੰਦੇਸ਼

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਨਪੁਰ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਇਤਿਹਾਸ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੋਕੀ ਪਾਰਕ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਦਿਵਸ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਡੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

28 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਮਿਲਾਪ

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਲ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਲਗਭਗ 28 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਕੁਝ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਅਤੇ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਮਿਲਾਪ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋਏ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ, ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਿਲਾਪ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਕਦਮ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। 27-28 ਸਾਲ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਬਿਤਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਆਗੂਆਂ ਲਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸੰਦੇਸ਼

ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਗੂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੂਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਾਂਗੇ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਏਕਤਾ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਾਂਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮਿਲਾਪ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ—

"ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਛੱਡੋ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਨਪੁਰ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੋਕੀ ਪਾਰਕ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਲੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਵਾਰ ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸੱਚ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਜੋੜੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਈਏ। ਅਤੇ ਜੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਗਿਲਾ-ਸ਼ਿਕਵਾ ਜਾਂ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰੀਏ। ਕਿਉਂਕਿ— "ਕੌਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਸਾਡੀ ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੀਡੀਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਟੀਵੀ ਕਵਰੇਜ ਲਈ ਪੰਜ-ਆਪ ਤੋਂ ਮਨੀਸ਼ ਬਿਆਰਲਾ ਜੀ, ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਜੱਸ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਜੱਸ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ, ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਦਿਵਸ ਦਾ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਏਕਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪੈੜ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਧਾਈ ਦੀਆਂ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ, ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਰਵਾ : ਬੀ. ਜੇ. ਸਟੂਡੀਓ
ਸੰਪਰਕ : 646-403-7334

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ "ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ" ਦਿਵਸ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਰਵਾ : ਬੀ. ਜੇ. ਸਟੂਡੀਓ
ਸੰਪਰਕ : 646-403-7334

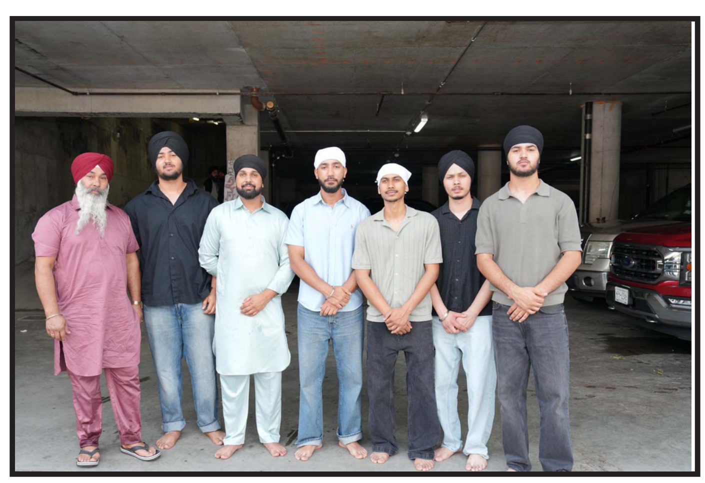

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

Consulate General of India Conducts Highly Successful Community Consular Service Camp in Hicksville

Organized by the American Punjabi Society (APS), with support from RANA, BRUHUD New York Seniors, and Jaipur Foot USA

HICKSVILLE, NEW YORK — August 9, 2026 — The Consulate General of India (CGI), New York, conducted a highly successful Community Consular Service Camp at Pearl Banquet Hall in Hicksville, bringing essential consular services and direct assistance closer to the community. The camp was organized by the American Punjabi Society (APS), with support from the Rajasthan Association of North America (RANA), BRUHUD New York Seniors, and Jaipur Foot USA.

Although scheduled from 11:00 AM to 3:00 PM, people began lining up as early as 10:00 AM, and CGI and VFS personnel continued assisting attendees until approximately 4:00 PM because of the strong community response.

The reach of the camp extended well beyond Long Island. Community members traveled from Massachusetts, New Jersey, Connecticut, Pennsylvania, and across New York specifically to obtain consular services and assistance. Particularly gratifying was that those who traveled long distances were able to have their concerns addressed and received the services, assistance, or guidance they had come seeking.

Direct Consular Services Were the Central Focus

The camp went well beyond simply providing information. Its primary purpose and most important achievement was to bring actual consular services and direct assistance to the community.

CGI and VFS personnel assisted attendees with matters involving Indian passports, Overseas Citizen of India (OCI) cards, visas, surrender certificates, Police Clearance Certificates (PCC), document attestation, and other consular services. Community members were able to discuss their individual cases directly with knowledgeable personnel, clarify documentation and procedural requirements, and receive assistance in addressing and resolving their consular issues wherever possible.

- **171 individuals registered**
- **542 community members attended**
- **212 consular inquiries and service-related matters were addressed**
- **13 CGI and VFS officers and staff participated**

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

Consulate General of India Conducts Highly Successful Community Consular Service Camp in Hicksville

Organized by the American Punjabi Society (APS), with support from RANA, BRUHUD New York Seniors, and Jaipur Foot USA

- **40 APS youth volunteers, ages 12 to 17, assisted throughout the camp**
- **2 Notaries Public provided assistance**

For many attendees, the value of the camp was not merely learning what they needed to do, but having access to the appropriate CGI and VFS personnel who could review their concerns, provide direct assistance, and help move their consular matters toward resolution.

Ambassador Pradhan Emphasizes an Open-Door Consulate

Ambassador Binaya Srikanta Pradhan, Consul General of India in New York, addressed the gathering and emphasized the Consulate's open-door approach and commitment to accessible and responsive services for the Indian diaspora.

He spoke about the Consulate's availability, including emergency consular assistance seven days a week, and encouraged community members to approach the Consulate and authorized service channels directly whenever they need consular services, assistance, or clarification.

Ambassador Pradhan also cautioned against unauthorized brokers, agents, and intermediaries who may charge excessive fees and, in some cases, provide incorrect information or fraudulent documentation. He emphasized the importance of approaching the Consulate and authorized service providers directly rather than relying on questionable intermediaries. Also attending and actively participating were Tsewang Gyaltson, Consul (Community Affairs), and Shruti Pandey, Consul (CPV), along with other CGI officials and VFS representatives. Altogether, 13 CGI and VFS officers and staff members participated in the camp and worked directly with community members on their consular matters.

Community Leaders Praise the Initiative

Gary S. Sikka, Global President & CEO of APS, welcomed Ambassador Pradhan and the Consular team and praised the special initiatives undertaken under Ambassador Pradhan's leadership to bring the Consulate closer to the Indian diaspora through direct communication, outreach, emergency accessibility, and community-based services. Sikka noted that the camp demonstrated what can be accomplished when the Consulate and community organizations work together to bring actual services closer to the people.

Harry S. Bolla, Patron of APS, emphasized the importance of arranging such camps on a continuing basis. He noted that passport, OCI, visa, PCC, and related procedures can be difficult to navigate, particularly for senior citizens and those unfamiliar with changing online systems. Bolla said that bringing knowledgeable CGI and VFS personnel directly into the community allows people not only to obtain accurate information but, more importantly, to receive practical assistance with their individual consular needs.

Prem Bhandari, President of RANA and Chairman of Jaipur Foot USA, said that when the Consulate and community organizations work together in a genuine spirit of service, the community is the ultimate beneficiary. He noted that the tremendous response demonstrated the importance of bringing consular services, assistance, and accurate guidance directly to the people.

Ajay Patel, President of BRUHUD New York Seniors, supported the initiative and its objective of making consular services and assistance more accessible to the community.

Forty Young APS Volunteers Lead by Example

One of the most inspiring aspects of the camp was the participation of 40 APS youth volunteers between the ages of 12 and 17. The young volunteers welcomed attendees, assisted with registration, entered information into spreadsheets, directed people to the appropriate service areas and Help Desk, maintained an orderly flow, and provided individual assistance wherever needed.

Janessa Sondhi, Director of Youth Development for APS, took the leading role in coordinating and supervising all 40 volunteers. Among the young volunteers recognized for their dedicated service were Bhairavi Khanna, Gia Anand, Alissa Sondhi, Angelina Uppal, and Jaskaran Singh.

Bhairavi Khanna showed particular compassion toward senior citizens with mobility difficulties. When she saw seniors using walkers who could not comfortably stand in line or wait at the Help Desk, she went directly to them, listened to their needs, and helped bring the necessary assistance to them. Among the youngest volunteers were Pearl Sikka and her friend Bela, who helped welcome attendees and enter registration information.

Notary, Religious and Community Participation

Two Notaries Public — Eric Kumar, a member of the APS Advisory Board, and Jessica Kalra, a member of the APS Women's Council — were available to assist community members.

The camp attracted participation from numerous religious, cultural, regional, and community organizations. Among those participating or represented were Maninder Singh Sethi, Chairman of the Glen Cove Gurdwara; Harpreet Singh Vohra, Vice President of the Hicksville Gurdwara; Govind Bhatija of AsaMai Temple; and representatives and leaders associated with Gujarati Samaj, the Hindu Center, NYTTA, TLCA, and other community organizations.

Ravinder Kodela, President of NYTTA, attended along with Hari Charan Bobbili and other NYTTA

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

Consulate General of India Conducts Highly Successful Community Consular Service Camp in Hicksville

Organized by the American Punjabi Society (APS), with support from RANA, BRUHUD New York Seniors, and Jaipur Foot USA

members. Kalpita Pandya Pareek represented the Brahmin community/ Brahmin Society. Other community leaders attending included Dr. Krishna Kumar, Govind Munjal, Satnam Singh Parhar, Nilima Madan, Indu Gajwani, Shyam Gajwani, Beena Kothari, Jasbir Jai Singh, Pradeep Tandon, Kalpita Pandya Parikh, and Harish Thakkar, among others.

APS Leadership and Hospitality

APS leadership participating in the initiative included Harry S. Bolla, Patron; Gary S. Sikka, Global President & CEO; Mohinder S. Taneja, Senior Vice President; VPS Sikka, General Secretary; and Vice Presidents Paul S. Bindra, Ajay Vir Sondhi, Ravinderpal S. Narang, and Jaspal S. Arora.

Navneet S. Sondhi, APS Women's Council Chair, and her team played an active role throughout the program, while Janessa Sondhi coordinated the youth volunteers.

Pradeep Tandon, APS Director of Media & Public Relations, played an active role before and during the camp, including responding to numerous telephone inquiries from community members seeking information about the program and the consular services available at the camp.

Breakfast and P:earl were provided by Pearl for attendees, CGI and VFS personnel, volunteers, community leaders, and guests throughout the event.

Appreciation The American Punjabi Society, together with supporting organizations RANA, BRUHUD New York Seniors, and Jaipur Foot USA, expressed sincere appreciation to Ambassador Binaya Srikanta Pradhan and the entire CGI team; participating VFS personnel; participating religious and community organizations; APS leadership, Women's Council, Youth Wing and Advisory Board; the two Notaries Public; community leaders; and especially the 40 young volunteers. Above all, the organizers and supporting organizations thanked the 542 community members who attended. The extraordinary response — with people lining up an hour before the scheduled opening, attendees traveling from several states, and CGI and VFS personnel continuing to provide services until approximately 4:00 PM — reaffirmed the need for community-based consular outreach and the value of collaboration among CGI, APS, RANA, BRUHUD New York Seniors, Jaipur Foot USA, VFS, and the broader community. Most importantly, the success of the camp demonstrated the value of bringing actual consular services directly to the community, enabling people to receive assistance with their individual cases. About the American Punjabi Society The American Punjabi Society (APS) is a nonprofit organization dedicated to preserving and promoting Punjabi heritage and culture, encouraging the involvement of future generations, fostering community engagement, and serving the broader community through educational, cultural, health, civic, and public-service initiatives.

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 366
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

LIIA Lions Club PICNIC- A Celebration of Togetherness, Teamwork & Fellowship

The Long Island Indo American Lions Club hosted its annual "Picnic in the Park" on Sunday, August 9, 2026, at Plainview-Old Bethpage Community Park in Plainview, New York. It was a day filled with fun, entertainment. The gathering brought together Lions, families, friends, and community members for a memorable day filled with fellowship, food, music, games, and entertainment. The picnic was a wonderful celebration of friendship, teamwork, and the spirit of Lions service. Club President Deepak Bansal thanked fellow Lions and guests for their enthusiastic participation and support. He expressed his gratitude to Secretary Sanju Sharma and Anju Sharma for initiating the event and going the extra mile to make it a success.

The beautiful summer gathering provided an opportunity for members to connect outside of regular club meetings while strengthening the bonds of friendship and fellowship within the organization. Guests enjoyed a wide variety of delicious food and refreshments throughout the day, including Samosas, Quesadillas, Dahi Vada, Dhokla, Macaroni Salad, Mango Lassi, Rooh Afza, Namkeen, Lassi, Punjabi Chole, Watermelon, Cookies, Fruit Cream, Roasted Corn, beverages, and much more. These items were prepared and contributed by club members who volunteered their time and efforts to serve everyone. The afternoon was packed with entertainment and activities for all ages. Bingo, fun games, karaoke, singing, dancing, and music kept everyone engaged and added to the festive atmosphere. Members enthusiastically participated in the activities, making the picnic lively and enjoyable from beginning to end.

The success of the event was made possible through the generosity and collective efforts of many Lions and supporters. Special appreciation was extended to the

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

LIIA Lions Club PICNIC- A Celebration of Togetherness, Teamwork & Fellowship

picnic sponsors, Kanak & Prabha Golia, Prem Sawlani, Vijay & Rita Shah, Deepak Bansal, Dr. Yogendra Saxena, Atul & Madhu Pareek and Harish & Rachna Shadadpuri for their sponsorship pledges and support. Heartfelt thanks were also extended to everyone who contributed food, beverages, supplies, Tables, Chairs and their valuable time, including Hargovind Gupta, Jessi & View Dhillon, Anju Sharma, Sanju Sharma & Anchit Aery, Yogini & Dr. Govind Oza, Neeru Uppal, Pretty & Sunil Jain, Harish Solanki, Gobind Negi, Preetpal Kaur, Vijay Khanna, Sudhir Kumar, Niti Shah, and Deepak Bansal.

The Club was honored by the presence of Bobby K. Kalotee, Chairman of the Human Rights Commission and a prominent community leader, who graced the picnic with his presence. Special recognition was given to the volunteers who worked behind the scenes to make the event run smoothly. Anju Sharma oversaw the overall arrangements. Anchit Aery & Sanju Sharma provided tremendous assistance with organizing and transporting items; Rakesh Sharma helped with shopping and preparing snacks; Jessi &View Dhillon assisted with serving and packing food; Rachna Shadadpuri and Purvi Shah handled Bingo and entertainment; Harish Shadadpuri, Anil Dua, and Saurabh Sheth helped set up and manage music /karaoke; Jasbir Jay Singh brought special chutney; and Yogini Oza assisted with collecting payments.

A very special appreciation was extended to Anchit Aery, Anju Sharma, Sanju Sharma, Jessi Dhillon, View Dhillon, Niti Shah, Sudhir Kumar, Harish Shadadpuri, and Vijay Khanna, who stayed until the very end and helped with cleanup and everything that needed to be completed at the venue. The picnic was a beautiful example of what can be achieved when Lions come together with enthusiasm, generosity, and a shared commitment to fellowship and service. The Long Island Indo American Lions Club expressed its sincere gratitude to everyone who contributed, participated, sponsored, volunteered, and helped make the day such a wonderful success. As Sanju Sharma often says, “TEAM means Together Everyone Achieves More,” a philosophy that truly reflects the Lions spirit of “We Serve.”. This spirit was clearly seen at the Picnic.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਾ ਐਡਮਿੰਟਨ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਮਾਚਾਰ ਵਾਚਕ ਅਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਐਡਮਿੰਟਨ (ਕਨੇਡਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਥਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜਨ ਕਲਚਰਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਮਿਲਵੁੱਡ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਾ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾਕਟਰ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਥੂਰੀਆ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਾ ਐਡਮਿੰਟਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਿਆੜ ਨੇ ਸਭਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਮਾਚਾਰ ਵਾਚਕ, ਅਭਿਨੈਕਾਰ, ਸੰਚਾਲਕ ਅਤੇ ਐਕਟਰ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਐਡਮਿੰਟਨ ਸਰਦਾਰ ਜਗਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਗਲੋਬਲ ਦੇਸੀ ਟੀਵੀ ਦੇ ਸੂਤਰਧਾਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫੇਰੂਮਾਨ ਪ੍ਰਾਈਮ ਏਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਮਨਦੀਪ ਪੁਜਾਰਾ ਅਤੇ ਵੀ ਟੀਵੀ ਤੋਂ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਿਆੜ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ, ਨਰਿੰਦਰ ਜੌਹਲ, ਬੀਬੀ ਜਰਨੈਲ ਕੌਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸੰਨੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਤਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਿਆੜ, ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਨਰਿੰਦਰ ਚਾਹਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਵਿਰਦੀ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਗਾਹਲੇ, ਮਾਸਟਰ ਅਜੀਤ ਖੰਗੂੜਾ, ਕਾਰਜ ਸਿੰਘ, ਕਿਸ਼ਨ ਜੌਹਲ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਤੀਆ, ਮੈਨੇਜਰ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਪਾਰਸ ਮਹੀਨੀਆਂ, ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਪ੍ਰਦੁਮਣ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਖੂਬ ਰੰਗ ਬੰਨਿਆ। ਆਏ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਖੂਬ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆਂ।

ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਿਆੜ ਨੇ ਆਏ ਸਭ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਚਨ ਲਿਆ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਨੇ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਰਿਹਾ।

ਕੌਮੀ ਚਿੰਤਕ ਭਾਈ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਲੋਕ ਅਰਪਣ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਚਿੰਤਕ ਮਰਹੂਮ ਭਾਈ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਛਪਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਕਾਰਨ ਅਧੂਰੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਅੱਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਡਾ. ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਭਾਈਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਪੂਰਵਕ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਭਾਈ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਖਰੜਾ ਲਗਭਗ ਪੂਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸੰਪਾਦਨ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਈ ਅਣਛੁਹੇ ਪ੍ਰਸੰਗ, ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਯਾਦਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ : ਇੱਕ ਕਲਮੀ ਯੋਧੇ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਸਫ਼ਰ (1950-2026)' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇਹ 480 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਪ-ਸਿਰਲੇਖ 'ਬਦਲਵੀਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਨਾ ਸਿਰਜੇ ਜਾ ਸਕਣ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਦਾ ਮਹਾਂ-ਬਿਰਤਾਂਤ' ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਅਹਿਮ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਦਾਸਤਾਨ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਨੇ 1947 ਤੋਂ 1984 ਅਤੇ 1984 ਤੋਂ 2025 ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਬੀਰਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਧੀਆਂ ਡਾ. ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਸੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਭਰਾ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਭੈਣ ਬੀਬੀ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਸੰਪਾਦਕ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਸਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਘਰਿਆਲਾ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਜਿੱਤ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ 35 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਾਰਨ ਹਾਰ ਸਕਦੈ : ਟਰੰਪ

ਨਿਊ ਯੌਰਕ: **US** 'ਚ ਮਿਡਟਰਮ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਰੀਪਬਲੀਕਨ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲਗਭਗ 80 ਫ਼ੀਸਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੈਅ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵੋਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ **Donald Trump** ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਠੀਕ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੀਪਬਲੀਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ ਦੀ 65 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਤਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਸਦ (ਕਾਂਗਰਸ) 'ਚ **Trump** ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਘੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ 54 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। **US** ਦੇ 69 ਫ਼ੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਰਾਬ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ **Trump** ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਰ ਡਿੱਗ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ 32 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਈਰਾਨ ਜੰਗ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ **US** ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜੇਬ੍ਹ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੰਗ ਲੰਬੀ ਖਿੱਚਣ ਨਾਲ ਗੈਸ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 20 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਮੁੱਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਜੋ 2024 'ਚ **Trump** ਦੀ ਤਾਕਤ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਾਂਦਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲੀਆ ਸਰਵੇ 'ਚ 61 ਫ਼ੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ **Trump** ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੀਪਬਲੀਕਨ ਵੋਟਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਨੌਂ ਫ਼ੀਸਦੀ ਘਟ ਕੇ 80 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਸ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ 'ਚ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ **Trump** ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ **Trump** ਦੇ ਟੈਰਿਫ਼ਸ, ਵੀਜ਼ਾ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਜੰਗ ਲਈ ਫ਼ੰਡਿੰਗ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2024 'ਚ ਛੇ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਅਮੀ ਬੇਰਾ, ਰਾਜਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ, ਰੋ ਖੰਨਾ, ਸੁਹਾਸ ਸੁਬ੍ਰਮਣੀਅਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮਿਲਾ ਜੈਪਾਲ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
Weekly Preetnama www.preetnama.com +1 (201) 312-4180

PRITPAL KAUR
Editor-In-Chief
+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

Sunil Kumar Gund
(Journalist) India

Raj Rani
Video editor

Jagmeet Kaur
97817-41631

ADVISORY BOARD
Joga Singh
Jaswinder Singh New Jersey
Mindi Manak
NewYork
Jagjit Singh Dasuya
Gurmeet Singh Dhalwan
Chicago
G. S Singh Punjab
Sujan Nag, USA
Dr. Jagdeep Dhimaan, India
Sarabjit Kaur Punjab
Sukhmandar Brar
(Bhagata Bhaika) Vancouver,

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਈਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਟ ਛਾਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਦਾਤਾ ਖ਼ੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਕੀਮਤ, ਵਰੰਟੀ, ਕੁਆਲਿਟੀ, ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

The Preetnama is not responsible or legally lible for any news, article, advertisement or typing mistakes in the news or articles

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਲਈ ਖਿਮਾ ਦੇ ਜਾਚਕ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੀ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਢੁੱਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

Preetnamausa@gmail.com
www.preetnama.com

ਕੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਨਾਟੋ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਲੋਰਾ
647-829-9397

7 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਮੱਕਾ ਵਿੱਚ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਮਲਾ ਤਿੰਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ÷ਇਸਲਾਮਿਕ ਨਾਟੋ÷ ਦੇ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਕਿਸ ਨਾਂ ਤੇ ਕਿਸ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਕਰਵਟ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ।

ਇਸ ਤੁਲਨਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਾਟੋ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਵਰਗੀ ਸਾਂਝੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਅਸਲ ਤਾਕਤ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਮੱਕਾ ਸਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਸਾਊਦੀ ਕ੍ਰਾਊਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਸਲਮਾਨ, ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰੇਚਪ ਤੈਯਪ ਅਰਦੋਆਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਐਲਾਨੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਕਥਾਮ, ਫੌਜੀ ਸਹਿਯੋਗ, ਖੇਤਰੀ ਅਮਨ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਤਿੰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ, ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਤੁਰਕੀ ਕੋਲ ਨਾਟੋ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਫੌਜ, ਡਰੋਨ, ਮਿਸਾਈਲਾਂ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਰੱਖਿਆ ਉਦਯੋਗ ਹੈ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਕੋਲ ਵੱਡੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤ, ਊਰਜਾ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਰਬ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸਥਾਨ ਹੈ।

ਇਹ ਮਿਲਾਪ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵਜ਼ਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਫੌਜ ਭੇਜਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਾਂਝੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕਜੁਟ ਕਮਾਂਡ। ਸਾਂਝੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸਿਆਸੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇੱਕ ਇਕੱਠੀ ਫੌਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।

ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਖਾੜੀ ਵਿੱਚ ਮਿਸਾਈਲ ਹਮਲਿਆਂ, ਊਰਜਾ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਅਤੇ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਤੇ ਹੁਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂਮੱਧ ਨੇੜੇ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੇ ਖੇਤਰੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਉਸ ਵਿਆਪਕ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਰਾਨ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ ਖਾੜੀ ਦੇ ਤੇਲ ਨਿਰਯਾਤਕਾਂ ਵੱਲ ਮਿਸਾਈਲ ਹਮਲੇ ਹੋਏ।

ਮੱਕਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਰੋਹ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮਹੱਤਤਾ ਮਿਲੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਫੌਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਵਧੀਆਂ। ਸਾਊਦੀ ਅਤੇ ਤੁਰਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਸਮਝੌਤਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਇਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਗਠਜੋੜ ਜਾਂ ਫਿਰਕੂ ਧੜਾ ਨਹੀਂ। ਇਰਾਨੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਜ਼ਾਈ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ÷ਕਾਗਜ਼ੀ ਸਮਝੌਤਾ÷ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਟਿੱਪਣੀ ਸੀ, ਤਹਿਰਾਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ।

ਤਿੰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਨਾਲ ਫੌਜੀ ਸਬੰਧ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਾਊਦੀ ਬਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪਰਮਾਣੂ ਸਮਰੱਥਾ ਸਾਂਝੀ ਰੋਕਥਾਮ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਤੁਰਕੀ ਰਵਾਇਤੀ ਫੌਜੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਹਥਿਆਰ ਉਦਯੋਗ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਡਰੋਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਗ ਵੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਹਥਿਆਰਾਂ, ਢਾਂਚੇ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਂਝੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਫੈਸਲੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ ? ਕਿਹੜੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ? ਕਮਾਂਡ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਵੇਗੀ ? ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਹਥਿਆਰ, ਹਵਾਈ ਰੱਖਿਆ, ਰਸਦ ਜਾਂ ਸਿੱਧੀ ਲੜਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ? ਸਾਂਝਾ ਖ਼ਤਰਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੇੜੇ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਜੰਗੀ ਯੋਜਨਾ ਇੱਕ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ।

ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਇਸਹਾਕ ਡਾਰ ਨੇ 9 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਮੰਨਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਦੋਪੱਖੀ ਜਾਂ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ।

ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਤਰ, ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ, ਮਿਸਰ ਅਤੇ ਜਾਰਡਨ ਮਿਸਾਈਲ ਰੱਖਿਆ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਸਾਂਝ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਸੰਭਾਵੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿ ?ਰਆ ਵੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਵੱਡੇ ÷ਇਸਲਾਮਿਕ ਨਾਟੋ÷ ਦੀ ਗੱਲ ਅਜੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ। ਵਧੇਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਂਝੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨਾਲ ਮਿਸਾਈਲਾਂ, ਡਰੋਨਾਂ, ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਰੁੱਪਾਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਵਾਇਦਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਤੁਰਕੀ ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਗਸ਼ਤ ਰਾਹੀਂ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ, ਊਰਜਾ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ੀ ਰਸਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਜੋਖ਼ਮ ਵੀ ਹਨ। ਸਾਂਝੀ ਰੱਖਿਆ ਸੰਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਬੀਜਿੰਗ, ਤਹਿਰਾਨ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸੀਰੀਆ, ਯਮਨ, ਗਾਜ਼ਾ, ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਤੁਰਕੀ ਦੀ ਨਾਟੋ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੇਚੀਦਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਖਾੜੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਬੰਧ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਪਰਖ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ

ਦਸਤਖਤ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੌਖਾ ਪੜਾਅ ਸੀ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਗਲੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਸਕੱਤਰਾਲਾ, ਵਿਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯਮਤ ਬੈਠਕਾਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਮੁਖੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਰਬੀ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ, ਰਸਦ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਸਾਂਝ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਫੈਸਲੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣਗੇ, ਹਰ ਦੇਸ਼ ਕਿੰਨੀ ਫੌਜ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ। ÷ਰੱਖਿਆ÷ ਦਾ ਅਰਥ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਧੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਿੰਨੇ ਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਠਜੋੜ ਲਈ ਸਥਾਈ ਕੌਂਸਲ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੁਫੀਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਸਾਂਝੀ ਕਮਾਂਡ, ਨਿਯਮਤ ਫੌਜੀ ਕਵਾਇਦਾਂ ਅਤੇ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਫੰਡਿੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਮਦਦ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇਗੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਊਦੀ-ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੱਖਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਫੌਜੀ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਂਝੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਜੰਗ ਮਹਿੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਾਅਦੇ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਨਿਭਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੀ ਫੌਜ ਨਾਲੋਂ ਸਿਖਲਾਈ, ਖੁਫੀਆ ਸਹਿਯੋਗ, ਰੱਖਿਆ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਸਰਹੱਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਵ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਸਾਂਝੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਵਾਈ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਮਲਾਵਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੱਕਾ ਸਮਝੌਤੇ ਕੋਲ ਸਿਆਸੀ ਭਾਰ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੋਵੇਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਵਧੇਰੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਧੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਨਾਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਵਾਇਦਾਂ, ਖੁਫੀਆ ਸਾਂਝ, ਕਮਾਂਡ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ÷ਇਸਲਾਮਿਕ ਨਾਟੋ÷ ਕਹਿਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿਤੇ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ।

Preetnama

प्रीतनामा

खरा सच

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

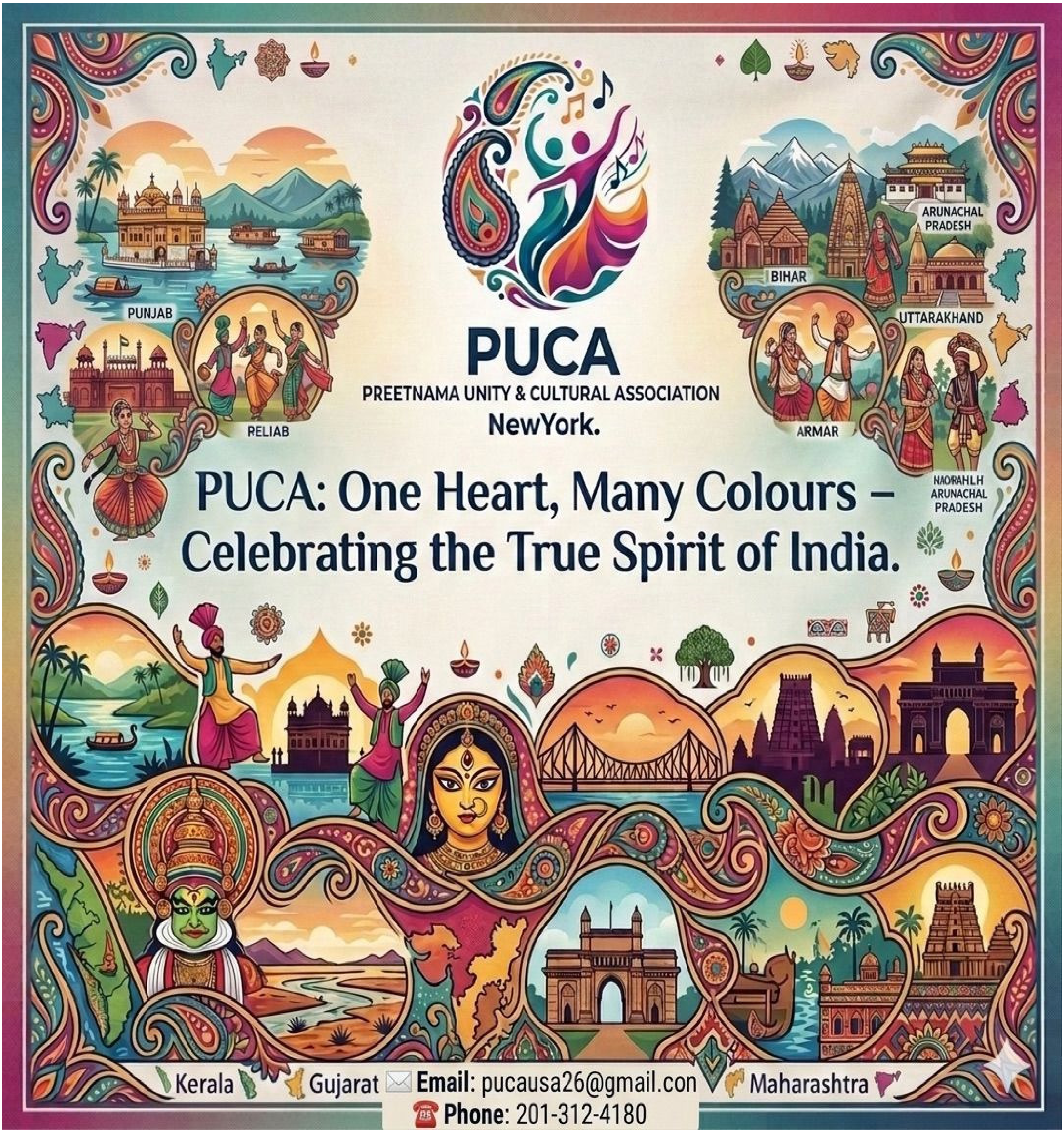

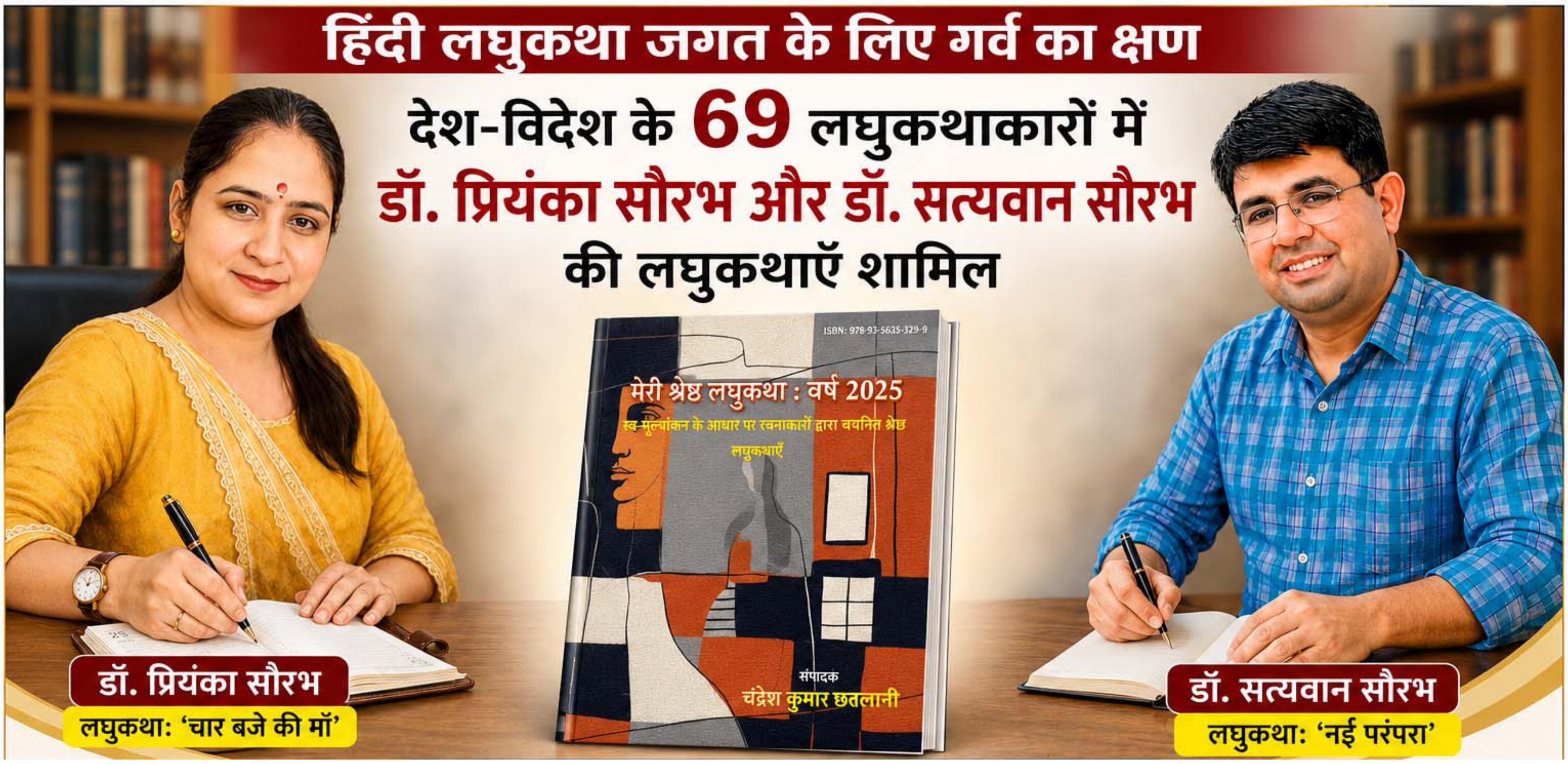

हिसार। हिंदी लघुकथा के क्षेत्र में साहित्यकार दंपती डॉ. प्रियंका सौरभ और डॉ. सत्यवान सौरभ के लिए गौरव का विषय है कि उनकी लघुकथाओं को देश-विदेश के 69 लघुकथाकारों की चयनित रचनाओं के संकलन 'मेरी श्रेष्ठ लघुकथा-2025' में स्थान मिला है। संकलन का संपादन चंद्रेश कुमार छतलानी ने किया है।

इस संकलन में डॉ. प्रियंका सौरभ की लघुकथा 'चार बजे की माँ' तथा डॉ. सत्यवान सौरभ की लघुकथा 'नई परंपरा' को शामिल किया गया है। दोनों रचनाओं का चयन लघुकथा के विधागत अनुशासन, भाषा, शिल्प और प्रस्तुति को ध्यान में रखते हुए किया गया है।

'लघुकथा दुनिया' की ओर से रचनाकारों को भेजी गई जानकारी के अनुसार 'मेरी श्रेष्ठ लघुकथा-2025' का ई-बुक संस्करण प्रकाशित हो चुका है और यह पाठकों एवं रचनाकारों के लिए नि:शुल्क उपलब्ध है। संकलन के संपादन के दौरान प्राप्त रचनाओं में आवश्यकतानुसार भाषा, शिल्प और प्रस्तुति संबंधी संपादन किया गया। विधागत अनुशासन में उपयुक्त न आने वाली कुछ रचनाओं को चयन से बाहर भी किया गया।

डॉ. प्रियंका सौरभ की 'चार बजे की माँ' और डॉ. सत्यवान सौरभ की 'नई परंपरा' का चयन उनकी साहित्यिक सक्रियता और लघुकथा लेखन में निरंतर योगदान का महत्वपूर्ण प्रमाण है। दोनों रचनाकार कविता, दोहा, लघुकथा और सामाजिक सरोकारों से जुड़े लेखन में सक्रिय हैं। संकलन में देश के विभिन्न हिस्सों के साथ विदेशों से जुड़े लघुकथाकारों की रचनाओं को भी शामिल किया गया है। आयोजकों का मानना है कि यह साझा संकलन पाठकों के साथ-साथ हिंदी लघुकथा के अध्ययन और शोध से जुड़े शोधार्थियों के लिए भी उपयोगी सिद्ध होगा। इस साहित्यिक उपलब्धि पर साहित्य जगत से जुड़े लोगों ने डॉ. प्रियंका सौरभ और डॉ. सत्यवान सौरभ को बधाई एवं शुभकामनाएँ दी हैं। दोनों रचनाकारों ने अपनी लघुकथाओं को संकलन में स्थान देने के लिए 'लघुकथा दुनिया' की टीम और संपादक चंद्रेश कुमार छतलानी के प्रति आभार व्यक्त किया।

डिटॉक्स डाइट का इस्तेमाल हो सकता है जानलेवा

अगर आप स्वस्थ रहने और खूबसूरत दिखने, वजन कम करने और शरीर से टॉक्सिन को बाहर निकालने के लिए डिटॉक्स डाइट का इस्तेमाल करते हैं तो थोड़ा संभल जाएं। विशेषज्ञों के अनुसार डिटॉक्स क्लीनजेंस न केवल बेअसर होती हैं बल्कि खतरनाक भी साबित हो सकती हैं। डिटॉक्सिंग के कई साइट इफेक्ट हैं। डिटॉक्सिंग डाइट और खासकर कोलोनिक्स से डिहाइड्रेशन, यहां तक कि किडनी तक खराब हो सकती है। ।कई जाने मानें डिटॉक्स के तरीकों में कॉफी एनिमा और 3 दिन की एप्पल साइडर वेलेगर डाइट शामिल हैं।

डिटॉक्सिफिकेशन के कई तरीके

अधिकतर सेलिब्रिटीज फिट रहने के लिए लेमेन डिटॉक्स डाइट लेना पसंद करते हैं। 10 दिन की इस डाइट में खाने की जगह लेमन जूस, वॉटर, सेइन पीपर और मैपे सीरप। इससे शरीर के टॉक्सिन हार निकलते हैं, वजन कम होता है चेहरा और बाल चमकते हैं।

एप्पल साइडर वेनेगर में डिटॉक्स के तरीके में 3 दिन तक केवल खाने से पहले दो चम्मच एप्पल साइडर वेनेगर को पानी में गोलकर पिया जाता है। इससे लोगों को बीक कम लगती हैं और वजन कम होता है। इसके अलावा कच्चा खाने वाली डिटॉक्स डाइट में केले, नट्स, बीज, सूखे मेवे नारियल एवोकेडो ऑलिव ऑयल का इस्तेमाल किया जाता है।

बड़ी आंत अर्थात कोलोन शरीर का एक महत्वपूर्ण अंग है। बड़ी आंत के अस्तर से निकलने वाला श्लेष्मा मल को आगे जाने के लिए चिकना बनाता है। कोलोन से टॉक्सिक पदार्थ निकालने वाले तरीकों में कॉफी एनिमा शामिल है। इससे किडनी और लीवर के टॉक्सिक बाहर निकलते हैं। लैक्साटिव्स- इस तरीके में एक चबाई जा सकने वाली गोली खिलाई जाती है जो मल को पतला करती है और आंतें की गति को बढ़ाती है।

कब्ज की स्थिति में डॉक्टर्स कोलोनिक्स को लेने की सलाह देते हैं लेकिन अधिकतर लोग कोलोन को क्लींज करने के लिए इन डिटॉक्स तरीकों का इस्तेमाल करने लगे हैं। लैक्साटिव्स दूसरी डिटॉक्स डाइट से ज्यादा खतरनाक है। इसमें आंतों के मूवमेंट्स को बढ़ाया जाता है। इससे डायरिया, चक्कर आना, किडनी का खराब होना और कमजोरी जैसे दुष्परिणाम हो सकते हैं। कॉफी एनिमा की बात करें तो जिसमें गर्म कॉफी आंत में इंजेक्ट की जाती है इससे आंते खराब हो सकती है आंतों में छेद भी हो सकते हैं

अधिकतर डिटॉक्सेज का लंबे समय तक कोई फायदा नहीं होता। उन्होंने बताया कि शरीर का हर हिस्सा खुद अपने आप उसे डिटॉक्स करने की क्षमता रखता है। गेस्ट्रोइंटेस्टाइनल सिस्टम और किडनी लीवर को टॉक्सिन बाहर निकालते हैं। जब लीवर के लिए गेस्ट्रोइंटेस्टाइनल वेस्टेज बाहर निकालता है तो कोलोनिक्स लेना बेकार है। किडनी भी ब्लड से यूरिन के जरिए टॉक्सिन बाहर निकलती है। अगर किडनी अपना काम नहीं कर रही तो इसके लिए डायलसिस की जरूरत है न कि एप्पल साइडर वेनेगर की। डॉक्टर लॉरेन का मानना है कि अधिकतर लोग डिटॉक्स कराने के बाद अच्छा महसूस करते हैं क्योंकि उनके शरीर में टॉक्सिन नहीं रहते। इसकी जगह पर लोगों को प्रोसेस्ड फूड जिसमें अधिक मात्रा में सोडियम, फैट और शुगर हो खाने से बचना चाहिए।

संयमित खान पान से ठीक होती है त्वचा की बीमारी

भोजन में मौजूद पौष्टिक तत्व को खून अलग-अलग अंगों तक पहुंचाता है और शरीर के अपशिष्ट पदार्थों को बाहर निकाल कर शरीर की सफाई करता है। साथ ही खून, शरीर के अंगों तक ऑक्सिजन भी पहुंचाता है। गलत और अनहेल्दी आहार खाने से हमारे रक्त में कुछ ऐसे तत्व भी पहुंच जाते हैं, जो शरीर को नुकसान पहुंचाते हैं। इसी को खून खराब होना कहते हैं। खून में गंदगी से फोड़े-फुंसी, पिंपल और स्किन डिजीज हो सकता है। ऐसे में ब्लड में मौजूद विषैले तत्वों को बेहतर जीवनशैली और संयमित खान पान के जरिए शरीर से बाहर निकाल सकते हैं। रोजाना 3 से 4 लीटर पानी पीने से ब्लड में गंदगी की समस्या कभी नहीं होगी।

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 366
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

From Books to Reels: Changing Priorities of the Young

Every generation grows up with its own symbols of aspiration. For one generation, a good education, a degree, a stable career and social respect represented success. For another, professional achievement and financial independence became the primary goals. Today, a new generation is growing up in a world where visibility, followers, likes, views and viral content have become powerful measures of popularity.

The journey from books to reels is not merely a technological change. It reflects a deeper transformation in the way young people consume information, define success, spend their time and seek recognition.

Books once demanded patience. Reels demand seconds.

Books encouraged concentration. Reels often reward instant attention.

Books offered depth. Reels often offer speed.

The question is not whether reels are good or bad. The real question is whether the growing dominance of short-form digital content is changing the priorities of young people—and whether education, reading and long-term goals are losing their place in this rapidly changing environment.

From reading to scrolling

For generations, books were among the most important sources of knowledge and imagination. Students read textbooks, newspapers, magazines, novels, biographies and reference books. Reading required time and concentration. A reader had to stay with an idea long enough to understand it.

Today, a young person can move from one piece of content to another with a simple swipe. A few seconds may bring a comedy clip, a dance video, a motivational message, a news item, a product advertisement or an educational explanation.

This convenience has transformed the information environment.

The problem begins when scrolling replaces sustained reading.

A short video may explain a concept quickly, but education is not always about receiving information. It is about developing the ability to question, connect ideas, analyse evidence and think independently. These abilities require patience.

If young minds become accustomed only to rapidly changing images and short messages, long-form reading may begin to feel difficult or boring. That can have consequences for education, attention and intellectual development.

The attraction of instant recognition

One reason reels are so powerful is that they can provide immediate feedback.

A student who spends months preparing for an examination may receive recognition only after achieving a result. A creator, however, may upload a short video and receive thousands of views within hours.

Likes, comments, shares and followers provide visible signals of attention.

This can create a new definition of success: being seen rather than being accomplished.

There is nothing wrong with wanting appreciation. Young people naturally seek recognition. The concern arises when online popularity becomes more important than developing knowledge, skills and character.

A viral video can disappear from public attention within days. A good education can influence a person's entire life.

Young people need to understand the difference between temporary visibility and lasting achievement.

When popularity becomes a goal

Social media has created opportunities that earlier generations could not have imagined. A talented young person can display music, art, writing, photography, science experiments, entrepreneurship or public speaking to a global audience.

This is an important positive development.

The problem is not creativity. The problem is when creativity becomes controlled entirely by the desire for views.

A young person may begin asking:

"Will this get likes?"

"Will this go viral?"

"What will attract more followers?"

These questions can gradually replace more meaningful ones:

"What can I learn?"

"What can I create?"

"How can I improve?"

"What problem can I solve?"

When external validation becomes the main source of motivation, learning itself can lose its value.

The changing value of a degree

For a long time, a degree was considered one of the strongest indicators of educational achievement and professional preparation. Today, young people are increasingly questioning whether a degree alone guarantees employment or success.

This questioning is not necessarily negative.

The world of work is changing. Employers increasingly value communication, problem-solving, creativity, digital literacy, adaptability and practical skills. A degree without skills may not be sufficient.

However, the answer cannot be to abandon education in favour of online popularity.

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 366
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

From Books to Reels: Changing Priorities of the Young

A degree may not guarantee success, but education develops intellectual foundations that cannot always be acquired through short videos. Higher education can expose students to teachers, peers, laboratories, libraries, research, debate and new ways of thinking. The real challenge is to make education more relevant rather than making young people believe that education is irrelevant.

Reels are not the enemy

It would be unfair to blame reels for every problem faced by young people.

Short-form video can be an effective educational tool. Complex ideas can sometimes be introduced through short explanations. Science, history, mathematics, language learning, career guidance and public awareness can all benefit from well-designed digital content. The problem is not the format itself. The problem is excessive consumption without discrimination. A five-minute educational video and endless hours of random scrolling are not the same thing.

Technology becomes valuable when it remains a tool. It becomes harmful to learning when it begins to control attention. The attention economy Behind every social media platform is an attention economy. Platforms compete for users' time. Content creators compete for views. Advertisers compete for attention. Algorithms continuously recommend material that is likely to keep people watching.

This creates a powerful environment in which attention itself becomes a valuable commodity. Young people therefore need to understand that their attention has value. Every minute spent scrolling is a minute that cannot simultaneously be spent reading, exercising, learning an instrument, talking to family, developing a skill or simply thinking.

The issue is not that every minute must be productive. Rest and entertainment are important. The concern is whether young people have control over their attention or whether digital platforms increasingly control it for them.

The decline of deep reading

One of the most worrying consequences of the short-content culture could be the decline of deep reading.

Deep reading requires staying with a text even when it becomes difficult. It requires understanding unfamiliar ideas, following arguments and connecting information across pages.

A reader cannot simply swipe away from every difficult paragraph.

This discipline is valuable far beyond examinations. Scientists, doctors, teachers, engineers, writers, lawyers and administrators all need the ability to understand complex information.

A society that loses the habit of reading may gradually lose some of its capacity for careful thought.

Education must adapt

The answer is not to tell young people to throw away their smartphones.

Education must adapt to the digital age without surrendering its fundamental purpose.

Schools and colleges should teach digital literacy alongside traditional literacy. Students should learn how algorithms influence what they see, how misinformation spreads and how online popularity can distort perceptions of reality.

At the same time, educational institutions should actively promote reading.

Libraries should become attractive learning spaces. Students should be encouraged to read beyond textbooks. Discussions, book clubs, debates, writing activities and research projects can make reading a living experience rather than an academic obligation.

The goal should be to create students who can move comfortably between a short video and a long book—using each for the purpose for which it is best suited.

Parents have an important role

Parents often worry about the amount of time children and teenagers spend on phones. Simply imposing restrictions, however, may not always solve the problem.

Young people need alternatives.

A home where books are visible, conversations are encouraged and hobbies are respected creates a different environment from one where every free moment is spent on screens.

Parents can also model healthy behaviour. If adults constantly scroll on their own phones, it becomes difficult to convince young people that excessive screen use is undesirable.

The objective should not be a complete rejection of technology. It should be the development of balanced habits.

From followers to creators

Young people should not be discouraged from creating digital content. Instead, they should be encouraged to become meaningful creators.

Why not create a reel explaining a scientific idea?

Why not produce a short video about local history?

Why not use social media to promote reading?

Why not showcase an art project, community initiative or environmental campaign?

The same technology that can consume attention can also be used to create knowledge and social value.

The important shift is from passive consumption to purposeful creation.

The danger of comparing lives

Social media also creates another challenge: constant comparison.

Young people may see carefully edited images of successful careers, luxurious lifestyles, perfect achievements and apparently happy lives. They may begin comparing their ordinary daily lives with someone else's carefully selected online moments.

This can create unrealistic expectations about success.

Real life is usually slower than social media. Learning takes time. Careers develop gradually. Failure is normal. Skills require practice. Relationships require patience.

A reel can show the final result in thirty seconds. It cannot show the years of effort behind it.

Young people need to learn to distinguish between a person's online presentation and the complexity of real life.

What should success mean?

Perhaps the most important question is not whether young people are reading fewer books or watching more reels.

The deeper question is: What do we want young people to value?

If success means only followers, views and popularity, then education will always appear slow.

If success means knowledge, creativity, character, contribution and the ability to solve problems, then books and education regain their importance.

A society cannot build its future only through viral content. It needs scientists who research, doctors who learn continuously, teachers who think deeply, engineers who solve problems, entrepreneurs who innovate and citizens who understand their responsibilities.

These abilities are rarely developed through instant gratification.

A new balance is possible

The choice does not have to be "books or reels."

Young people can enjoy entertainment and still read deeply. They can use social media and still develop concentration. They can create reels and pursue degrees. They can become digital creators while remaining serious learners.

The objective should be balance.

A useful principle might be:

Use reels for quick inspiration, but books for deep understanding.

Use social media for connection, but education for foundation.

Use technology for creation, not merely consumption.

Seek recognition, but do not depend on it.

And above all, do not allow the number of views on a screen to become the measure of the value of a life.

The future belongs to balanced minds

The digital revolution is not going backward. Reels, short videos and social media will remain part of the lives of future generations.

The challenge is therefore not to return to a world without technology. It is to teach young people how to live intelligently with technology.

A student should be able to watch a thirty-second reel and then spend thirty minutes reading a difficult chapter.

A young creator should be able to enjoy online popularity while understanding that popularity is temporary.

A graduate should recognise that a degree is not the end of learning but the beginning of lifelong learning. The journey from books to reels is inevitable. But the journey should not become a journey from depth to distraction. Young people do not need to choose between the old world of books and the new world of reels. They need the wisdom to use both. Reels can capture attention, but books can shape minds. Views may create popularity, but knowledge creates capability. And ultimately, the future of a generation will not be determined by how many people watched its reels, but by what that generation learned, created, contributed and left behind.

Dr. Vijay Garg
Retired Principal | Educational Columnist | Eminent Mathematician Academic Editor, Online Magazine WnB Street Kour Chand, MHR Malout, Punjab–152107 Mob.: 9465682110

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 366
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

DARK ENERGY AND ITS IMPACT ON HUMAN HEALTH

In the modern materialistic world the phrase dark energy can be understood in two very different ways. In astronomy, dark energy is the mysterious component believed to be responsible for the accelerated expansion of the universe. It is not a form of energy that humans can directly see, touch or consume. Therefore, it is important to note that there is currently no established scientific evidence that dark energy directly causes disease or negatively affects human health.

However, the scientific mystery surrounding dark energy raises fascinating questions about our universe, our environment and our place within it. It also provides an opportunity to understand how scientific discoveries influence human thinking, research and long-term health-related knowledge.

The universe is expanding. Scientists have discovered that this expansion is not simply continuing at a constant rate; on very large cosmic scales, the expansion is accelerating. The unknown phenomenon associated with this acceleration is called dark energy. Dark energy appears to make up a large proportion of the total energy content of the universe. Yet scientists still do not know exactly what it is. It may be related to a property of empty space itself, or it could indicate that our understanding of gravity and the universe needs to be revised. The word dark does not mean evil, dangerous or unhealthy. It simply reflects the fact that its nature remains largely unknown.

At present, there is no credible evidence that dark energy has a direct biological effect on human beings. The human body is affected by many well-established physical and environmental factors—such as radiation, temperature, air pollution, nutrition, infectious agents, chemicals, sleep patterns and psychological stress.

Dark energy operates primarily on enormous astronomical scales. Its effects become important over distances involving galaxies and the large-scale structure of the universe. At the scale of a human body, a classroom, a city or even our solar system, its direct influence is extraordinarily small. Therefore, claims that dark energy causes fatigue, headaches, depression, cancer or other illnesses should not be treated as scientific facts.

Although dark energy does not appear to directly harm human health, research into the universe has indirect benefits for humanity. Astronomy encourages the development of advanced technologies, instruments, computing systems and mathematical methods. Many technologies originally developed for space and astrophysical research have eventually found applications in medicine and other fields.

Scientific research also teaches an important lesson: we should distinguish between what we know, what we suspect and what we simply imagine. This principle is extremely important in healthcare. For example, when people encounter an unexplained illness or unusual symptom, they may sometimes blame mysterious environmental or cosmic forces. Science requires evidence before accepting such explanations. This protects society from misinformation, unnecessary fear and potentially harmful treatments.

There is another interesting connection between the universe and human well-being—the psychological effect of thinking about our place in the cosmos.

earning about the enormous size and age of the universe can create a sense of awe and humility. For some people, astronomy provides perspective on everyday problems. Looking at the universe from a broader viewpoint can remind us that human life is part of something much larger.

At the same time, the enormous scale of the universe may produce anxiety in some individuals. Thoughts about cosmic uncertainty, the future of the universe or humanity's small place within it can sometimes become overwhelming. This is not an effect of dark energy itself, but rather a possible psychological response to thinking about cosmic questions.

Dark energy and scientific responsibility One of the most important lessons from dark-energy research is the value of intellectual honesty. Scientists openly acknowledge that they do not yet know what dark energy actually is. This is a strength of science, not a weakness.In health discussions, the same principle should apply. When evidence is incomplete, we should say “we do not know yet” rather than creating an unsupported explanation.

Today, social media can rapidly spread claims about mysterious energies, cosmic vibrations and supposed health effects. Some of these claims may sound scientific because they use words such as energy, frequency or quantum. But scientific terminology does not automatically make a claim scientifically valid.

People should therefore ask three basic questions:

What is the evidence?

Has the claim been independently tested?

Do qualified scientists agree with the conclusion?

These questions are particularly important when health is involved.

The future of dark-energy research

Scientists continue to study dark energy through observations of distant galaxies, supernovae, cosmic structures and the expansion history of the universe. Future astronomical surveys and increasingly powerful telescopes may help determine whether dark energy behaves like a constant property of space or changes over cosmic time.

These discoveries could transform our understanding of physics and the ultimate future of the universe. However, it would be premature to predict specific consequences for human health.

Science progresses by carefully testing hypotheses. As our understanding of the universe improves, we may discover new connections between fundamental physics, biology and medicine. But until such evidence exists, we should avoid making unsupported health claims.

Dark energy is one of the greatest mysteries of modern cosmology, but it should not be confused with a mysterious force that directly threatens human health. Current scientific knowledge provides no evidence that dark energy causes human disease or directly affects the functioning of the human body. Its greatest impact on humanity may instead be intellectual. It reminds us that the universe still contains enormous mysteries and that human knowledge is constantly evolving. It encourages curiosity, critical thinking and scientific humility.

Perhaps the most valuable lesson is simple: when something is unknown, we should investigate it—not fear it. In an age of misinformation, this scientific attitude is itself an important contribution to human well-being.

SURINDERPAL SINGH
FACULTY IN SCIENCE DEPARTMENT
SRI AMRITSAR SAHIB
PUNJAB.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

The Indian Panorama's "America@ 250" Special Edition launched by GOPIO

270-PAGE EDITION COMMEMORATES 250TH ANNIVERSARY OF AMERICA'S INDEPENDENCE
PROF INDRAJIT SALUJA AND THE INDIAN PANORAMA COMMENDED FOR THE HISTORIC FEAT

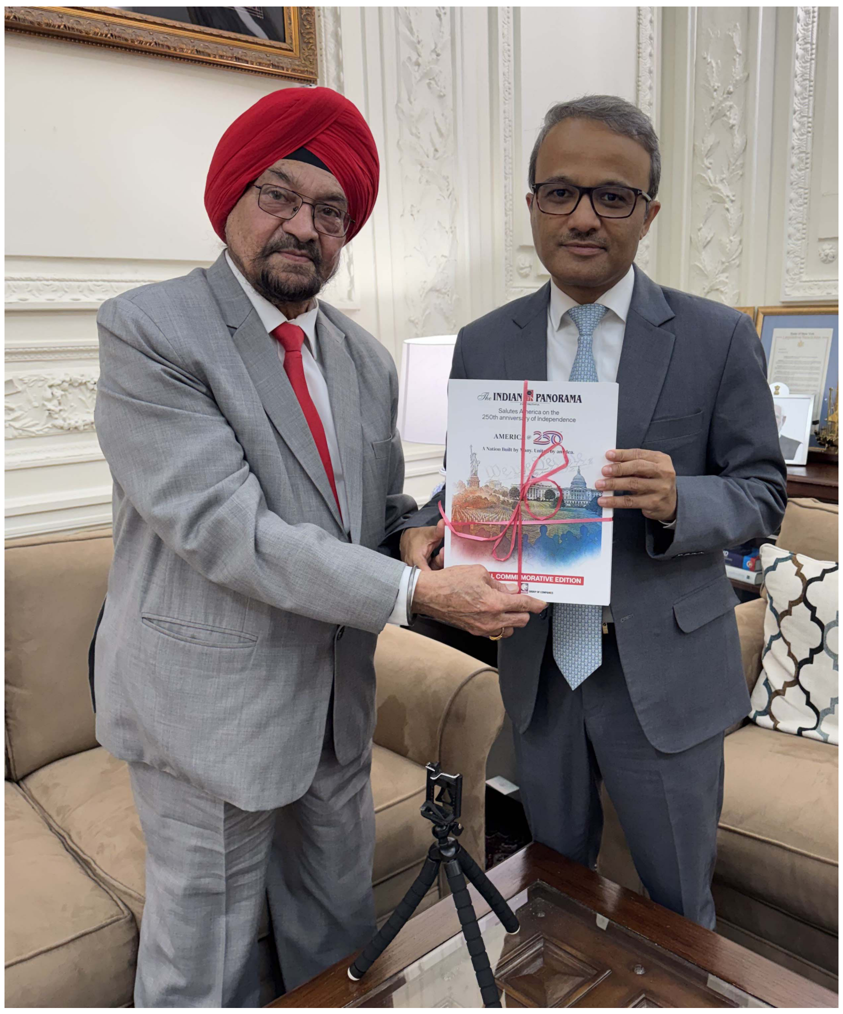

Chief Guest

Harry Bolla

Speaker

Dr. Hari Shukla

Speaker

Vimal Goyal

Speaker

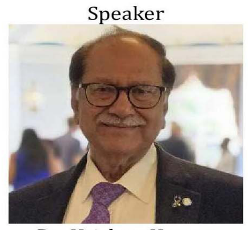

Dr. Krishan Kumar

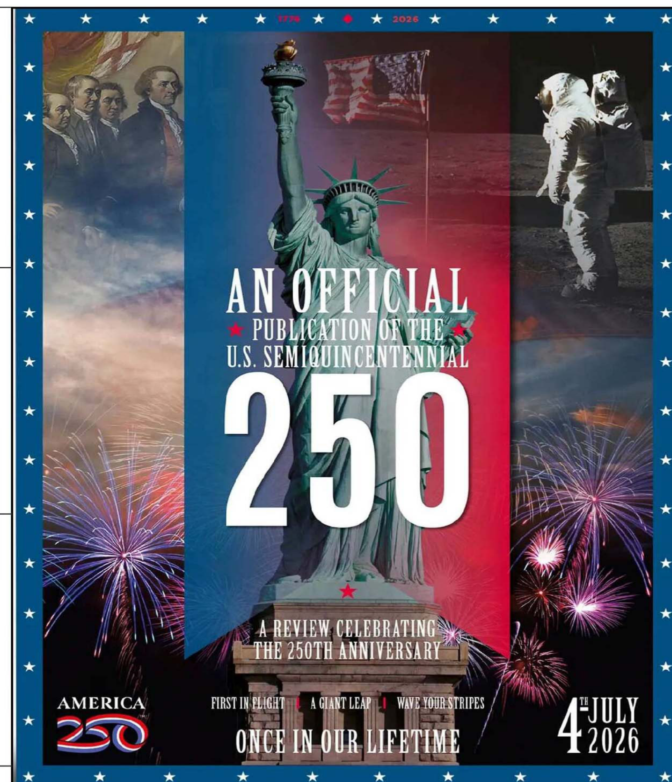

Chairman

Dr. Thomas Abraham

President

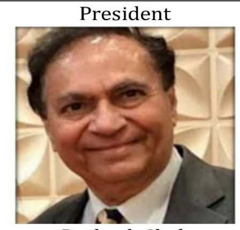

Prakash Shah

Guest of Honor

Prof Indrajit Singh Saluja

Speaker

Tirlok Malik

Speaker

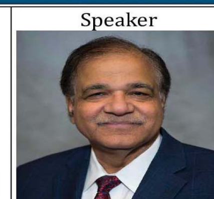

Dr. Avinash Gupta

Associate Secretary

Vatsala Upadhyay

Speaker

Nilima Madan

New York: Unprecedented. Unparalleled. A landmark in publishing. Worthy of a Guinness Book record. Such are the effusive compliments Prof Indrajit Singh Saluja has been receiving since publishing on July 31 the massive 270-page special edition marking 250 years of America's independence.

Compliments, congratulations and commendations came fast and furious also at the launch of the Indian Panorama's America@250 edition, conceived and edited by Prof Saluja, at a webinar organized by GOPIO (Global Organization of People of Indian Origin) on August 1 and moderated by Emmy-nominated filmmaker Tirlok Malik who started by saying "let us all appreciate what a wonderful job Prof Saluja has done with this publication."

Several community leaders joined Dr Thomas Abraham, GOPIO Chairman, to voice their appreciation for Prof. Saluja's ambitious project. Said Dr Abraham, "This publication is a timely tribute to the ideals upon which America was founded - freedom, democracy, opportunity, and the enduring belief in 'We, the People'. It also recognizes the remarkable journey of the many communities that have helped build this great nation. The Indian American community is proud to be part of that story. We have made significant contributions to science, technology, medicine, education, business, public service, entrepreneurship, and the arts, enriching both the American economy and society."

Prof Saluja explained that the project was inspired by the concept of "We the people" and aimed to celebrate individuals who built, defended, and will shape America's future. He expressed gratitude to numerous individuals and organizations for their support and encouragement in creating the 270-page publication, which exhaustively chronicles American history from 1776 to 2026, and includes the evolution of India-US relations and the achievements of Indian Americans.

Prof Saluja thanked Harry Singh Bolla, founder of Bolla Oil and Patron of America@250 special, with whom he shares the vision of bringing India and America closer and the need for acquainting the Indian community with American history and ideals on which the country was founded.

Mr Bolla's congratulatory message was read by Dr Abraham at the well-attended webinar: "Prof. Saluja apparently worked assiduously to bring the history of America before America, and of America through the 250 years since July 4, 1776. Prof Saluja is an ardent votary of friendship and cooperation between the US and India, has done well to comment on the ever-growing ties between the two democracies. I understand it is a kind of service which every Indian origin naturalized citizen of America should always give preference to. I am glad that the publication has carried a list of 250 Top Indian Americans in the US, and I am honestly flattered to find myself among them. Prof. Saluja's strenuous intellectual efforts have created a reference book on the history of America for future generations. I am happy as the Patron of the project that he has vindicated my trust in him. --Harry Singh Bolla."

Prof Saluja mentioned that Consul General of India in New York, Binaya Srikanta Pradhan, had encouraged him to pursue the America@250 publication. He presented the first printed volume of the special edition to Amb. Pradhan.

He thanked Dr V.K. Raju, dedicated to eliminating childhood blindness, for writing the Foreword for the special edition.

Several community leaders and top professionals, including Dr. Avinash Gupta, Dr Hari Shukla, George Abraham, Nilima Madan, Ashok Arora, and Gobind Munjal, congratulated Prof Saluja and praised the publication as a valuable historical record. Those in attendance included Piyush Singh - Consul, Political and Press at the Indian Consulate, GOPIO President Prakash Shah, Mukund Mehta, Judge Neera Bahl, HP Singh, and Kumu Gupta.

Invited speakers included FIA President Sreekanth Akkapalli, Vimal Goyal, Dr Krishna Kumar, Sikh leader Master Mohinder Singh and Parveen Chopra, founder of A Lotus In The Mud.

Tirlok Malik in his closing remarks emphasized the importance of community support and collaboration. Chander Malik led the laughter session at the end of the program.

GOPIO, founded in 1989, is a pan-Indian, non-profit organization with more than 100 chapters across 35 countries. The Indian Panorama is a premier publication for the Indian community in America, founded by Prof Saluja. Now in its 20th year, the weekly is published simultaneously in New York and Dallas.

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 366
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

The sweetness of Ghevar is overshadowed by adulteration

Sweets sold on the streets and in the neighbourhoods without production date or quality check are a matter of serious concern.

The arrival of monsoon brings a special charm to North India. During Sawan and Teej, the festive atmosphere is filled with joy and happiness, with lush green fields, swings, mehndi, folk songs, and more. Ghevar holds a special place among the many traditional dishes of this season. In Haryana, Rajasthan, Uttar Pradesh, Delhi, and many other parts of North India, Ghevar is more than just a sweet. It is also associated with family traditions, affection, festivals, and the emotional bond between daughters and their parents' home.

During Teej and other monsoon festivals, Ghevar is commonly given to daughters, relatives, and friends as a symbol of love and good wishes. Known for its unique texture, crunchiness, and sweetness, it's a favorite festival delicacy. Yet, a worrying issue is being overlooked, and it's one that deserves serious public discussion: food adulteration, unsanitary practices, and the sale of sweets without proper information about freshness or shelf life.

With the onset of the festive season, Ghevar is seen not only in traditional sweet shops, but also in makeshift stalls and small shops set up in neighborhoods and streets. The surging demand presents a lucrative business opportunity for vendors. On the other hand, this also leads some traders to compromise on quality to fulfill orders and increase profits.

One of the biggest concerns is the lack of information regarding the manufacturing date and shelf life of sweets. In many local markets, customers purchase loose ghevar based on the vendor's claim that it is fresh or "made today." However, consumers generally lack independent means to verify these claims. Relevant information helps consumers make informed decisions about packaged sweets. An additional challenge related to freshness and safe storage becomes even more severe in the case of loose sweets.

Proper storage and handling of Ghevar is also essential. Regular Ghevar and those made with cream, khoya, or other perishable ingredients may require different storage conditions. Heat, humidity, dust, and unsanitary conditions can affect food quality. Humidity is high during the monsoon months, making proper handling even more important. The sweet may look good on the outside, but improper storage can lead to spoilage on the inside.

Adulteration is also a serious problem. Sweets are made with artificial colors, cooking oil, ghee, khoya, and milk; the quality of all these ingredients directly impacts the safety of sweets. When the ingredients used are not of high quality, consumers may be at risk. It is equally important not to conclude that any sweet sold openly is adulterated without any evidence. Food quality should be assessed based on proper inspection, sampling, and laboratory testing, not on conjecture or rumors.

Food safety monitoring shouldn't be limited to well-known sweet shops or large commercial markets. The food supply chain also includes small local shops, makeshift stalls, and local vendors. In fact, these smaller outlets deserve more attention because they may have limited storage and sanitation facilities.

It is essential to increase the number of food samples during the festive season, which food safety authorities frequently conduct. Food safety cannot be a periodic activity. Continuous inspections, awareness-raising, and effective enforcement must be implemented year-round. If samples do not meet established standards, legal action should be taken. Furthermore, inspection procedures must be fair and consistent, and consumers must have complete confidence in the regulations. Sweets sellers also have a significant responsibility. A food seller isn't just selling a product, but something that children, the elderly, and the entire family will eat. Therefore, clean preparation areas, quality ingredients, hygienic handling, proper storage, and providing consumers with accurate product information should be considered essential, not optional.

Consumers also cannot rely solely on authorities. They should learn to be more vigilant when purchasing sweets. When purchasing sweets, they should pay attention to store cleanliness, the appearance and freshness of the sweets, storage conditions, and product information provided at the store. If a sweet has any off-flavors in its smell, taste, and/or appearance, avoid it. Low prices should never be used as an excuse to avoid purchasing healthy foods.

The role of social media has also become crucial in such cases. A photo, video, or allegation of food adulteration can go viral within hours. Social media is certainly a great medium for communicating information and drawing attention to real problems, but an allegation should not be taken at face value. If the person or shop concerned is not supported, it can negatively impact their reputation. If it is not verified, it can completely destroy the reputation of the shop or individual. There must be a distinction between a claim, an investigation, and a proven fact; without this distinction, responsible reporting cannot occur.

It's not appropriate to make Ghevar a symbol of fear due to concerns about adulteration. Rather, our primary goal should be to make this traditional dish more safe and reliable. Sharing food and strengthening relationships are integral to our festivals. This tradition can only be sustained if people have confidence that the food they share with their loved ones is completely safe for them.

Therefore, the administration should increase surveillance on sweet shops and temporary food stalls, especially during festivals, and conduct regular inspections throughout the year. Vendors should be made aware of food safety guidelines, and action should be taken if they fail to comply. The law should apply equally to all vendors, regardless of shop size, social status, or the relationships between the owners.

Ghevar is a symbol of Sawan, Teej, love for family, and the rich culinary culture of North India. Its sweetness should not be tainted by adulteration, negligence, or lack of transparency. Officials, traders, and consumers are all responsible for this.

Ghevar isn't just about its flavor and syrup: it also encompasses the trust with which it's shared. Every ghevar should have a taste of tradition, a sense of security, and a touch of trust.

(Dr. Satyawan Saurabh, PhD (Political Science), is a poet and social thinker.)

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

I want everything in the village, but I don't want the village.

"We want everything from the village, but not the village itself." This isn't a simple statement, but rather a fitting depiction of the changing mindset of modern Indian society. We talk about pure village milk, praise desi ghee, are willing to pay more to buy organic grains, consider village fruits and vegetables the foundation of health, and identify village culture, folk songs, folk dances, and traditional life as our identity. But when it comes to living in the village itself, most people want to distance themselves from it. This contradiction is not just a question of lifestyle, but also of our concept of development.

For centuries, India has been called a country of villages. Even today, a large population lives in rural areas. Our economy is founded on agriculture, and agriculture is impossible without villages. Yet, ironically, while village products are respected, villages themselves suffer neglect. We seek to take everything from villages, yet we fall short in providing them with the respect, facilities, and opportunities they deserve.

Today, there's a huge market for "organic" in cities. Village wheat, millet, mustard oil, local pulses, and fresh vegetables sell at high prices. People consider village honey, local jaggery, and coarse grains to be healthy. But the lives of the farmers who produce these products are often filled with struggles. The children of the same farmers whose hard work fills the plates of urban residents are forced to migrate to cities for better education and healthcare.

Rural life's greatest asset has been its social connections. The entire village stood together as one family, through joys and sorrows. Weddings, festivals, harvests, or times of crisis—every occasion symbolized togetherness. Today, in urban life, people seek this same sense of belonging. People living in large apartments don't even know their neighbors. Meanwhile, the village square, the shade of the peepal tree, and group conversations are slowly fading into memory. We praise that intimacy, but do nothing to preserve it.

The search for education and employment has accelerated the migration of youth from villages. This migration is not only economic but also cultural. Educated youth consider settling in cities a success. Returning to villages is seen as a symbol of backwardness. As a result, more elderly people, women, and children remain in villages, while the energy of young people is being expended in cities. If quality education, modern healthcare, industry, and respectable employment were available in villages, a large number of people would choose to remain in their villages.

It's also true that villages face many challenges. Lack of basic amenities like education, health, transportation, internet, drinking water, sanitation, and employment is still evident in many areas. Problems like social evils, caste discrimination, and conservatism also persist. It's important to acknowledge these shortcomings, but the solution lies not in fleeing villages, but in improving them. Today, when the entire world is grappling with an environmental crisis, the importance of villages increases even more. Clean air, open fields, trees, water sources, and a life in harmony with nature are the hallmarks of villages. In cities, people seek to experience nature by building artificial parks, whereas in villages, nature is a natural part of life. If we expand cities without preserving villages, future generations will only see natural life in books and pictures. The COVID-19 pandemic also reminded us of the importance of villages. When economic activity in cities ground to a halt, millions of people returned to their villages. Villages provided them with shelter, food, and the opportunity to rebuild their lives. It became clear then that villages are not just geographical entities, but also society's strongest security system in times of crisis. Today, the need is not just to create rural development plans, but to change the mindset of development. The need is not to turn villages into cities, but to integrate them with modern amenities while retaining their unique characteristics. Good roads, quality schools, digital connectivity, modern hospitals, agriculture-based industries, skill development, and local employment—these are the true foundations of rural development. If opportunities exist in villages, migration will naturally decrease.

We must also inculcate respect for villages in our education system. Children must understand that farming is not just a profession, but the foundation of the nation's food security. Farmers are not only food providers but also environmental protectors. Villages are not just places to live, but the very source of our civilization and culture.

The media and entertainment industry also play a significant role in this. Villages are often portrayed as either extremely backward or merely romanticized. The real village is different from both these images. It offers struggles and possibilities; it also offers tradition and the desire for change. Only a balanced portrayal can foster a positive perspective in society.

The government, society, and the private sector must work together to strengthen the rural economy. Villages can become self-reliant by promoting agriculture, animal husbandry, beekeeping, fisheries, cottage industries, rural tourism, and handicrafts. Digital technology and e-commerce can help rural products reach consumers directly. This will increase the income of farmers and rural entrepreneurs and create new employment opportunities in villages.

A village is defined not only by its farms but also by its culture. Respect for elders, collectivism, cooperation, sensitivity to nature, and simplicity—these values ??remain the village's greatest strengths even today. Modernity doesn't mean abandoning these values, but rather advancing them in step with the times. If we lose these values ??in the race for development, even economic prosperity will fail to bring us mental satisfaction.

Society must recognize that cities and villages are not competitors, but complementary. Cities are centers of industry, education, and services, while villages are the foundation of agriculture, culture, and natural resources. Only the balanced development of both can empower a nation. The dream of inclusive development cannot be achieved by developing cities alone and neglecting villages.

Today, it's time to look within and ask ourselves—do we truly love the village, or only its produce and amenities? If we want the village's food, milk, air, culture, folk songs, festivals, and a sense of belonging, then we need the village too. The mindset of considering the village merely a source of resources must change. Only if the villages survive will our culture, our agriculture, and our identity survive. Real development will come when young people aren't forced to leave their villages, but instead find opportunities to live in them with dignity. When a farmer's son feels proud to farm, when a village girl has access to quality education and healthcare in her own area, and when modern technology and traditional knowledge coexist in the village square, then India will truly be self-reliant and prosperous. Let's not just love the things of the village, but love the village itself. Because if the village survives, the fields will survive, if the fields survive, food will survive, if food survives, life will survive, and if life survives, our civilization will also be safe. The truth is—we need not just everything in the village, but the village itself.

(Dr. Priyanka Saurabh, PhD (Political Science), is a poet and social thinker.)

Hasina's return and India-Bangladesh ties

Beyond the immediate political confrontation, Hasina's return could affect Bangladesh-India ties and cooperation on issues ranging from security and trade to the Rohingya crisis and climate change. The episode could prove a critical test of Bangladesh's political stability and India's delicate balancing act with its eastern neighbour Indianews analysis

Former Prime Minister Sheikh Hasina, currently in exile in New Delhi, announced her intention to return to Dhaka in December 2026, despite facing a death sentence in absentia. This planned return has sparked diplomatic outrage from Prime Minister Tarique Rahman. It has also reignited national political tensions and complicated the bilateral relationship between Bangladesh and India.

Hasina, who has sought political asylum in India since 2025 following the abrupt overthrow of her government, has made a public declaration regarding her intention to return to Bangladesh by the end of this year. This announcement comes even though she has been sentenced to death by an International Crimes Tribunal due to her alleged involvement in serious human rights violations during her time in office. In her statement, she expressed determination, saying, "I may be jailed, but I will return to Bangladesh by December." Her return is expected to stir significant political tension and public interest as she prepares to face the consequences of her legal battles in her home country.

"I'm not worried about my own future. I'm worried about the future of Bangladesh. My return isn't about power. It's about putting Bangladesh back on the right track." "People of Bangladesh have suffered a lot, and that's why I decided to return," she said.

She may face challenges such as climate change and security threats. Her ability to manage regional stability will influence regional peace and security.

In 2025, Sheikh Hasina, the long-serving Prime Minister of Bangladesh, sought asylum in India due to political turmoil and accusations of authoritarian governance in Bangladesh. Indianews analysis

As news of Sheikh Hasina's proposed return to Bangladesh emerges, understanding its regional and national implications is crucial for grasping the future of South Asian politics.

The potential impacts of her return on Bangladesh and South Asian relations are vital for regional stability and India's strategic interests.

Sheikh Hasina has been a key figure in Bangladeshi politics, leading the Awami League party, which her father founded. Her time in office has been characterised by significant economic growth. Ousted former Prime Minister Sheikh Hasina announced from exile in New Delhi that she plans to return to Dhaka in December 2026, despite facing a death sentence in absentia.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਵਰਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ, ਨੀਂਦ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ’ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਸਾਵਧਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਗੋਂਡੀਆ - ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ’ਤੇ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਵਟਸਐਪ, ਯੂਟਿਊਬ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਮਨੋਰੰਜਨ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ: ਕੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ? ਜਿਵੇਂ ਸਿਗਰਟ, ਬੀੜੀਆਂ, ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਲਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ, ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ, ਆਸਟ ?ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਧਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਿਜੀਟਲ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ÷ਨਿੱਜੀ ਪਸੰਦ÷ ਤੋਂ ÷ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹੀ÷ ਤੱਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਕਿਸ਼ਨ ਸਨਮੁਖਦਾਸ ਭਵਾਨੀ, ਗੋਂਡੀਆ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਗਰਟਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ’ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕੀ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ÷ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ?÷ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ਼ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਪੋਸਟ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਤੰਬਾਕੂ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਉਮਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਕੇਜਿੰਗ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਪੱਧਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜਾ, ਉਮਰ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਬਾਲ-ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਡਿਫਾਲਟ ਸੈਟਿੰਗਾਂ। ਤੀਜਾ, ਰਾਤ ? ?ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੁਸ਼ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ’ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ। ਚੌਥਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਆਡਿਟ। ਪੰਜਵਾਂ, ਸੀਐਸਏਐਮ, ਡੀਪਫੇਕਸ, ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਤਿ-ਤੇਜ਼ ਖੋਜ ਅਤੇ ਹਟਾਉਣਾ। ਛੇਵਾਂ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜੋਖਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਐਲਗੋਰਿਦਮਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ। ਅਤੇ ਸੱਤਵਾਂ, ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ÷ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਖਰਚ÷ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ।ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲਾ: £942 ਮਿਲੀਅਨ (ਲਗਭਗ ?90 ਬਿਲੀਅਨ) ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਵਾਲ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ 6 ਅਗਸਤ, 2026 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜ ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਜਿਊਰੀ ਨੇ ਮੈਟਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਾਇਆ। ਕੇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ, ਜੱਜ ਬ੍ਰਾਇਨ ਬਿਡਸ਼ਾਈਡ ਨੇ ਮੈਟਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੂੰ ਵਾਧੂ £567 ਮਿਲੀਅਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਪੜਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ £942 ਮਿਲੀਅਨ ਤੱਕ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੂਜੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ, ਲਗਭਗ £420 ਮਿਲੀਅਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਫੰਡ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਰੋਕਥਾਮ, ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ’ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 24 ਮਾਰਚ, 2026 ਨੂੰ, ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਇੱਕ ਜਿਊਰੀ ਨੇ ਮੇਟਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ’ਤੇ £375 ਮਿਲੀਅਨ ਦਾ ਸਿਵਲ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਕਨੀਕੀ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਰਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਦੋਸਤੋ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਸਿਰਫ਼ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪਹੁੰਚ ਹੈ। ਜੱਜ ਨੇ ਮੇਟਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜੋਖਮਾਂ ’ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਸੂਚਨਾਵਾਂ, ਉਮਰ ਤਸਦੀਕ, ਸਕ੍ਰੀਨ-ਟਾਈਮ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਰਗੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਐਪ ਵਜੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸਦੇ ਪੂਰੇ ਵਪਾਰਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ÷ਸਿਗਰੇਟ ਜਿੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ÷ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਜੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤੁਲਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ: ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰਕ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਨੁਮਾਨਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਖਪਤਕਾਰ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪਸੰਦ ਸੀ ?

ਦੋਸਤੋ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ 5 ਅਗਸਤ, 2026 ਦੇ ਭਾਰਤ ਸਬੰਧ ’ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ: ਸਮੱਗਰੀ, ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਮੇਟਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ, ਫਿਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੇਟਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਲਈ ਦਬਾਅ ਵਧਿਆ ਹੈ। 5 ਅਗਸਤ, 2026 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੇਟਾ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਚਰਚਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਲੇਟਫਾਰਮ ’ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਮੱਗਰੀ, ਡੀਪਫੇਕ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ’ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ। ਉਪਲਬਧ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੇਟਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਐਲਗੋਰਿਦਮਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮਾਰਕ ਜ਼ੁਕਰਬਰਗ ਦੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਨਿੱਜੀ ਰਸਮੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਅਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ’ਤੇ ਸੀਐਸਏਐਮ, ਡੀਪਫੇਕ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਗਲਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮੈਟਾ ਦੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਉਪਲਬਧ ਜਨਤਕ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ੁਕਰਬਰਗ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਮੂਲ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਡਿਜੀਟਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਰਬਾਂ ਲੋਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮੱਗਰੀ, ਡੀਪ ਫੇਕ, ਸਾਈਬਰ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ, ਖਤਰਨਾਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ, ਸਵੈ-ਨੁਕਸਾਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੜਕਾਊ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਐਲਗੋਰਿਦਮਿਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ, ਤੇਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ, ਉਮਰ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਰਗੇ ਉਪਾਅ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੋਸਤੋ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ 12 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਵੱਡੇ ਮੋਰਚੇ ’ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ: ਕੀ ਪੂਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਡਲ ’ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ? ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੋਈ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਮੇਟਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਬਾਅ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਲੇਖ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 12 ਅਗਸਤ, 2026 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕਥਿਤ ਆਦੀ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਲੀਲਾਂ 18 ਅਗਸਤ, 2026 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਮਹੱਤਤਾ ਸੰਭਾਵੀ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ’ਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੋਸਤੋ, ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ÷ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ’ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਬਿਤਾਏ ?÷ ਪਰ ਇਹ ਵੀ, ÷ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ?÷ ਅਨੰਤ ਸਕ੍ਰੌਲਿੰਗ, ਆਟੋਪਲੇ, ਨਿਰੰਤਰ ਸੂਚਨਾਵਾਂ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ, ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ-ਅਧਾਰਤ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹਨ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 10 ਜੁਲਾਈ, 2026 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ’ਤੇ ਮੈਟਾ ਦੇ ਆਦੀ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਭਾਵੀ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਮੰਨਿਆ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਨੰਤ ਸਕ੍ਰੌਲਿੰਗ, ਆਟੋਪਲੇ, ਪੁਸ਼ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ’ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਦੋਸਤੋ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ: ਆਸਟ ?ਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਯੂਕੇ ਤੱਕ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਡਿਜੀਟਲ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨਿਯਮ ਹੁਣ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਸਟ ?ਰੇਲੀਆ ਨੇ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਖਾਤਿਆਂ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਮਾਡਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਲੇਟਫਾਰਮ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਲਈ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ 49.5 ਮਿਲੀਅਨ ਏਯੂਡੀ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯੂਕੇ ਨੇ ਜੂਨ 2026 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ’ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਸੰਤ 2027 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਜੋਖਮ ਭਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ’ਤੇ ਵਾਧੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਈਵਸਟ ?ਰੀਮਿੰਗ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਨਬੀਆਂ। ਇੱਥੋਂ, ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨੀਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ - ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ÷ਆਪਣੇ ਫ਼ੋਨ ਘੱਟ ਵਰਤਣ÷ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕ੍ਰੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੇ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੋਸਤੋ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ’ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ: ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਜੋੜਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਮਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਖ਼ਬਰਾਂ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੱਕ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਆਸਟ ?ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪਹੁੰਚ ÷ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ÷ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਡਿਜੀਟਲ ਨਿੱਜੀ ਡੇਟਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫਰੇਮਵਰਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਡੇਟਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨਿਯਮ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਮਰ ਭਰੋਸਾ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਗੋਪਨੀਯਤਾ-ਬਾਈ-ਡਿਫਾਲਟ, ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਖੋਜ, ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ? ?ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬੰਦਰਗਾਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬੰਦਰਗਾਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯੂਐਸ ਕੋਪਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ’ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਔਨਲਾਈਨ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇਸਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ÷ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ÷ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਡੀਐਸਏ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ- ਜੋਖਮ ਢਾਂਚਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਜੋਖਮਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਮੈਟਾ ਜਾਂਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਖੁਦ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਡਿਜੀਟਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਪਰ ਡਿਜੀਟਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸਿਗਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਵਾਂਗ ਮੰਨਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਤੰਬਾਕੂ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਥੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿੱਥੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਦੋਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਪਭੋਗਤਾ ÷ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ÷ ਬਟਨ ਦਬਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਵੀਡੀਓ ਕਿਉਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਉਂ ਕਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਨੰਤ ਸਕ੍ਰੌਲਿੰਗ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕਣ ਦਿੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰਾਂ, ਤਕਨੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਰੈਗੂਲੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬਹਿਸ ’ਕੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?’ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ, ’ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?’ ਜੇਕਰ ਸਿਗਰਟ ਦੇ ਪੈਕੇਟਾਂ ’ਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

- ਮਾਹਿਰ ਕਾਲਮਨਵੀਸ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੇਖਕ, ਚਿੰਤਕ, ਕਵੀ, ਸੰਗੀਤ ਮੀਡੀਆ, ਸੀਏ(ਏਟੀਸੀ) ਐਡਵੋਕੇਟ ਕਿਸ਼ਨ ਸੰਮੁਖਦਾਸ ਭਵਨਾਨੀ, ਗੋਂਡੀਆ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 9226229318

ਅਸਲੀ ਸੇਵਾਦਾਰ (ਕਹਾਣੀ)

ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ...
9988901324

ਦੀਸ਼ਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਰੀਬ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਹੁਲੀਆ ਦੇਖ ਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਗਤਾ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਮਸਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਦੇ ਮੈਲੇ ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਇੱਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਸਲਵਾੜ ਦੀ ਛੱਤ ਵਾਲੀ ਕੱਚੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ , ਮਾਂ ਟੀ ਬੀ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ? ਬਿਮਾਰ, ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਪਈ ਸੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਵਾਣ ਵਾਲੀ ਮੰਜੀ ਤੇ ਮੈਲਾ ਗਦੈਲਾ ਵਿਛਾ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ। ਦੀਸ਼ਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇੱਕ ਡੱਬਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਪ ਦੋ ਟਾਈਮ ਲੰਗਰ ਛਕ ਕੇ ਮਾਂ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀ ਜਿਹੀ ਡੱਬੀ ਵਿੱਚ ਪਵਾ ਲਿਆਉਂਦਾ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਇਸੇ ਰੁਟੀਨ ਨਾਲ ਨਿਕਲ ਗਏ ਸਨ। ਦੀਸ਼ੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਦਾ ਕੰਮ ਬਸ ਦੋ ਟਾਈਮ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲੰਗਰ ਛਕ ਕੇ ਮਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ, ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਾ ,ਕਦੇ ਓਹਦਾ ਮੰਜਾ ਬਾਹਰ ਡੇਕ ਥੱਲੇ ਡਾਹ ਦੇਣਾ, ਕਦੇ ਘੜੀਸ ਕੇ ਅੰਦਰ ਕਰ ਦੇਣਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਹੋਏ ਸਨ ,ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਸ਼ੇ ਦੀ ਮਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਦੀਸ਼ਾ ਵੀ ਸਕੂਲ ਸੱਤਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਟੀ ਬੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਡਰਦੇ ਦੀਸ਼ੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਲਵੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦਾ ।ਦੀਸੇ ਦਾ ਪਿਓ ਨਸ਼ੇੜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਮੁੰਡੀਹਰ ਦੁਆਰਾ ਟੀ ਬੀ ਦੇ ਡਰੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਨਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਫਾਇਦਾ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਪਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਾਤ ਮਾਂ ਬਾਹਲ ?ੀ ਔਖੀ ਹੋ ਗਈ ।ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਤੜਫਦੀ ਰਹੀ, ਦੀਸ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨੂੰ ਦੇਵੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਘੁੱਟਦਾ। ਤੜਕਸਾਰ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਮੁੜ ਕਦੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾ ਕੀਤਾ,ਆਖ਼ਰ ਉੱਥੇ ਹੈ ਹੀ ਕੀ ਸੀ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲੰਗਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਤਰਸ ਆਇਆ ਤੇ ਆਖਿਆ,÷ਓਏ ਦੀਸ਼ਿਆ! ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਚੱਲੇਂਗਾ ?ਐਥੇ ਕਿਹੜਾ ਤੂੰ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈ ਜੀ ਬਣ ਜਾਣਾ ?÷ ÷ਜੀ ਕੀ ਕਰਨਾ ਮੈਂ ਓਥੇ ?÷ ਦੀਸ਼ੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। ÷ਇਹੀ ਮਾੜੇ ਮੋਟੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ,ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਘਰ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦਾ ਮਗਰੋਂ।÷ ਦੀਸੇ ਨੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ।ਉਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਕਤ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਲੰਘ ਗਏ। ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਤੇ ਦੀਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਾ ਰੱਖਿਆ। ਹੁਣ ਦੀਸ਼ਾ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋਹਣਾ ਖਾਣਾ , ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਪਹਿਨਣਾ,ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨੱਠ ਨੱਠ ਕੇ ਆਪ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਕਰਨੇ,ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੀਸੇ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ ?ਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਮਰਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਵਿਆਹੇ ਗਏ ਮੁੰਡਾ ਵਹੁਟੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕੁੜੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਗੇੜਾ ਮਾਰਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਘਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੀਸ਼ੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਹ ਵਾਹ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਲਾਵਾਰਸ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਲੰਘੇ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਬੋਹੜ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਾਕ ਮਾਰ ਕੇ ਕੋਲ ? ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣੇ ਬਾਬੇ ਨੇ ਥਾਪੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ,÷ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੇ ਬੱਲਿਆ! ਆਹ ਜੇਹੜਾ ਤੂੰ ਇੱਕ ਰੁਲ ?ਦੇ ਫਿਰਦੇ ਜਵਾਕ ਦਾ ਘਰ ਵਸਾਤਾ........ਬਈ ਏਹਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਰੀਸ ਨੀ ਕੋਈ.........ਪੁੱਤ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ..........ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਕੁਛ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਆਉਣਾ ਸਫਲ ਹੈ...... ਹਾਕਮ ਸਿਹਾਂ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਅਸਲੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਐਂ।

ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧ ਪੰਚਪੁਲਾ, ਡਲਹੌਜੀ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਓਂਕਾਰ ਨਗਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਪੰਜਾਬ
ਮੋ. 98156-25409

ਪਠਾਨਕੋਟ, ਪੰਜਾਬ, ਤੋਂ ਡਲਹੌਜੀ ਲਗਭਗ 90 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਡਲਹੌਜੀ ਜਿੱਥੇ ਮੌਸਮਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਤਾਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧ ਪੰਚਪੁਲੇ (ਡਲਹੌਜੀ) ਦੇ ਚੌਂਕ ਵਿਚ ਸ਼ੋਭਨੀਏ ਹੈ, ਇਸ ਸਥਾਨ ਉਪਰ ਲੋਕ ਜੋੜੇ (ਜੁੱਤੀਆਂ) ਉਤਾਰ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰਖਦਾ ਹੈ ਇਹ ਮਹਾਨ ਸਥਾਨ,

ਪੰਚਪੁਲਾ ਨਾਂਅ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪੰਜ ਪੁਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ, ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧ ਡਲਹੌਜੀ ਵਿਖੇ ਯਾਤਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਮਾਧ ਉਪਰ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਟਿਊਬ (ਲਾਈਵ) ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਏ (1) ਵਾਂਗ ਜਗਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਜਗਦੀ ਹੋਈ ਵੇਖ ਕੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਜਗਿਆਸਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਚੀਜ ਹੈ ? ਲੋਕ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਉਥੋਂ ਤਕ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ, ਡਲਹੌਜੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਇਹ ਜਗ ?ਾ

ਡਲਹੌਜੀ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂਅ ਬਦਲ ਕੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਰੱਖਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਰਹੇ,

ਪੰਚਪੁਲੇ ਵਿਖੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਉਚੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਪਹਾੜ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ, ਅੱਤ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਥੇ ਮੌਸਮ ਠੰਡਾ ਤੇ ਸੁਹਾਵਣਾ ਲੁਭਾਵਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਡਲਹੌਜੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਪੰਚਪੁਲਾ ਦਾ ਚੌਂਕ, ਇਥੋਂ ਹਿਮਾਚਲ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਦਾ ਕਫਟੀਰੀਆ ਵੀ ਹੈ, ਬਨੀਖੇਤ ਅਤੇ ਡਲਹੌਜੀ ਇਲਾਕੇ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਇਥੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧ ਸੰਗਮਰ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਥਾਨ ਕਿਸੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ,

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਲਗਭਗ 1915) ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਸਮ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਜਾਂ ਮੁਰਦਾ ਫੜਨ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪੱਈਆ ਦਾ ਈਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਭੇਸ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਬੜੇ ਮਾਹਿਰ ਸਨ ਅਤੇ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਸਨ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਿਡਰ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਨ, ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਭੇਸ ਬਣਾ ਕੇ ਕਈ ਚਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਰਨਲ ਨੂੰ ਉਰਦੂ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਏਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੂਫ਼ੀ ਅੰਬਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਾਲ, ਸੂਫ਼ੀ ਜੀ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਗੂੜੀ ਹੋ ਗਈ, ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀਆ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਈ-ਕਈ ਰਾਤਾਂ ਸੌਂਦੇ ਹੀ ਨਾ, ਸਕੀਮਾਂ, ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਇਕ ਦਿਨ ਦੋਵੇਂ ਰੂਹ-ਪੋਸ਼ (ਭੂਮੀਗਤ) ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਚਲੇ ਗਏ, ਈਰਾਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਇਕ ਸਰਾਅ ਵਿਚ ਠਹਿਰ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਕਪੜੇ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਵੀ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਕ ਦਿਨ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਰਾਂਅ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਇਥੇ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੂਫੀ ਜੀ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਘਬਰਾਏ ਪਰ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਛੱਡਿਆ, ਇਸ ਸਰਾਂਅ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਠਾਣ ਵੀ ਠਹਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੂਫੀ ਜੀ ਇਥੇ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਠਾਨ ਨੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤ ਸੂਫੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਪਠਾਨ ਮਰ ਜਾਏਗਾ ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਗਣ ਦੇਵੇਗਾ, ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਮੈਂ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਚਾਵਾਂਗਾ ਪਠਾਨ ਨੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੂਫੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਪੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਟਰੰਕ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਰਾਅ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਲੱਭਾ, ਆਖ ?ਰ ਕਾਫ਼ੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਵਾਪਿਸ ਚਲੀ ਗਈ,

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੇਰ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ, ਸੂਫੀ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਠਾਨ ਨੇ ਜਨਾਨਾ ਕਪੜੇ (ਬੁਰਕਾ) ਪੁਆ ਕੇ ਜਨਾਨਾ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਨਾਨਾ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਘੱਟ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਬੁਰਕਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਵੇਖਦੇ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਆਹਮਣਾ-ਸਾਹਮਣਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੁਕ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸੂਫੀ ਜੀ ਦਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਪੈਰੂ ਨਾਲ ਪਿਸਤੌਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸੂਫ਼ੀ ਜੀ ਨੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਦੌੜ ਜਾ, ਤੇਰੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜੇ ਬੜੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਏ ਪਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾ ਮੰਨੇ ਆਖ਼ ?ਰ ਸੂਫੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੇਖ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਂ, ਤੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਥੋਂ ਛੁਪਕ-ਛੁਪਾਂਦੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਸੂਫੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜ਼ੀਲ ਚਲ ਗਏ,

ਸੂਫੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸੂਫੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਸੂਫੀ ਜੀ ਨਹਾਤੇ, ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗੀਤਾ ਪੜ੍ਹਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਸੂਫੀ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ,ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਦੁਨੀਆਂ ਸੀ, ਈਰਾਨ ਵਿਚ ਅਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਬਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਕਬਰ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ 'ਆਕਾ ਮਾਲਿਕ', ਇਸ ਕਬਰ ਉਪਰ ਹਰ ਸਾਲ ਮੇਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਈਰਾਨ ਵਿਚ, ਇਥੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮੰਨਤਾ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮੀ ਵੀ ਵਜ ?ਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ 1942 ਵਿਚ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਰਮਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 1946 ਦੇ ਆਖ਼ੀਰੀਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਾਪਿਸ ਬੁਲਾ ਲਿਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ 77 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ, ਉਹ ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ 1947 ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਉਸੇ ਹੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਰਹੇ ਜਿਥੇ 40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹੇ ਸੀ, ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਸਨ, 14 ਅਗਸਤ 1947 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਡਲਹੌਜੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ 'ਮੇਰੇ ਭਰਾਓ', ਅਸਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ (ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਰਾਤੀ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਉਹ ਉਠੇ, ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਗਏ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਖਿਆ, ਰਾਮ ਕੌਰੇ, ਆ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਜਾ, ਮੈਂ ਅੱਜ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀਆਂ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ 'ਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਥੋੜਾ ਦੁਖ ਵੀ ਏ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਵਿਚਾਰੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਸਿੱਧੀ ਸਾਦੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀ, ਮੇਰਾ ਖ਼ ?ਆਲ ਏ ਤੁਹਾਡੀ ਤਬੀਅਤ ਸੁਧਰ ਜਾਏ, ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗੇ, ਭੋਲੀਏ ਇਹ ਵੇਲਾ ਤੈਨੂੰ ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲੈ, ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕੀ, ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਚਲੀ ਗਈ, ਪੰਜਾਂ ਸੱਤਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਪਰਤੀ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਜੀ (ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਪੰਚਪੁਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਉਪਰ ਲੋਕੀਂ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਦੀ ਸਮਾਧ ਉਪਰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਓ

ਟੀ ਟੀ ਫ਼ਿਲਮ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਬ੍ਰੈਡ ਐਂਡ ਬੱਟਰ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕੰਪਲੀਟ :- ਲੇਖਕ ਬਲਜੀਤ ਬਾਵਾਂ

ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਛਾਪ ਛੱਡੇਗੀ ਬ੍ਰੈਡ ਐਂਡ ਬੱਟਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫੀਚਰ ਫ਼ਿਲਮ:- ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿਵਮ ਸਰਮਾਂ

ਪਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਛਾਪ ਛੱਡਣ ਜਾ ਰਹੀ ਫੀਚਰ ਫ਼ਿਲਮ ਬ੍ਰੈਡ ਐਂਡ ਬੱਟਰ ਟੀ ਟੀ ਫ਼ਿਲਮ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਬ੍ਰੈਡ ਐਂਡ ਬੱਟਰ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕੰਪਲੀਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਬਹੁਤ ਜਲਦ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪੀ ਐਸ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਐਨ ਕੇ ਸਿੱਧੂ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਪੀ ਐਸ ਸਿੱਧੂ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬ੍ਰੈਡ ਐਂਡ ਬੱਟਰ ਮੂਵੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕੰਪਲੀਟ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਬ੍ਰੈਡ ਐਂਡ ਬੱਟਰ ਫਿਲਮ ਬਹੁਤ ਜਲਦ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਰੂ ਬਰੂ ਹੋਵੇਗੀ,

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੰਝੇ ਅਦਾਕਾਰ ਅਰਪਣ ਸਿੰਘ,ਰੀਆਂ ਸੁਕਲਾ ,ਵਿਸ਼ਨੂ ਖੇਤੀਆਂ, ਤਰਸੇਮ ਪੌਲ ,ਪਰਮਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ,ਗੁਰਮੀਤ ਦਮਨ, ਸੁਖਦੇਵ ਬਰਨਾਲਾ ,ਕੁਲਦੀਪ ਨਿਆਮੀ,ਬਲਜੀਤ ਬਾਵਾ , ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੋਸੀ ,ਗੁਰਨੂਰ ਸਰਮਾਂ,ਹਰਿੰਦਰ ਕੌਰ,ਜਸਵਿੰਦਰ ਮੁਕੇਰੀਆ,ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਸਤਾਫਾਬਾਦ ,ਜਤਿੰਦਰ ਟੀਨਕਾ, ਮੰਜੂ ਮਾਹਲ , ਪਾਲੀ ,ਬਾਲਰਨ, ਕਮਲ ਧਾਲੀਵਾਲ,ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ,ਬਲਜੀਤ ਮਹਟੋਨ , ਸਰਬਜੀਤ ਸੱਬੀ, ਸੇਵੀ ਅਰੋੜਾ,ਗੁਰਵਿੰਦਰ, ਪੰਮੀ ਚੌਹਾਨ,ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, । ਸਕ੍ਰੀਨ ਪਲੇਅ ਤੇ ਡਾਇਲੋਗ ਜਸ ਬਰਾੜ ਤੇ ਬਲਜੀਤ ਬਾਵਾ , ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਡੈਕਸ਼ਨ ਹੈਡ ਲਵ ਅਰੋੜਾ,

ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼ਿਵਮ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਫਿਲਮ ਦੇ ਐਸੋਸੀਏਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼ਿਖ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਡਾਈਲੋਗ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ÷ ਦੇਸੀ ਬੰਦੇ ਅੰਗਰੇਜੀ ਰੋਟੀ÷, ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਲਜੀਤ ਬਾਵਾ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਹੈ, ਲਾਈਨ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਗੁਰਮੀਤ ਦਮਨ, ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਵੀ ਸ਼ਰਮਾਂ,ਫਿਲਮ ਦੇ ਲਾਈਨ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਗੁਰਮੀਤ ਦਮਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ , ਬਠਿੰਡਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ , ਮੋਹਾਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਹ ਫੀਚਰ ਫ਼ ?ਲਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਬਣੇਗੀ , ਇਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਛੱਡੇਗੀ।ਆਮੀਨ

ਸਿਵਨਾਥ ਦਰਦੀ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ
ਫਿਲਮ ਜਰਨਲਿਸਟ
ਸੰਪਰਕ:- 9855155392

ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਨਦਾਤਾ, ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਚੌਰਾਹੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਧਸਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਲੁਭਾਵਨੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਵੱਡਾ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁਫ਼ਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਕਮਰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ, ਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਮੁਫ਼ਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਵਧ ਕੇ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਜ ਭਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਘਟਣ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਸੜਕਾਂ, ਸੀਵਰੇਜ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ, ਨਹਿਰੀ ਸਿੰਚਾਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ, ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਸਲ ਫ਼ਰਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਵਧੀਆ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਕੇ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਵੀ ਪਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੈਸਾ ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਤੇ ਰੋੜ੍ਹਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੇਤੀ-ਉਦਯੋਗ, ਆਈ.ਟੀ. ਹੱਬ, ਨਵੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲੇ, ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧੇ ਅਤੇ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਣਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਵਾਜਬ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪੱਕੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ; ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੰਡ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਾ ਪੁੱਛ ਸਕਣ।

ਕੁਲਬੀਰ ਸ਼ਰਮਾ
ਮੋਬਾਈਲ: 84272-12104

ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਰ "ਮੁਫ਼ਤ"ਸਹੂਲਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਫ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਦਾ ਖ਼ਰਚਾ ਆਖ਼ ?ਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਰੋਤ ਘੱਟ ਹੋਣ ਜਾਂ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖ਼ਰਚੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਟੈਕਸਾਂ, ਪੈਟਰੋਲ-ਡੀਜ਼ਲ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਕਰਾਂ, ਰਜਿਸਟਰੀ ਫ਼ੀਸਾਂ, ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਰੋਡ ਟੈਕਸ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਫ਼ਤ ਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁੱਗਣੀ ਜਾਂ ਤਿੱਗਣੀ ਵਸੂਲ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮੁਫ਼ਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਲੋਕ-ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਲੋੜ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵੰਡ ਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਸਭ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਵੰਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਮਦਦ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਤਿ-ਲੋੜਵੰਦ, ਗਰੀਬ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤੇ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਰਗਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਲੋਕ-ਭਲਾਈ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਮਦਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਖ਼ ?ਰ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੰਗਾਲ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਦੇ ਰਹਾਂਗੇ? ਚੋਣਾਂ ਤਾਂ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਫਿਰ ਉਹੀ ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਖ਼ੈਰਾਤਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ, ਉਹੀ ਝੂਠੇ ਲਾਰੇ ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੜ੍ਹੇਗਾ, ਹਾਲਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜੇ ਹੋਣਗੇ, ਤੇ ਆਖ਼ ?ਰਕਾਰ ਫਿਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਭਾਰੀ ਪੰਡ ਸਾਡੇ ਹੀ ਸਿਰ 'ਤੇ ਟੁੱਟੇਗੀ। ਆਖ਼ ?ਰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਖੇਡ ਚੱਲਦੀ ਰਹੇਗੀ? ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ 'ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ' ਦੀ ਇੱਕੋ ਸੋਚ ਹੇਠ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦੀ, ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਲਈ ਲੜਨ ਦੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਦਲਦਲ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਲਾਲਚ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਫ਼ਤਖ਼ੋਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। 'ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੱਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਸ਼ਾਨ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਹੋ ਸਕੇ।

ਨਾਭੇ ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਣ :-ਤਰਸੇਮ ਸਿੱਧੂ

ਨਾਭੇ ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਕਲਾ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ।ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਵਿਦਵਾਨ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਸ਼ਾਇਰ, ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਕੁਮੈਂਟਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ ।ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਰਹੇ ਹਨ,ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਜੀ ਨੇ ਰਿਆਸਤ ਨਾਭਾ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਸਮੇਟ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ।ਇਸ ਪ੍ਰਸਿੱਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਆਪਣਾ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਰਹਿਬਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਰਸੇਮ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਹੈ ।ਤਰਸੇਮ ਸਿੱਧੂ ਨਾਭੇ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਗਰੀ ਪਿੰਡ ਥੂਹੀ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਹੈ ।ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਲੱਗੀ ਲਗਨ ਨੂੰ ਸਿੱਧੂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੂਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ।ਤਰਸੇਮ ਸਿੱਧੂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਦੀਵਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਤਰਸੇਮ ਸਿੱਧੂ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਗਾਣਿਆਂ ਤੇ ਸੋਲੋ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਰੰਗ ਭਰਿਆ ਹੈ ।ਉਸਦੇ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਗੀਤ ਹੀ ਉਸਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹਨ:- ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਤਲੋ,ਤਵੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁੜ ਦੀ ਚਾਹ ਆਦਿ ।ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਜੋਕੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਧੂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਕੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਲਫਾ ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਨਲ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸੀਰੀਅਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਤੌਰ ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਾਣੇ ਅਨਾਰ ਦੇ ਤੇ ਧੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਰੇ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੁੱਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੀ ਮਧੁਰ ਪੌਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤੇ ਤੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਘੋਲਦਾ ਰਹੇ।

ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਚੌਧਰੀ ਮਾਜਰਾ(ਨਾਭਾ)
99886-27880

ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਲੜਾਈ ਆਪ ਲੜਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਨਾਵਲ

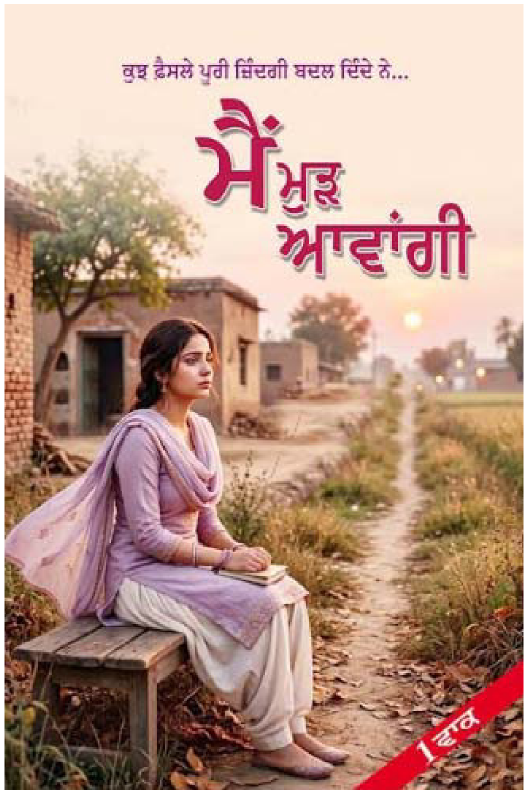

- ਨਿਰੰਜਣ ਬੋਹਾ

ਮੈਂ ਮੁੜ ਆਵਾਂਗੀ - (ਨਾਵਲ)
ਲੇਖਕ - ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ
ਪੰਨੇ -184 ਮੁੱਲ-349 ਰੁਪਏ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ - ਮਾਝਾ ਵਰਡਵਾਈਡ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।
ਸੰਪਰਕ : 94787 67620

ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀ, ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ, ਵਾਰਤਕ, ਸ਼ਾਇਰੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 15 ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲਵਾਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਹੱਥਲੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਉੱਪਰ ਲਿਖੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਰਧਕ ਇਹ ਉਕਤੀ 'ਕੁਝ ਫ਼ੈਸਲੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ' ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿੜ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਕਾਰਤਮਕ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਗੇ।

ਇਹ ਨਾਵਲ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗ ਰਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਹੌਸਲਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੋਹੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਵਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣੀ ਸਿੱਟੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਗਤਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕੀਮਤਾ ਨੂੰ ਚਨੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਨਾਵਲ ਹਾਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਅੰਤ ਨਾ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਾਇਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਰਾਜਵੰਤ ਕੌਰ ਉਰਫ਼ ਰਾਜੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੀਆਂ ਹੋਰ ਚਾਰ ਸਹੇਲੀਆਂ ਕੁਲਬੀਰ, ਜਸਵੀਰ, ਮੰਨਤ ਅਤੇ ਸਾਖਸ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਸ ਅੰਦਲੇ ਨਾਇਕਤੱਵ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਵਿਚ ਮੱਦਦਗਾਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪਾਠਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਆਪ ਵੀ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵਆਹ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਬਦਲਾਓ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਮਰਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ। ਨਾਵਲ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਲਈ ਚੰਗਾ ਵਰ ਤੇ ਘਰ ਹੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੈਰ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੰਸਕਾਰਗਤ ਰੂੜੀ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁੜੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰਸ਼ੁਦਾ ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਖੋਹ ਸਕਦਾ।

ਨਿਰੰਜਣ ਬੋਹਾ, ਮਾਨਸਾ
ਮੁਬਾਇਲ -89682-82700

ਇਹ ਪੰਜੇ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਔਰਤ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਾਜੀ ਦੀ ਭੈਣ ਕੁਲਵੰਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇਕ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਜਗਬੀਰ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜਗਬੀਰ ਤੇ ਉਸਦੇ ਮਾਪੇ ਲਾਲਚੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਵਿਚੋਲਾ ਵਿਆਹ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਹਿੰਗੀ ਕਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਰਾਜੀ ਦੇ ਮਾਪੇ ਦਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਪਰ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੀ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਵੰਤ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜੇ ਜਣੀਆਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਕੁਲਵੰਤ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੱਲ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਗਬੀਰ ਖੁਦ ਅਗਾਂਹਵੱਧੂ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਾਜ ਦਹੇਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ ਵੀ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ । ਉਹ ਅੱਗੇ ਲਈ ਨਾਰੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਵੀ ਭਰਦਾ ਹੈ।

ਭੈਣ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਆਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਰਾਜਵੰਤ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮਨ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਕਰੇਗੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਛੇਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵੇਖਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਰਾਜਵੰਤ ਵਾਂਗ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਨਹੀਂ ਹਨ ,ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਣ ਲਿਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਕੰਮਜੋਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭੋਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜ਼ਰ- ਖਰੀਦ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸਾਖਸ਼ੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੈਹ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਾਜੀ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਖਸ਼ੀ ਦੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਰਵੀਂ ਦੇ ਪੇਪਰ ਦੇਣ ਦੀ ਛੋਟ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਰਾਜਵੰਤ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਅਸਲ ਪਰਖ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਮਾਪੇ ਵਿਚੋਲੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਇਕ ਅਮੀਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਤੋੜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਕੀਲ ਬਣ ਕੇ ਔਰਤ ਦਾ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਲੜਣ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤੇ ਟੀਚੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਜੀਜਾ ਜਗਬੀਰ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਵਾਅਦਾ ਪੁਗਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚੋਲੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਬਾਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਰਾਜਵੰਤ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਅਮੀਰ ਘਰ ਦਾ ਨਸ਼ੇੜੀ ਤੇ ਐਬੀ ਕਾਕਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਰਾਜੀ ਦਾ ਗੁੱਟ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਰਾਜਵੰਤ ਦਾ ਪਿਉ ਕਿਸੇ ਵਿਗੜੇ ਕਾਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਪ ਹੀ ਇੰਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਇਹ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਾਪਰਣ 'ਤੇ ਰਾਜੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੀ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੇ ਵਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੇ ਨਾਂ ਬੋਲਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਨਾਵਲ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਰਦ ਔਰਤ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਗੋਂ ਜਗਬੀਰ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਅਗਾਂਹਵੱਧੂ ਨੌਜਵਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਂਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਨਿਸਚਿਤ ਟੀਚੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਕੀਲ ਬਣੀ ਰਾਜੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਵਜੋਂ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਅਗਾਹਵੱਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿਰਫ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸਗੋਂ ਉਸਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੀ ਲੀਹ ਤੋਂ ਲੱਥੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੜ ਲੀਹ 'ਤੇ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਤ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਜਾਨਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਵਲ ਪਾਠ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਵੇਖਣ ਲਈ ਨਾਵਲ ਦਾ ਅੰਤ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਨਾਟਕੀ ਜਿਹਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਨਾਵਲ ਵਿਚਲਾ ਕਹਾਣੀ ਰਸ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਅੱਖਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਗਲਪ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦੇ ਹੋਰ ਚੰਗੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ।

ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਰਵੱਈਆ

ਰੋਗ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਮਾੜਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸਾਰੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦੁੱਖ ਘਟ ਕੇ ਅੱਧਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਰੋਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਿਲ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੀ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਰੋਗੀ ਦਾ ਰੋਗ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਉਣ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਕੁੱਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਦਰ ਅਸਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਸਾਲ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬੁਖ਼ਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਦਵਾਈ ਖਾ ਕੇ ਅਰਾਮ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ,ਪਰ ਇਸੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਬੁਖ਼ਾਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਅਨੇਕਾਂ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਕੇ ਵੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਆਖ਼ਰ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਦਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬੁਖਾਰ ਹੋਣ ਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਪਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕੈਂਸਰ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇ। ਬਾਇਓਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਲਾਇੰਫੋਮਾ ਨਾਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਟੇਜ ਨਾਲ਼ ਪੀੜਤ ਹਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਲਾਜ ਵਰਧਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਮੇਰਾ ਕੇਸ ਮੈਡੀਸਿਨ ਤੋਂ ਔਨਕੌਲੋਜੀ ਵੱਲ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਗਿਆ।ਘਰ ਦੇ ਚਾਹੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਛੁਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਹਰ ਇੱਕ ਪਲ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਸਹਿ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਬਹੂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਹੌਸਲਾ ਤੇ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਟੌਨਿਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕੀਮੋਥੈਰੇਪੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਡਰਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇਲਾਜ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,ਇਸ ਨਾਲ ਸਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਾਲ ਉਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਔਰਤ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਵਾਲ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ਼ ਹੀ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।ਜਿਸ ਦਿਨ ਔਨਕੌਲੋਜੀ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲੋਂ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਲੜ ਫੜੀ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਕੀਮੋ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਲੱਗਣਗੇ, ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਲੜ ਛੁੱਟ ਕੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਮੋ,ਕੀਮੋ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗੀ ,ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ਼ੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ,÷ਲੈ..... ਤੂੰ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਘਬਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ..... ਸਿਰਫ਼ ਬਾਰਾਂ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਲੱਗਣੇ ਨੇ....!÷ ਮੈਂ ਨਾਲ਼ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਵਹਿਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਗਲੇਡੂ ਭਰੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਫ਼ਿਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ,÷ ਤੂੰ ਸੋਚ..... ਆਪਾਂ ਕਿੰਨੇ ਲੱਕੀ ਹਾਂ..... ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ.... ਜੇ ਬੁਖਾਰ ਠੀਕ ਕਰਕੇ ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ.... ?÷ ਮੈਂ ਕਿਹਾ,÷ ਨਹੀਂ.... ਮੈਂ ਡਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੋ ਰਹੀ.... ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁਬਾਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ...... ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਗਲੀ ਜੰਗ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹਾਂ....।÷

ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ...
9988901324

ਕੀਮੋਥੈਰੇਪੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ, ਸਿਹਤ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਲਈ ਲਿਖਣਾ ਛੁੱਟ ਜਾਵੇ,ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ...? ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਦੋ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ,ਟੀ ਵੀ ਤੋਂ ਟਾਕ ਸ਼ੋਜ਼ ਲਈ ਕਾਲਾਂ ਆਈਆਂ,ਕਈ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਆਰਟੀਕਲ ਨਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਕਾਲਾਂ ਆਈਆਂ,ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਅਸਮਰਥ ਹੋਣ ਦਾ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੁਝ ਦਿਨ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਸਭ ਨੂੰ ਬੁਖ਼ਾਰ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੋਂ ਗੱਲ ਇੱਕ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਗਈ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਮੇਰੀਆਂ ਦੋ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣਾ ਵਧੀਆ ਵਧੀਆ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਮੈਡਮ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲੇ ਹੋ,ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਖੁਰਾਕ ਖਾਣ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਾ।

ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਔਰਤ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ,÷ਹੈਲੋ .....ਕੀ ਹੋਇਆ....ਲੈ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ..... ਫ਼ਲਾਣੇ (ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਬੀਮਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜੀਹਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨੀ ਲਈਦਾ...... ਆਪਣੀ ਫਲਾਣੀ (ਨਾਂ)ਦੀ ਮਾਂ ਸੀ,ਜਵਾਨ ਪਈ ਸੀ.....ਇਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਮਰੀ ਸੀ...... ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਵੀ ਇਸੇ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ਼ ਮਰਿਆ ਸੀ..... ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਝੜ ਗਏ...? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਝੜ ਗਏ ਸੀ.....!÷
÷ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਆਕਾਲ ਜੀ....!÷ ਕਹਿਕੇ ਮੈਂ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਫੋਨ ਆਏ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਦੂਰ ਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜੇਠਾਣੀ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ,ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਆਖ਼ਣ ਲੱਗੀ,÷ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ...... ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤਕਰੀਬਨ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ...... ਤੂੰ ਵੀ ਘਬਰਾਈਂ ਨਾ.....ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਇਲਾਜ ਵੀ ਐਨੇ ਵੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ......ਸਭ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਾ.....।÷
ਉਸ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਹੌਸਲੇ ਭਰੇ ਬੋਲਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਛੁਪਾ ਕੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਮੇਰੀ ਤੀਜੀ ਕੀਮੋਥੈਰੇਪੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੈਠੀ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਪੀੜਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਾਤਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਨ ਵਾਲ਼ੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ। ਜਦ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਔਨਕੌਲੋਜੀ (ਕੈਂਸਰ) ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਅੱਗੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੈਗੂਲਰ ਚੈੱਕਅਪ ਲਈ ਆਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਲਾਜ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੌਸਲਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਦੇ ਸਿਤਾਰੇ, ਕ੍ਰਿਕਟ ਜਗਤ ਦੇ ਸਿਤਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸੈਲੀਬ੍ਰਿਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਰੂਪੀ ਜੰਗ ਉੱਤੇ ਫਤਹਿ ਪਾ ਕੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਏ ਹਨ,ਉਹ ਬਾਕੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਹਨ।ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮਰੀਜ਼ ਅੰਦਰ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਦਵਾਈ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅਸਰ ਕਰੇਗਾ। ਜਿੱਥੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਲਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ ,ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹਨ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੋਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਖਿਲਵਾੜ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਰ ਹੈ ,ਇਹ ਸੋਚਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ,ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ,ਯੋਗਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਰੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਿਹਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਜੋ ਵੀ ਹੈ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲ਼ੀ ਸੋਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਕੈਂਸਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਹੈ ÷Together we are stronger than cancer".

ਸਾਨੂੰ ਰੱਖ ਸੁਤੰਤਰ ਦਾਤੇ

ਜ਼ਾਲਮ ਖੜਾ ਹਵਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਵਿਚ, ਆਖੇ: ਪਿੰਜਰਾ ਸੁਹਣਾ।
ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਪੁੱਛਾਂ : ਕਿੰਨਾ ਹੈ ਮਨਮੁਹਣਾ ?
ਪਰ ਤੋਂ ਹੀਨ ਧਰਾ ਦੇ ਕੈਦੀ, ਓ ਮੂਰਖ ! ਦਿਲ ਕਰੜੇ
ਉੱਡਣ ਹਾਰੇ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਇਹ, ਸੋਹਣਾ ਹੈ ਜਿੰਦ ਕੁਹਣਾ।

ਸੰਤ-ਕਵੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ (1872-1957) ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਲਿਬਰਟੀ' ਜਾਂ 'ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਸ' ਦਾ ਪਰਿਆਏ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ- ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ/ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਚਰਚਿਤ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਜੀਨ ਜੈਕ ਰੂਸੋ ਦੀ ਇਹ ਪੰਕਤੀ ਵੀ ਧਿਆਨਯੋਗ ਹੈ : ÷ਆਦਮੀ ਪੈਦਾ ਤਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਥਾਂ ਉਹ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।÷

ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਦੇ ਦਿਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਉੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਗ਼ੈਰ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਤੋਂ ਸਰੀਰਕ ਮੁਕਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰ. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ÷ਆਰਥਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਔਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ।÷ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੈਮਾਣ, ਸਵੈਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਵੈਇੱਛਾ ਨਾਲ ਜੀਅ ਸਕੇ, ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕੇ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਸਕੇ- ਇਹ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੂਤਰ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਵੈਮਾਣ, ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ (1469-1539) ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਜਿਉਣ, ਭਾਵ ਪਰਤੰਤਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਖਾਣ ਦੇ ਤੁੱਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥਾਂ-ਪੁਰ-ਥਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਜੇ ਜੀਵੈ ਪਤਿ ਲਥੀ ਜਾਇ ॥
ਸਭੁ ਹਰਾਮੁ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ 142)

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਆਦਰਸ਼ਕ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਭਾਵ-ਅਰਥ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੀ ਹੈ:

ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ ਗਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨਿ ॥
(ਪੰਨਾ 1427)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਵਿੱਚ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਿਆਂ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋ- ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ (ਏ ਭੂਪਤਿ ਸਭ ਦਿਵਸੁ ਚਾਰਿ ਕੇ ਝੂਠੇ ਕਰਤ ਦਿਵਾਜਾ...) ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛਿਣ-ਭੰਗਰਤਾ ਜਾਂ ਥੁੜ ਚਿਰੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਬੋਧ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ-ਕਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮਰਦ ਦੀ ਗੁਲਾਮ, ਪਿਛਾਂਹਖਿੱਚੂ ਅਤੇ ਅਬਲਾ ਆਦਿ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ:

ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ
ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨੁ ॥(ਪੰਨਾ 473)

ਬਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ 'ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ' (1621-1675 ਈ.) ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਆਨ, ਬਾਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿਲਕ ਤੇ ਜੰਞੂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੀ ਆਹੂਤੀ ਤੱਕ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਕਲਜੁਗ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸਾਕਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਦੂਜੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜੋ ਪਰਚਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਜਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ ਲਹਿਰਾਇਆ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ (1666-1708 ਈ.) ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹੀ ਇਬਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਆ। ਗੁਰੂ-ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦੀਆ ਦਾ ਜੋ ਲੰਮਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਦਾ ਮੂਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੂਤਰ ਹੀ ਸੀ।

ਸਾਂਝਾਪਣ, ਏਕਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ, ਬਰਾਬਰੀਅਤਾ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਆਦਿ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਦਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਸੋਚ, ਆਜ਼ਾਦ ਖਿਆਲ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਨੀਲ ਗਗਨ ਵਿਚ ਉੱਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦਿਓ, ਐਕੁਏਰੀਅਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰਾਂ/ ਸਰੋਵਰਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਪਣ ਦਿਓ, ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਕੈਦ ਤਿਤਲੀਆਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਮੰਡਰਾਉਣ ਦਿਓ, ਸਰਕਸਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾੜੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ-ਬੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੁੜੰਗੇ ਲਾਉਣ ਦਿਓ- ਫਿਰ ਵੇਖੋ, ਇਹ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਨਿੱਘ/ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਨੇ... ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (1905-1978 ਈ.) ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ 'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਤੇਰੇ ਗਿਰਾਂ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

ਲੈ ਲੈ ਆਪਣੀ ਨੜੀ ਨਵਾਬੀ
ਦੇਹ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ।
ਜਿਥੇ ਵੀਰ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ
ਸਿਰੋਂ ਮਾਰ ਧੁੱਪੇ ਸੁੱਟ ਜਾਂਦੇ।
ਜਿਥੇ ਲੱਖ ਮਣਾਂ ਦਾ ਲੋਹਿਆ
ਜੰਜ਼ੀਰਾਂ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਹੋਇਆ।
ਜਿਥੇ ਸ਼ਾਇਰ ਬੋਲ ਸੱਕਣ
ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਘੁੰਡੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ ਨਾ ਸੱਕਣ।
ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਐਸੀ ਥਾਂ...
ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਤੇਰੇ ਗਿਰਾਂ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਸਰੀਰਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਅੰਕੁਸ਼ ਲਾ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਦਾਜ ਦੇ ਲੋਭੀ ਬਣ ਕੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਆਤਮਹੱਤਿਆਵਾਂ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਕੇ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤੇ ਤੋੜ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਭਰੂਣ-ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੰਨ੍ਹੀਆਂ ਕੰਜਕਾਂ ਤੋਂ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਰੁੱਖਾਂ ਤੇ ਕੁਹਾੜੇ ਚਲਾ ਕੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਜੀਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਕਰੀਨ (ਇੰਟਰਨੈੱਟ) ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸੰਬੰਧ ਤੋੜ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹੀ ਮੰਨ ਬੈਠੇ ਹਾਂ... ਇਹ ਕੇਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ! ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈਏ! ਸਭ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਈਏ! 'ਜੀਓ ਤੇ ਜੀਣ ਦਿਓ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰੀਏ!! ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਵਿ-ਪੰਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਚੇਤੇ ਰੱਖੀਏ:

ਸਾਨੂੰ ਰੱਖ ਸੁਤੰਤਰ ਦਾਤੇ
ਬੰਦੀ ਸਾਥੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ।
ਪਰਤੰਤਰ ਨਾ ਕਦੇ ਕਰਾਵੀਂ
ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਾ ਸਦਾ ਸ਼ਊਰ ਰਹੇ।...
ਜੰਗਲ ਵਾਸਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਦੇਵੀਂ
ਮਾੜੀ ਮਹਲ ਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਈਂ।
ਤਨ ਨੂੰ ਕੱਜਣ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਿਲੇ
ਪਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕਦੇ ਨਾ ਖੱਸ ਲਈਂ।

ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ
1, ਲਤਾ ਗਰੀਨ ਐਨਕਲੇਵ, ਪਟਿਆਲਾ-147002
(9417692015)

ਧਰਤੀ ਦੀ ਨਾਯਾਬ ਫ਼ਬੀਲੀ ਅਮਾਨਤ : ਕਸ਼ਮੀਰ

ਕੁਦਰਤ ਜਿਵੇਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮਰਮਸਪਰਸ਼ੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦਿ ?ਸ਼ਾਵਲੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹੋਵੇ । ਸਾਫ਼ੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਝੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ । ਇਸਦੀ ਕੁਲ ਲੰਬਾਈ 8 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ 4 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ । ਡੱਲ ਝੀਲ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦਿਲ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਝੀਲ ਦੇ ਉਪਰ, ਝੀਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਗਲ ਬਾਗ ਸ਼ੋਭਨੀਏ ਹਨ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਸ਼ਮੇਸ਼ਾਹੀ, ਨਹਿਰੂ ਪਾਰਕ, ਪਰੀ ਮਹਿਲ, ਨਿਸ਼ਾਤ ਬਾਗ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲੀਮਾਰ ਬਾਗ਼ । ਡੱਲ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਉਚੇ ਉਚੇ ਹਰਿਆਲੀ ਭਰੇ ਪਹਾੜ ਜਿਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾ, ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ । ਇਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਡੱਲ ਝੀਲ ਅੱਜ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਹਵਾ ਵਿਚ ਹਲਕੀ ਸੁਰਸੁਰੀ ਜਿਸਮ ਵਿਚ ਇਕ ਅਲੌਕਿਕ ਅਨੰਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿੰਦੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਸੁੰਦਰ ਦਿ ?ਸ਼ਾਵਾਲੀਆ ਨਾਲ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਕਸ਼ਮੀਰ । ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਿਕਾਰੇ (ਬੇੜੀ) ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚਮਚਮਾਤੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ, ਚੰਦਰਮੇ ਦੀ ਠੰਢੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਝੀਲ ਦੁਲਹਨ ਵਾਂਗੂ ਸਜੀ ਲਗਦੀ ਹੈ । ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਜਗਦੀ ਝੀਲ ਨੂੰ ਗੋਲਡਨ ਝੀਲ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਰਾਤ ਨੂੰ ਝੀਲ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਇੰਝ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਹੀ ਜਗ-ਮਗ ਜਗ-ਮਗ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ।

ਇਸ ਝੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਈ ਝੀਲਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਟਸ ਲੇਕ, ਗੁਲਫਾਮ ਲੇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਝੀਲਾਂ । ਝੀਲ ਦੇ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਾਰਕੀਟ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਸਾਰੀ ਬੇੜੀ ਸਥਿਰ ਮਾਰਕੀਟ ਹੈ । ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹੀ ਮਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਜੰਨਤ ਵਿਚ ਉਤਰ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ।

ਝੀਲ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਨੂੰ ਵੈਜੀਟੇਬਲ ਲੈਂਡ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਝੀਲ ਵਿਚਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਮੀਨਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਲਗਭਗ 25 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬਾ ਹੈ । ਇਸ ਝੀਲ ਵਿਚ ਵੈਜਟੇਬਲ ਲੈਂਡ ਵਿਚ ਟਮਾਟਰ, ਕੱਦੂ, ਖੀਰਾ, ਖਰਬੂਜਾ ਆਦਿ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਸਾਰੀ ਝੀਲ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਿਨ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਝੀਲ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਜਬਰਵਾਨ ਅਤੇ ਮਹਾਂਦੇਵ ਪਰਬਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਉਪਰ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਬਰਫ਼ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।

ਡੱਲ ਝੀਲ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਰੀ ਮਹਿਲ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਹੋਟਲ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਝੀਲ ਦੇ ਠੀਕ ਵਿਚਕਾਰ ਚਾਰ ਚਿਨਾਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟਾਪੂ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਪਰਿਚੇ ਦਿੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਾਗ਼ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਚਾਰ ਚਿਨਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਸ਼ਿਕਾਰੇ ਉਪਰ ਹੀ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਨਹਿਰੂ ਪਾਰਕ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਤੋਂ ਇਹ ਝੀਲ ਲਗਭਗ ਢਾਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡੱਲ ਗੇਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਹਾਊਸ ਬੋਟਸ ਤਾਂ ਇਸ ਝੀਲ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਜੰਨਤ ਦਾ ਦਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ । ਖੂਬਸੂਰਤ, ਸਾਜ ਸੱਜਾ ਲਾਲ ਸੰਵਰੇ, ਖੂਬਸੂਰਤ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ, ਦਿਲਕਸ਼ ਆਧੁਨਿਕ ਨਿਰਮਾਣਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਬਣੇ ਹਾਊਸ ਬੋਟਸ ਵਾਕਈ ਜੰਨਤ ਦਾ ਪਰਾਏਵਾਚੀ ਹਨ । ਇਹ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹਾਊਸ ਬੋਟਸ ਝੀਲ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇਕ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦਾ ਖਾਮੋਸ਼ ਅਭਿਵਾਨ ਕਰਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਾਊਸ ਬੋਟ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੇ ਬਣਾਵਟ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਕ ਹਾਊਸ ਬੋਟ ਵਿਚ ਦਸ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਹਾਊਸ ਬੋਟ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਮਾਲਿਕ ਸ਼ਿਕਾਰਾ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਹਾਊਸ ਬੋਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਬੋਟ ਦੀ ਬਾਲਕਾਨੀ ਜਾਂ ਛੱਤ ਉਪਰ ਬੈਠ ਕੇ ਡੱਲ ਝੀਲ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅੰਕਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਥੋ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਮਜ਼ਾ ਲੁਤਫ਼ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਰਾਤ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਜੰਨਤ (ਦੇਵ ਲੋਕ) ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਕੁਝ ਘਰ ਵੀ ਹਾਊਸ ਬੋਟ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਝੀਲ ਵਿਚ ਬੋਟਨੁਮਾ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸ਼ਾਲ, ਕਾਲੀਨ, ਕੇਸਰ ਅਤੇ ਪੇਪਰਕਾਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਸ਼ਿਕਾਰੇ ਵਿਚ ਭਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹਾਊਸ ਬੋਟ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਸ਼ਿਕਾਰਿਆ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੈਰਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਡੱਲ ਝੀਲ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 300 ਕੁਦਰਤੀ ਝਰਨੇ ਫੁੱਟਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਟਦੇ ਹਨ । ਝੀਲ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਤਰਤੀਬਮਈ ਦਿਲਕਸ਼ ਫੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੀ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਡੱਲ ਝੀਲ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਦਰ ਸੁੰਦਰ ਦਿ ?ਸ਼ਵਾਲੀਆਂ ਦਾ ਅਦਭੁਤ ਨਜ਼ਾਰਾ ਇੰਝ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜੰਨਤ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹਰਕਾਰੇ ਦੇ ਹੱਥ ਜੰਨਤ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਖੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ । ਕਸ਼ਮੀਰ (ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ) ਵਿਖੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਥਾਨ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹਨ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ, ਮੁਗਲ ਬਾਗ, ਚਸ਼ਮੇਸ਼ਾਹੀ ਬਾਗ, ਨਿਸ਼ਾਤ ਬਾਗ, ਸਾਲੀਮਾਰ ਬਾਗ ਅਤੇ 90 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਹਿਲਗਾਮ ਚੰਦਨਵਾੜੀ, ਗੁਲ ਮਰਗ, ਸੋਨ ਮਰਗ, ਅੱਲਾ ਪਤਰੀ ਬੇਤਾਬ ਵੈਲੀ ਪਹਾੜ, ਆੜ੍ਹ ਵੈਲੀ, ਟੂਲਿਪ ਬਾਗ ਅਤੇ ਕਈ ਵੈਲੀਆਂ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹਨ । ਇਸਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਉਪਰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਥਾਨ ਹਨ : ਹਜ਼ਰਤ ਮਸਜਿਦ, ਸ਼ੰਕਰਚਾਰਿਆ ਮੰਦਿਰ, ਹਰੀ ਪਰਬਤ ਕਿਲਾ, ਹਾਰਵਨ ਬਾਗ, ਪਰੀ ਮਹਿਲ, ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ, ਹਨੂੰਮਾਨ ਮੰਦਿਰ, ਪਾਮਪਰ (ਕੇਸਰ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ), ਮਟਨ, ਜੇਸ਼ਠ ਮਾਤਾ ਮੰਦਿਰ, ਖੀਰ ਭਵਦੀ ਮੰਦਿਰ, ਅੱਛਾਬਲ, ਯੁਸਮਰਗ, ਤੰਗ ਮਰਗ, ਅਵਾਂਤਪੁਰ, ਨੂਨ-ਕੂਨ, ਸੋਨਾ ਮਾਰਗ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਨੇਕਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹਨ ।

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਬਰਜਲਾ ਬਾਗਾ, ਸ਼ਹੀਦ ਬੂੰਗਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ (ਹੋਲੀ ਸਿਟੀ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਰੋਡ) ਵਿਖੇ । ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਯਾਤਰੀ ਸੈਲਾਨੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਮੁਫ਼ਤ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਮਰੇ ਹਨ । ਰਹਿਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ । ਲੰਗਰ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਹੈ ।

ਕਸ਼ਮੀਰ (ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ) ਵਿਖੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ @ਨਾਗ@ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੈਰੀ ਨਾਗ, ਅਨੰਤ ਨਾਗ ਆਦਿ । ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਾਗਵੰਸ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਾਂਕ ਕਸ਼ਤਰੀਏ ਨਾਗਵੰਸ਼ੀ ਰਾਜਾ ਤਕਸ਼ਕ ਦੀ ਕੁਲ ਵਿਚੋਂ ਸੀ । ਨਾਗਵੰਸ਼ੀ ਜਾਤੀ ਨੇ ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਛੇਵੀਂ ਸਤਾਬਦੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਕੁਲ ਦੇ ਰਾਜਾ ਤਕਸ਼ਕ ਕਰਕੇ ਟਾਂਕ ਰਾਜ ਕੁਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਈ ਜੋ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ 36 ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਰਾਜ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 23ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਉਪਰ ਹੈ । ਸੂਰਜਵੰਸ਼ੀ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਨੇ ਪੰਜਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਤਕਸ਼ਕ ਨਾਮ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਲੇ ਅਯੋਧਿਆ, ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਮੇਵਾੜ ਉਪਰ ਰਾਜ ਕੀਤਾ । ਟਾਂਕ ਕਸ਼ਤਰੀਏ ਦੀ ਮੂਹੀ ਨਾਗਵੰਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਸ਼ਯਪ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ । ਕਸ਼ਯਪ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਣੀਆਂ ਸਨ- ਕਦਰੂ ਅਤੇ ਵਿਨੀਤਾ । ਕਦਰੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੀਲ, ਪਦਮ ਅਤੇ ਸਾਂਖ ਸਨ । ਵਿਨੀਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੂਰਜ, ਧਰਮ ਰਾਜ, ਗਰੁੜ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰੀ ਯਮੁਨਾ ਸੀ । ਕਸ਼ਯਪ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸੂਰਜ ਗੱਦੀ ਉਪਰ ਬੈਠਾ । ਇਸਦੇ ਭਰਾ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇਲੇ ਭਰਾਵਾਂ-ਨੀਲ, ਪਦਮ ਅਤੇ ਸਾਂਖ ਨੂੰ ਕਰੋਧੀ ਸੁਭਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾਗ ਕਹਿਕੇ ਬੁਲਾਵਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਤੀ ਸਰਸ (ਕਸ਼ਮੀਰ) ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਦੇ ਕੇ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਅੱਜ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੈਲੀ ਨਾਗ, ਅਨੰਤ ਨਾਗ ਆਦਿ ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਤਾਜ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਗੌਰਵਪੂਰਨ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਖੈਰ ਖਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਗੁਲ਼ਫ਼ਾਮ ਸਥਾਨ ਹੈ । ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿਚ ਸਮਰਾਟ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ । ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਨਿਸ਼ਕ ਨੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੀਆਂ । ਤੇਰਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਉਤੋਂ @ਹੁਣੋਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਿਹਾ । ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਚ ਲਲਿਤਾ ਦਿਤਯ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਜਾ ਹੋਇਆ । ਇੱਥੇ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਆਗਮਨ 13ਵੀਂ ਅਤੇ 14ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 63 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਰਾਜ ਉਤੇ ਪਠਾਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਰਿਹਾ । ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਡੋਗਰਾ ਸ਼ਾਸਕ ਰਾਜਾ ਮਾਲਦੇਵ ਨੇ ਕਈ ਇਲਾਕੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ । ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਲਿਆ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ 26 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੇ ਇਕ ਸਮੂਹ ਉਪਰ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ।

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੀ ਲਗਭਗ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਨਸੰਖਿਆ ਖੇਤੀਬਾੜੀ/ਬਾਗਬਾਨੀ (ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ) ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੈ । ਇਥੇ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਉਰਦੂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਡੋਗਰੀ, ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਲੱਦਾਖੀ ਆਦਿ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਲਗਭਗ 101387 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਖੇਤਰਫ਼ਲ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਇਹ ਰਾਜ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਦਿ ?ਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰ, ਅਦਭੁਤ ਸਥਾਨ ਹੈ । ਇੱਥੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਬਾਗ਼ ਬਗੀਚੇ ਆਪਣੀ ਅਦਭੁਤ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰਤਾ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਲੱਦਾਖ ਸਥਿੱ ਬੁੱਧ ਮੰਦਿਰ ਅਤੇ ਮਠ ਸਥਾਪਤ ਕਲਾ ਦੀ ਮਨੋਰਮ ਵੈਕੁੰਠ ਭਰੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ । ਕੁਦਰਤੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋਹਰ ਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਸਵਰਗ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਦੁਧੀਆ ਦਿ ?ਸ਼ਾਵਲੀਆਂ, ਅਦਭੁਤ ਮਨਮੋਹਣੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਮਨ ਤਨ ਭਾਵਵਿਭੋਰ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ । ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਲੱਥ ਪੱਥ ਪਹਾੜੀਆਂ, ਝਰਨੇ, ਹਰੇ ਭਰੇ ਬਾਗ਼, ਚਮਕਦੀਆਂ ਝੀਲਾਂ, ਚਿਨਾਰ ਦੇ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਫ਼ਲ, ਫੁੱਲ, ਚਾਰ ਸੋ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਰੁੱਖ, ਨਾਗਿਨ ਝੀਲ ਇਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸੂਫੀ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਦਰਗਾਹਾਂ, ਜੈਣ ਉਲਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਜੈਰਤ (ਰਿਸ਼ੀ ਸੀ), ਮਹਿਜੂਰ ਦਾ ਕਬਰਿਸਤਾਨ, ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ, ਹਜਰਤ ਬਲ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਆਦਿ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਹਲਮ ਨਦੀ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਉਪਰ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਸ਼ਮੀਰ (ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ ਤੌਰ @ਤੇ ਫਲ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਏਨੀ ਬਖਸ਼ਿਸ ਹੈ ਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਬਾਗ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਏ ਹਨ । ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਸੇਬਾਂ ਦੇ ਕਈ ਕਈ ਮੀਲ ਲੰਬੇ ਬਾਗ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ ਤੌਰ @ਤੇ ਕਈ ਲੰਬੀ ਐਪਲ ਵੈਲੀ (ਸੇਬ ਵੈਲੀ) ਕਸਬਾ ਕਲਿਆਣ ਵਿਖੇ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਬਾਗ਼ਾਂ ਨੇ ਜੰਨਤ ਬਣਾ ਰੱਖੀ ਹੈ । ਹੋਰ ਅਖਰੋਟ ਦੇ ਵੱਡੇ ਰੁੱਖ ਬਾਗ਼ । ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰੂਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਾਮ ਕਸਬੇ ਵਿਖੇ ਕੇਸਰ ਦੀ ਖੇਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਕੇਸਰ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਨੇ । ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਬਿਲਕੁਲ ਪੱਧਰਾ ਹੈ । ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੀ ਅਦਭੁਤ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਾਊ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ । ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ । ਇੱਥੇ ਅਜਕਲ ਲੋਕ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਡਰਦੇ ਹੀ ਨਈਾ ਜਾਂਦੇ । ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਮੱਧਮ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ । ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਡੱਲ ਝੀਲ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰੇ, ਹਾਊਸ ਬੋਟ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਫਾਈਵ ਸਟਾਰ ਵਰਗੇ ਹਾਊਸ ਬੋਟਸ ਦਾ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਹੈ । ਟਾਵੇਂ-ਟਾਵੇਂ ਲੋਕ ਹੀ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਬੇਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ ਪਰ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਡਰਕੇ ਲੋਕ ਘੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਆਮ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਫਿਰ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਹੀ ਹੈ । ਇਕ ਅਦਭੁਤ ਧਰਤੀ ਦਾ ਵੈਕੁੰਠ

ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਦੇਵਤਾ (ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਖੁਰਾਣਾ)

9 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਖੁਰਾਣਾ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਹੈ। ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੋਰਾਨਾ ਨੂੰ "ਜੈਨੇਟਿਕ ਕੋਡ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਸੰਸਲੇਸਣ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜ ਲਈ" ਰਾਬਰਟ ਡਬਲਯੂ. ਹੋਲੀ ਅਤੇ ਮਾਰਸਲ ਡਬਲਯੂ. ਨਿਰੇਨਬਰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਜੀਓਲੋਜੀ ਜਾਂ ਮੈਡੀਸਨ ਵਿੱਚ 1968 ਦਾ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਿਊਕਲੀਕ ਐਸਿਡ ਵਿੱਚ ਨਿਊਕਲੀਓਟਾਈਡਸ, ਜੋ ਸੈੱਲ ਦੇ ਜੈਨੇਟਿਕ ਕੋਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੈੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਸੰਸਲੇਸਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਕਾਰਨਾਮਾ ਜਿਸ ਨੇ ਖੋਰਾਣਾ ਨੂੰ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ

ਖੋਰਾਨਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੈਨੇਟਿਕ ਕੋਡ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਕਾਰੀ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ 1950 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੈਨੇਟਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਡੀਐਨਏ ਤੋਂ ਆਰਐਨਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡੀਐਨਏ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਨਿਊਕਲੀਓਟਾਈਡਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਮੀਨੋ ਐਸਿਡ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਜੈਨੇਟਿਕ ਕੋਡ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਰਸਲ ਨਿਰੇਨਬਰਗ ਨੇ ਬੁਝਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੋਰਾਣਾ ਨੇ ਐਨਜਾਈਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਰਐਨਏ ਚੇਨਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਨਜਾਈਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੀ ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋਟੀਨਾਂ ਦੇ ਅਮੀਨੋ ਐਸਿਡ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਖੋਰਾਨਾ, 1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰੇਨਬਰਗ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਪੁਸਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਿਊਕਲੀਓਟਾਈਡਾਂ ਨੂੰ ਡੀਐਨਏ ਅਣੂ ਦੇ ਸਪਿਰਲ "ਸਟੇਅਰਕੇਸ" 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬ੍ਰਿਟੈਨਿਕਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸੈੱਲ ਦੀ ਰਸਾਇਣਕ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਮੀਨੋ ਐਸਿਡ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਿਊਕਲੀਓਟਾਈਡਸ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸੁਮੇਲ ਨੂੰ ਡੀਐਨਏ ਦੇ ਇੱਕ ਸਟ੍ਰੈਂਡ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਊਕਲੀਓਟਾਈਡਸ ਦੇ 64 ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੰਜੋਗ ਹਨ ਜੋ ਅਮੀਨੋ ਐਸਿਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਲਾਕਾਂ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਖੋਰਾਣਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਊਕਲੀਓਟਾਈਡਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਲੜੀਵਾਰ ਸੰਜੋਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖਾਸ ਅਮੀਨੋ ਐਸਿਡ ਸਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਦੇ ਵੇਰਵੇ। ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਫਲਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਖੋਰਾਣਾ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ

ਕਿ ਨਿਊਕਲੀਓਟਾਈਡ ਕੋਡ ਹਮੇਸਾ ਤਿੰਨ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਸੰਚਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਕੋਡੋਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੁਝ ਕੋਡਨ ਸੈੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਸੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਖੋਰਾਣਾ ਦਾ ਵਿਦਿਅਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੋਜ ਕਾਰਜ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਹੁਣ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਖੋਰਾਣਾ ਇੱਕ ਧੀ ਅਤੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਸੀ। ਖੋਰਾਣਾ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਭਾਵੇਂ ਗਰੀਬ ਸੀ, ਪਰ ਲਗਭਗ 100 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਲੌਤਾ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁਲਤਾਨ, ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀਏਵੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਰਤਨ ਲਾਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ, ਖੋਰਾਣਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸਟੀਕ ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਕ ਮਾਹਰ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ, ਐਮਐਸਸੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। 1945 ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਫੈਲੋਸ਼ਿ?ਪ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੇ ਖੋਰਾਣਾ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਲਿਵਰਪੂਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਡਿਗਰੀ. ਉਥੇ, ਰੋਜਰ ਜੇ ਐਸ ਬੀਅਰ ਉਸਦਾ ਸੁਪਰਵਾਈਜਰ ਸੀ। 1948 ਤੋਂ 1949 ਤੱਕ, ਖੋਰਾਨਾ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਲਾਦਮੀਰ ਪ੍ਰੀਲੋਗ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿ?ਊਰਿਖ ਵਿੱਚ ਈਡਜੇਨਸਿਸੇ ਟੈਕਨੀਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੋਸਟ-ਡਾਕਟੋਰਲ ਸਾਲ ਬਿਤਾਇਆ। ਖੋਰਾਣਾ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ, ਕੰਮ ਅਤੇ ਯਤਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਦਰਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪ੍ਰੀਲੋਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਢਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1949 ਦੇ ਪਤਝੜ ਵਿੱਚ, ਖੋਰਾਣਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਡਬਲਯੂ ਕੇਨਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਲੈਗਜੈਂਡਰ ਟੌਡ, ਜੋ ਹੁਣ ਲਾਰਡ ਟੌਡ ਹਨ, ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੁਰੂ ਕੀਤਾ। 1950 ਤੋਂ 1952 ਤੱਕ, ਖੋਰਾਣਾ ਕੈਮਬ੍ਰਿਜ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਅਤੇ ਨਿਊਕਲੀਕ ਐਸਿਡ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹ ਫੜ ਗਈ। ਸਰ ਅਲੈਗਜੈਂਡਰ ਟੌਡ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਖੋਰਾਣਾ ਨੇ 1951 ਵਿੱਚ ਕੈਮਬ੍ਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਫੈਲੋਸ਼ਿ?ਪ ਦੌਰਾਨ ਨਿਊਕਲੀਕ ਐਸਿਡਾਂ 'ਤੇ ਖੋਜ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਖੋਰਾਨਾ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਗੋਰਡਨ ਐਮ ਸਰਮ ਤੋਂ 1952 ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪੇਸਕਸ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੈਨਕੂਵਰ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਸਮੂਹ, ਜਿਸਦਾ ਖੋਰਾਣਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਨੇ ਡਾ: ਸ੍ਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਹੱਲਾਸੇਰੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਜੈਕ ਕੈਂਪਬੈਲ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮਦਦ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹ ਨਾਲ, ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਫਾਸਫੇਟ ਐਸਟਰ ਅਤੇ ਨਿਊਕਲੀਕ ਐਸਿਡ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਈਕ੍ਰੋਬਾਇਓਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਖੋਰਾਨਾ 1960 ਵਿੱਚ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਫਾਰ ਐਨਜਾਈਮ ਰਿਸਰਚ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਗਏ ਖੋਰਾਣਾ ਨੇ ਸਵਿਟਜਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਵਿਸ ਫੈਡਰਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿੱਚ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ, 1952 ਤੋਂ 1959 ਤੱਕ, ਅਤੇ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ 1960 ਤੋਂ 1970 ਤੱਕ ਫੈਲੋਸ਼ਿ?ਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਸ਼ਿ?ਪ ਕੀਤੀ ਸੀ। 1970 ਵਿੱਚ, ਖੋਰਾਣਾ ਨੇ ਜੈਨੇਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਖੋਜ ਟੀਮ ਇੱਕ ਖਮੀਰ ਜੀਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਕਲੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਸੰਸਲੇਸਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਣ ਦੇ ਸੈੱਲ ਸੰਕੇਤ ਮਾਰਗਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਅਣੂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਡੋਪਸਿਨ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਰੋਸਨੀ-ਸੰਵੇਦਨਸੀਲ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਜੋ ਕਿ ਰੀਟੀਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰੋਡੋਪਸਿਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜੋ ਰੈਟੀਨਾਈਟਿਸ ਪਿਗਮੈਂਟੋਸਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਤ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇਪਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ 1970 ਦੇ ਪਤਝੜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2007 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੱਕ, ਮੈਸੇਚਿਉਸੇਟਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੂੰ 1968 ਵਿੱਚ ਅਲਬਰਟ ਲਾਸਕਰ ਬੇਸਿਕ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਅਵਾਰਡ ਅਤੇ 1987 ਵਿੱਚ ਨੈਸਨਲ ਮੈਡਲ ਆਫ ਸਾਇੰਸ ਨਾਲ ਵੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਜੈ ਗਰਗ
ਰਿਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਲੋਟ

ਬੱਚਿਓ ! ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਸਿੱਖਦੇ - ਕਰਦੇ ਰਹੋ....

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ ! ਅਸੀਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਕੋਲ ਹਰ ਰੋਜ਼ 24 ਘੰਟੇ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 6 – 7 ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ 6 – 7 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ਼ ਲਗਭਗ 18 ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ 18 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 6 – 7 ਘੰਟੇ ਨੀਂਦ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 2 ਘੰਟੇ ਹੋਰ ਫੁਟਕਲ ਕੰਮਾਂ ਜਿਵੇਂ : ਖਾਣਾ ਖਾਣ , ਨਹਾਉਣ , ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਆਦਿ ਲਈ ਕੱਢ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਕੋਲ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਲਗਭਗ 8 ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਓ ! ਇਹ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ 8 ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿ?ਆਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੋਚਣ – ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 8 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੱਧਾ ਸਮਾਂ ਭਾਵ ਕਿ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ 4 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਕਰਨ , ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਣ , ਨਵਾਂ ਲਿਖਣ , ਨਵਾਂ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਕਲਾ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ , ਪੇਂਟਿੰਗ ਕਰਨ , ਕਵਿਤਾ – ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ , ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ , ਬਾਲ – ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਆਦਿ ਜਿਹੇ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਦੇ ਨਿਖਾਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ (ਕੇਵਲ 4 ਘੰਟੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ) ਲਗਾਈਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ , ਸੁਚਾਰੂ ਤੇ ਸਾਰਥਕ ਨਤੀਜੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੱਚਿਓ ! ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਇਹ 4 ਘੰਟੇ , ਸਾਲ ਵਿੱਚ 1460 ਘੰਟੇ ਜਾਂ 60 ਦਿਨ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਸਾਲ ਦੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਹ 2 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ , ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿ?ਆਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ; ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰੇਗਾ , ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ , ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲ , ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬਦਲਾਓ ਵੀ ਲਿਆ ਦੇਵੇਗਾ , ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲ ,

ਉੱਤਮ , ਸੁਖਾਲਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਲਾਹ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਜਰੂਰੀ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ / ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਆਦਿ 'ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਇੱਕ ਆਭਾਸੀ ਦੁਨੀਆ ਹੈ। ਬੱਚਿਓ ! ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ – ਪਿਤਾ , ਦਾਦਾ – ਦਾਦੀ , ਨਾਨਾ – ਨਾਨੀ , ਵੱਡੇ ਭੈਣ – ਭਰਾਵਾਂ ਆਦਿ ਕੋਲ ਬੈਠ – ਉੱਠ ਕੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਏ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਮੋੜ 'ਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ , ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਖਿਆ , ਪ੍ਰੇਰਕ ਪ੍ਰਸੰਗ , ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ , ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ , ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਭਰਪੂਰ ਪੁਸਤਕਾਂ , ਮਾਰਗਦਰਸਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ , ਗਿਆਨ ਤੇ ਰੌਚਕਤਾ ਭਰਪੂਰ ਸਫ਼ਰਨਾਮਿਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਸਾਰੂ ਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਭਰਪੂਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖ਼ਰੀਦਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਕੇ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਬੱਚਿਓ ! ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ – ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਪਲ ਦੀ ਸਾਰਥਕ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਅੱਜ ਹੀ ਕਰ ਲਓ , ਫਿਰ ਦੇਖਣਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਤੋਹਫ਼ੇ ਅਤੇ ਮੰਜ਼ਿ?ਲ ਤੁਹਾਡੇ ਕਦਮਾਂ ਅੱਗੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ , ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਾਦੂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ; ਕਿਉਂਕਿ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ'। ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ ! ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ , ਪਰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਬਦਲਾਓ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਜਰੂਰੀ ਗੌਰ ਕਰੋਗੇ ਤੇ ਅਪਣਾਓਗੇ। ਬਜੁਰਗਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਹੈ ,
" ਸਮਾਂ – ਸਮਾਂ ਸਮਰੱਥ , ਉਹੀ ਬਾਣ ਤੇ
ਉਹੀ ਅਰਜਣ ਦੇ ਹੱਥ।"

ਮਾਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਧਰਮਾਣੀ 9478561356

ਮਨੁੱਖ ਕਿਓਂ ਆਪਣਾ ਪੱਤਣ ਆਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ?

ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜੀ ਭਾਸਾ ਵਿੱਚ ਡਿਜੀਟਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਸੈਤਾਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਉਪਦਰ, ਬੁਖਲਾਹਟ, ਅਸਾਂਤੀ, ਏਨੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਅੱਜ ਸਤੁੰਸਟ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਕਾਰਣ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਸਹਿਰ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਜਾਇਆਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸੱਤਾਂ, ਅੱਠਾ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰ ਕੇ ਜਾਣਾ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਣਾ,
ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਮਾਣਨੀ , ਟੋਭਿਆਂ ਖਾਲਾ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਓਕ
ਨਾਲ ਪੀ ਲੈਣਾ, ਫੇਰ ਸਹਿਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ
ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਉਣਾਂ,
ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਆਉਣ ਜਾਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਾਧਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲਏ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਪੈਦਲ ਜਾਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਜੋ ਕੰਮ
ਸੱਤਾ ਅੱਠਾ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਸਹਿਰ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫੇਰ ਹੋਰ ਤੇਜੀ ਵਾਲੇ
ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਤ ਹੋ
ਗਿਆ, ਭਾਵ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਉਸਦਾ ਵਪਾਰ ਤੇ ਆਮਦਨ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਵੱਧ ਗਈ, ਪਰ ਉਪਰਾਮਤਾ, ਬੇਚੈਨੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ, ਲਾਲਚ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਸਾਂਤੀ
ਅਰਾਮ ਤੇ ਸਹਿਜਤਾ ਸੀ, ਉਹ
ਲਾਲਚ ਦੀ ਧੂੜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਗਵਾਚ ਗਿਆ, ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਬਖਸੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ
ਗਿਆ, ਤੇ ਚੰਦ ਛਿੱਲੜਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਜਿੰਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਆਣਾ ਸਮਝ
ਰਿਹਾ। ਉਨਾਂ ਹੀ ਅੱਜ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ,
ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਦੁਸਮਣ
ਬਣ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ
ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪ ਮੂਹਰੇ ਲੰਘਣ ਲਈ ਹਰ ਢੰਗ ਵਸੀਲੇ ਤਾਂ ਵਰਤਣੇ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਕੁਦਰਤ ਤੋ ਵੀ ਅੱਗੇ ਲੰਘਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿ?ਸ,
ਕਰਦਾ, ਪਰ ਲੰਘ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ,
ਕਿਉਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਅਨੰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਾ ਵਾਰ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਿੰਨੀ ਕ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜ- ਛਾੜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸਿੱਟੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਚਾਹੇਂ ਸੁਨਾਮੀ ਲਹਿਰਾਂ, ਤੂਫਾਨ, ਭੂਚਾਲ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ
ਆਦਿ, ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਹਵਾ,ਪਾਣੀ,
ਨੂੰ ਦੂਸਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਦਰੱਖਤਾਂ
ਦੀ ਬੇ ਵਜਾ ਕਟਾਈ,ਪੰਛੀਆਂ
ਦਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣਾ ਇਹ ਸਭ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜ – ਛਾੜ ਕਰਕੇ
ਆਪਣਾ ਪੱਤਣ ਆਪ ਕਰ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਟੇ ਖਾਤੇ
ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ, ਪੈਸੇ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਭ ਵੈਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਭੈਣ ਭਰਾ ਆਦਿ ਰਿਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, ਜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਮੇ ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ
ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਸਮਣ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ
ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਆਂ ਚੀਜਾਂ ਦੀ
ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਖੁਸ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਜੋ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜਾਂ ਸਾਥੋਂ
ਗੁਆਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ
ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰੀਏ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ
ਮੋਗਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ
94658-21417

ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵਜਦਿਆਂ ਹੀ ਜਗਤਾਰ ਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਿੱਟ-ਬਿੱਟ ਤੱਕਣ ਲੱਗੇ।ਰਸੋਈ'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹਰਮਨ ਨੇ ਫੋਨ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਸਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾਣ ਮਗਰੋਂ,ਦੋ-ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਫੋਨ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੁੜ ਜਾ ਰਸੋਈ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਗਈ।ਦੋਵੇਂ ਜੀਆਂ ਦੀ ਤਕੱਣੀ ਤੋਂ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁੱਝ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੋਨ ਹਰਮਨ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੀਪ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ'ਚੋਂ ਕਿਰਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਦਰਦ ਕੋਈ ਅਣਜਾਣ ਵੀ ਬੁੱਝ ਸਕਦਾ ਸੀ।ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਫਿਸ ਪੈਂਦੀ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨ੍ਹਾ-ਕਿੰਨ੍ਹਾ ਚਿਰ ਰੋਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸਦੀ ਮਸਾਂ ਅੱਖ ਲਗਦੀ ਸੀ।ਦੋ ਘੜੀਆਂ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਫੇਰ ਉਹੀ ਲਾਲ-ਸੁਰਖ,ਸੁਜੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਗਤਾਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।ਪਿਛਲੇ ਦੋਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਗੁਰਦੀਪ ਡੋਰ-ਭੋਰ ਹੋਈ ਛੱਤ ਵੱਲ ਤਕੱਦੀ ਗਹਿਰੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੀ ਰਹਿੰਦੀ,ਚਿੰਤਾਂ ਤੇ ਤਕਲੀਫ ਦੇ ਭਾਵ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਦੇਚਿਹਰੇ'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ।ਜਦੋਂ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜਦੀ ਉਸਦਾ ਧੱਕਦਾ ਕਲੇਜਾ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਨੂੰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਗਤਾਰ ਕੁਝ ਪੁੱਛਦਾ,ਗੁਰਦੀਪ ਅਚਣਚੇਤ ਕਹਿ ਬੈਠੀ -"ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਤਾਂ ਗਵਾ ਬੈਠੇ ਹਾਂਹੁਣ ਇਹ ਨੂੰਹ ਵੀ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ।" "ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਚੰਦਰੇ ਬੋਲ ਕਿਉਂ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ?ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੁਲੱਝੀ ਹੋਈ ਗੁਣਵਾਨ ਨੂੰਹ ਰੱਬ ਕਿਸੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"-ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਵਿਚੋਂ ਟੋਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।"ਸਾਡੇ ਭਾਗ ਹੀ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਉਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਰੱਬ ਸਾਨੂੰ "ਕਹਿ ਕੇ ਗੁਰਦੀਪ ਫੇਰ ਡੁਸਕਣ ਲੱਗੀ। ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਗਤਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੀਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਸੀ।ਉਹ ਹਰ ਹੀਲੇ ਗੁਰਦੀਪ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।ਬਹੁਤ ਟਟੋਲਣ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰਦੀਪ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ-"ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਮਨ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ,ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਹਾੜੀ'ਚ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਫੋਨ ਕਰਦੀ ਹੈ" ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਵਿਚੋਂ ਟੋਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ-"ਉਹ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਹੈ,ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤ ਗਵਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਜਵਾਈ ਗਵਾਇਆ ਹੈ ਜਵਾਨ ਧੀ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਕਿਹੜੀ ਮਾਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ?...ਜੇ ਭੈਣ ਜੀ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਵੰਡਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹਰਜ਼ ਹੈ ?..."" ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਕਿਹਾ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਹੈਂ ?...ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਹਰਮਨ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਟਿਕੱਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ,ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅੱਡ ਕਰਕੇ ਲੈ ਜਾਣਗੇ"ਕਹਿੰਦੀ ਗੁਰਦੀਪ ਨੂੰਹ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।ਰਸੋਈ'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹਰਮਨ ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ,ਵਿਚੋਂ ਆ ਕੇ ਬੀਜੀ ਦੇ ਗੱਲ ਬਾਹਾਂ ਵਲ੍ਹਾਂ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ-"ਬੀਜੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿੱਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ।ਹੁਣ ਇਹ ਹੀ ਮੇਰਾ ਘਰ ਹੈ,ਜੀਤ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਤੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਗਏ ਹਨ,ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧੂਰੇ ਕੰਮ ਹੁਣ ਮੈਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਹਨ।" "ਨਹੀਂ ਧੀਏ ਅਜੇ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਕੀ ਹੈ ?...ਜੇ ਤੇਰੇ ਮਾਪੇ ਤੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪ ਤੈਨੂੰ ਛੱਡ ਆਵਾਂਗੇਤੈਨੂੰ ਰੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ ਸੀ,ਜੇ ਜੀਤ ਜਿਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਹੀ ਇਸ ਦੁਨਿਆਂ'ਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਤੂੰ ਇੱਥੇ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਕੇ ਕੀ ਕਰੇਂਗੀ।"-ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਹਰਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ

ਕਿਹਾ।

"ਨਹੀਂ ਬਾਪੂ ਜੀ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੀ ਧੀ ਬਣਕੇ ਰਹਾਂਗੀਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਇਸ ਘਰ ਤੋਂ" ਕਹਿ ਕੇ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਹਰਮਨ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇਂ'ਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਹਰਮਨ ਦੇ ਅਣਭੋਲ ਬੋਲੇ ਇਹ ਬੋਲ ਜਗਤਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਕਰ ਗਏ।'ਧੀ'ਸ਼ਬਦ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਉੱਧਰ ਸ਼ਰੀਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿ ਹਰਮਨ ਇਤਨੀ ਸੁਲੱਝੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੀ -ਲਿਖੀ ਕੁੜੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰੇਗੀ।ਸਾਰੀ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿਚ ਹਰਮਨ ਦੇ ਸਹੁਪਣ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਚਰਚੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।ਅਜੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਮਲੂਕ ਜਿਹੀ ਹਰਮਨ ਜੀਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੇ ਇਸ ਘਰ'ਚ ਆਈ ਸੀ।ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹੋਲ੍ਹੀ-ਹੋਲੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਹੱਸਦੇ-ਖੇਡਦੇ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਐਸੀ ਵਾਪਰੀ ਕਿ ਅਚਣਚੇਤ ਹੋਈ ਜੀਤ ਦੀ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਨਾਲ ਮੌਤ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਘਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਖੋਹ ਲਈਆਂ ਸਨ।ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬੇਸੁੱਧ ਹੋਈ ਹਰਮਨ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਸੱਦਮੇਂ'ਚ ਰਹੀ ਮਗਰੋਂ ਜੀਤ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪੇ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੋਤਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੁੜ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਜੀਤ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਹੁਣ ਉਹ ਘਰ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਗਈ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜੰਗ ਨਾਲ ਜੂਝਣ ਲੱਗੀ।ਜੀਤ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਆਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਪੁੱਤ ਜੀਤ ਵੀ ਇਸ ਜਹਾਨੋਂ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।ਹੁਣ ਹਰਮਨ ਨੇ ਇਸ ਘਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਲੈ ਲਈ ਸੀ।ਹਰਮਨ ਦਾ ਪੇਕਾ ਪਰਿਵਾਰ,ਮਾਂ-ਪਿਓ,ਭੈਣ-ਭਰਾ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪੱਕਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਅਤੇ ਜੀਤ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਬਣਾ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਰੋਣ-ਡੁਸਕਣ ਵਾਲੀ ਗੁਰਦੀਪ ਵਿਚ ਇਕ-ਦਮ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ।ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵੰਡਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਫਤਰ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਜਗਤਾਰ ਨਾਲ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਅਤੇ ਹਰਮਨ ਦੇ ਦਫਤਰੋਂ ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਘਰ ਪਰਤ ਆਉਂਦੇ।ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਟੋਰੇ-ਫੇਰੇ ਅਤੇ ਅੱਡੀਆਂ ਰਗੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੇ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਕੂਨ ਦੇ ਭਾਵ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ।ਗੁਰਦੀਪ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਘਰ ਪਰਤੀ ਹਰਮਨ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।ਹਰਮਨ ਦੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਹਰਮਨ ਵਾਸਤੇ ਚੰਗੇ ਘਰ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਟੋਲਿਆ ਹੈ,ਮੁੰਡਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਮੈਨੇਜਰ ਹੈ ਤੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਮਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਹਰਮਨ ਵੀ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਈ ਹਾਂ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰਦੀਪ ਅੱਗੇ ਗੱਲ ਤੋਰੇਗੀ।ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹਰਮਨ ਦੇ ਹੱਥ'ਚ ਫੜਾਈ।ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਹਰਮਨ ਵਾਸਤੇ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਹਾਣੀ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਰਮਨ ਦੇ ਸਾਫ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਪਾਏ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੌੜੇ-ਮਿੱਠੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਮਝਾਇਆ।ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ-"ਪੁੱਤ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸਾਹ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਕਦੋਂ ਜੀਤ ਕੋਲ ਟੁਰ ਜਾਣਾ ਹੈ,ਤੂੰ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈਤੈਨੂੰ ਡੋਲੀ ਤੋਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬੇਫਿਕਰੇ ਇਸ ਜਹਾਨੋਂ ਜਾ ਸਕਾਂਗੇ।"ਹਰਮਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਧੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਧਾਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਾਵੁਕ ਹੋਈ ਹਰਮਨ ਨੇ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜਗਤਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਮਾ ਪੂੰਜੀ ਖਰਚ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਧੀ ਵਾਂਗ ਡੋਲੀ'ਚ ਤੋਰਿਆ।ਜਿੱਥੇ ਢਿੱਡੋਂ ਜੰਮੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲ ਕੇ ਵੱਡਾ ਕਰਕੇ ਤੋਰਨ ਲਗਿਆ ਗੁਰਦੀਪ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ'ਚੋਂ ਹੰਝੂ ਕਿਰੇ ਸਨ,ਅੱਜ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿੱਤੇ ਵੱਧ ਕਾਲਜੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਹਰਮਨ ਨੂੰ ਤੋਰਨ ਲਗਿਆ ਉਹ ਕੁਰਲਾਈ ਸੀ।ਹੰਝੂਆਂ ਅਤੇ ਸਕੂਨ ਭਰੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਨਾਲ ਹਰਮਨ ਦੀ ਡੋਲੀ ਤੋਰ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੁਆਰਥ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ,ਸਗੋਂ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨਾਲ ਨਿਭੱਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਨਹਦ 8527828852
silkysingh.anhad @gmail.com

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਜੇ ਦੂਰ

ਗੁਰਪੀਰ ਸਿੰਘ ਹਰ ਰੋਜ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੇ ਬਚਿੱਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਰੀਡੋਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਰੁਕਣ ਤੋ ਬਾਅਦ ਵਾਪਿਸ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਜਦੋ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਸਹਿਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਨਰੀਤ ਕੌਰ ਵਾਪਿਸ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਪੁਛਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋ ਮਗਰੋ ਆਏ ਸਭ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਅਸੀ ਕਿਉ

ਵਾਪਿਸ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਉਥੇ ਤਾਂ ਅਸੀ ਤੁਰ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ । ਗੁਰਪੀਰ ਆਪਣੇ ਅਣਭੋਲ ਬਚਿੱਆ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਤੁਹਾਡੀ ਮੰਮੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀ ਗਏ ਸਹਿਜ ਤੇ ਮਨਰੀਤ ਇਕਠੇ ਬੋਲੇ ਸਵੇਰੇ ਸਵਖਤੇ ਅਸੀ ਜਾਂਵਾਗੇ ਜੇ ਕਲ ਵੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਅਸੀ ਉਥੇ ਹੀ ਸੌਉ ਜਾਣਾ ਫਿਰ ਤਾ ਸਾਡਾ ਪਹਿਲਾ ਨੰਬਰ ਹੋਉਗਾ । ਬਚਿਆ ਦੀਆ ਗੱਲਾ ਸੁਣਕੇ ਉਸਦਾ ਮਨ ਭਰ ਆਇਆ ਤੇ ਬਲਿਆ ਇਹ ਲਾਂਘਾ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਖੁਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜਾ ਸਰਦੇ ਪੁਜਦੇ ਘਰਾਂ ਵਾਲੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ 1600 ਰੁਪਏ ਐਂਟਰੀ ਫੀਸ ਤੇ 1500 ਰੁਪਏ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵਾਸਤੇ । ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀ ਆਉਣਾਂ ਸੋ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਜੇ ਦੂਰ ਪਰ ਜਦੋ ਵੀ ਹੱਥ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋਇਆ ਆਪਾ ਜਰੂਰ ਜਾਂਵਾਗੇ

ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿਘ ਢਿਲੋਂ
516-234-8545

ਸਿਰਲੇਖ - ਕਮਲ

ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਾਰੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸੀ...," ਸਾਡੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰੋ...ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੋ...," ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਕੋਈ ਨੇਤਾ ਬਾਹਰ ਨਾ ਆਇਆ ਜਦ ਕਿ ਪੰਜ ਕੁ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਨੇਤਾ ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਦਾ ਸਬ ਤੋਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨੇਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਨਹੀ ਖਾਦਾ... ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਝ ਨਾਰੇ ਲਾ ਕੇ ਕੀ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤੁਸੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਨਾਲੇ ਅਸੀ ਨੇਤਾ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹੀ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਸੁਨਣ ਨੂੰ ਹਾਂ, "। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਔਰਤ ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਟਕਾਰਦੀ ਹੈ," ਜਾ ਜਾ ਭਾਈ ਤੂੰ ਆਇਆ ਵੱਡਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਰਹਿਮ ਦਿਲ ਨੇਤਾ ਤੂੰ ਵੀ ਬਾਕੀਆਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ..... ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪੈਸੇ ਖਾ ਕੇ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਨਾ... ਵੱਡਾ ਆਇਆ ...," ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਉੱਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ।

ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਲੱਗੀ, ਦੱਸ ਸਾਲ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਗਵਿੰਦਰ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਾ ਸੀ ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਦੀ ਹੈ ..,' ਕਿ ਹੋਇਆ ਸਰਦਾਰ ਜੀ... ਤੁਸੀ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹੋ..ਸਭ ਠੀਕ ਤਾਂ ਹੈ ? ? ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ..,' ਸਰਦਾਨੀਏ ਤੈਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀ ਨਜਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ..? ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ.. ਝਿੱਕੜ... ਗੰਦ ਸਰਦਾਰ ਜੀ.. ਵੋਹਟੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ... ਹੋਰ ਕੀ ਨਜਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ?

ਪੰਜ ਕੁ ਮਿੰਟ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਵੋਹਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ...,' ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬਸ ਝਿੱਕੜ ਹੀ ਨਜਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ..!

ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਖ ਭਰੀ ਆਵਾਜ ਚ ਹਸ ਕੇ ਕਿਹਾ.. ਸਰਦਾਨੀਏ ਇਸ ਝਿਕੜ ਦੇ ਖੱਬੀ ਪਾਸੇ ਓਹ ਦੇਖ ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਕਮਲ ਦਾ ਫੁਲ ਹੈ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਨਜਰ ਨਹੀ ਆਇਆ... ਅੱਖਾਂ ਚ ਹੰਝੂ ਲੈ ਕੇ ਜਗਵਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ...," ਅਸਲ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ ਬੁਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਚ ਘਿਰਿਆ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਵੀ ਦਾਗੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜਰ ਨਹੀ ਆਉਦਾ... ਜਿਵੇਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਗੰਦ ਵਿੱਚ ਸੋਹਣਾ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਕਮਲ ਨਹੀ ਨਜਰ ਆਇਆ। ਇਹ ਕਹਿ ਜਗਵਿੰਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਾਨਵੀ ਬਿੱਠਲ
97819-29714

ਜੱਸੀ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਚੌਂਕ ਪਈ ਜਦੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਸ਼ਕ ਸੁੱਖੇ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਕਾਲਜ ਵੇਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਰੀਲ ਵਾਂਗ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਜੱਸੀ ਸਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੀ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸੁੱਖੇ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਲੜ ਗਈਆਂ, ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਸੁੱਖਾ ਵੀ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਸਨ। ਕੀ ਬੇਫਿਕਰੀ ਭਰੇ ਸੁਪਨਈ ਦਿਨ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਚਰਚੇ ਗਰਮ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੇ ਪਾਰਕਾਂ, ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਬਾਬੇ ਗਾਲੜ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾ ਰੁ. ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਜੀਣ ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਲਈਆਂ। ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਛੋਟਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰ।

ਬੀ.ਏ. ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨੋਂ ਹਟਾ ਲਿਆ। ਸੋਚਿਆ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਆ ? ਸੁੱਖਾ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਥਾਂ ਭਟਕਣ ਲੱਗਾ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਥਪੇੜਿਆਂ ਕਾਰਨ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਸ਼ਕੀ ਦਾ ਭੂਤ ਸਿਰੋਂ ਲਹਿ ਗਿਆ। ਘੰਟਾ-ਘੰਟਾ ਮੋਬਾਇਲ 'ਤੇ ਗੁਟਰਗੂੰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੁੱਖਾ ਜੱਸੀ ਦੇ ਫੋਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦੋ-ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇਣ ਲੱਗਾ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਧੱਕਿਆਂ ਅਤੇ 15 ਜੋੜੀ ਜੁੱਤੀਆ ਘਸਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁੱਖੇ ਦੇ ਕਸ ਬਲ ਢਿੱਲੇ ਪੈ ਗਏ। ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਨਾ ਮਿਲੀ, ਪਰ ਜੁਗਾੜੀ ਸੁੱਖੇ ਨੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਧਵਾ ਹੋਈ ਕਰੋੜਪਤੀ ਸੇਠਾਨੀ ਨੂੰ ਫਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਸਹੇਲੀ ਤੋਂ ਇਹ ਖਬਰ ਮਿਲੀ। ਵਿਚਾਰੀ ਦੋ ਚਾਰ ਹਫਤੇ ਰੋ ਪਿੱਟ ਕੇ ਆਪੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਈ।

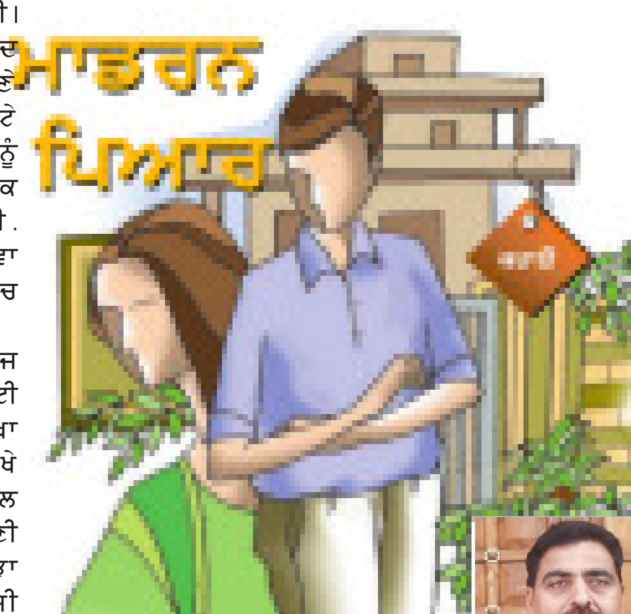

ਆਖਰ ਸਾਲ ਕੁ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ।

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਅੱਜ ਲੁਧਿਆਣੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਸੁੱਖਾ ਦਿਖ ਗਿਆ। ਪਰ ਸੁੱਖੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੁੱਝਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੱਸੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਐਵੇਂ ਕਿਉਂ ਪਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪਵਾੜਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ? ਸੁੱਖੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਸੰਘੀਉਂ ਪਕੜ ਕੇ ਪੁੱਛਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮੱਝ ਦੀ ਖਾਤਰ ਸੁਲਫੇ ਦੀ ਲਾਟ ਵਰਗੀ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਹਾਉਕੇ ਭਰਦੇ ਸਨ। ਸਾਫ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁੱਖੇ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪੈਸੇ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕਾਲੀ ਕਲੂਟੀ ਵਿਧਵਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਪਤਨੀ ਐਨੀ ਬਦਸ਼ਕਲ ਸੀ ਜਿੰਨਾਂ ਗੁਨਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਰੀ ਮੇਕਅੱਪ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਦਰਮਿਆਨੇ ਸਾਈਜ਼ ਦੀ ਕਬਰ ਲਿੱਪਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਸੁੱਖਾ ਕਿਸੇ ਪਾਲਤੂ ਵਾਂਗ ਭੱਜ ਭੱਜ ਕੇ ਉਸ ਲਈ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੱਸੀ ਬੁੜਬੜਾਈ, "ਕੁੱਤਾ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦਾ। ਕਿਵੇਂ ਪੂਛਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਏ ? ਪੈਸੇ ਖਾਤਰ ਪਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਗਧੀ ਮਗਰ ਲੱਗਾ ਫਿਰਦਾ ਆ।" ਪਰ ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾ ਪਈ ਤੇ ਬੁੜਬੜਾਈ, "ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਹੜੀ ਘੱਟ ਹਾਂ ?" ਉਹ ਸੁੱਖੇ ਦੀ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣੇ 70-75 ਸਾਲ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਧੁੱਤ ਸ਼ਰਾਬੀ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਪਤੀ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਕਾਰ ਵੱਲ ਲੈ ਗਈ।

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
9815124449

ਕੈਦ

ਅਧਖੜ ਉਮਰ ਦੀ ਚੰਦ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇਬੂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਆਈ। ਧੀ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਘਰਾਣੇ 'ਚ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ।

ਸੋਹਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਉੱਚਾ ਘਰਾਣਾ, ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਉੱਚੀ ਤੇ ਨੇਕ ਸੋਚ ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ। ਰਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਚੰਦ ਕੌਰ ਦੀ ਧੀ ਸਿਮਰਤ। ਨੂੰਹ ਸੱਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਮਾਵਾਂ ਧੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਚੰਦ ਕੌਰ ਤੇ ਦੇਬੂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਖ਼ਾਤਰਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਬਾਰੇ। ਚੰਦ ਕੌਰ ਲੱਗੀ ਬਾਹਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਧੀਆਂ ਵਾਂਗ ਰੱਖਦੀ ਹਾਂ। ਬੜਾ ਹੀ ਗੂੜਾ ਪਿਆਰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ। ਸਾਡੀ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਨੂੰਹ ਰਾਣੀ ਹੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਤ ਦਾ ਪਤੀ ਗੁਰਮੀਤ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਦੀ ਨੇਕਦਿਲੀ ਉਪਰ। ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਗੁਰਮੀਤ ਨੂੰ ਚੰਦ ਕੌਰ ਦੀ ਨੂੰਹ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ ਤੇ ਕੁਰਲਾ ਰਹੀ ਸੀ ਵਿਚਾਰੀ 'ਮੈਂ ਬੜੀ ਦੁਖ਼ੀ ਹਾਂ ਵੀਰਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ'। ਤਨਖ਼ਾਹ ਮੇਰੀ ਆਪ ਸਾਂਭ ਲੈਂਦਾ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗਾਲੀ ਗਲੋਚ, ਨਘੋਚਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ। ਗੁਰਮੀਤ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਔਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਨੇ ਲੋਕ ਪਰ ਇਥੇ ਤਾਂ ਆਪ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਔਰਤ ਵੀ ਕੈਦ ਕੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ।

ਰਮਿੰਦਰ ਫਰੀਦਕੋਟੀ
ਮੋਬਾ : 98159-53929

ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਲੋਕ ਗੀਤ: ਇੱਕ ਪਛਾਣ

ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੱਛਣ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਕਾਈ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਵ ਦਾਇਰਾਗਤ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੇ ਇਲਾਕਾਈ ਹੋਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ (ਉਪ ਭਾਸ਼ਾ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੇ ਬਾਕੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਇਲਾਕਾਈ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲੋਪ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਵੋ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦਾ ਹੀ ਸਾਹਿਤੀਕਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਿਤੀਕਰਨ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੀ ਰੂਹ ਗਵਾਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੂੰ ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਵਿਗਿਆਨਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ 'ਸੰਪਾਦਨ' ਦੇ ਨਾਲ 'ਸੋਧ' ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ 'ਸੋਧ' ਤੇ 'ਸੰਪਾਦਨ' ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਲੋਕ ਗੀਤ ਨੂੰ ਬੇਜਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੋਧਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚਲੀ ਕਾਂਟ-ਛਾਂਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਾਹਿਤਕ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਹਾ ਕਿ 'ਮੌਲੀ ਤੇ ਮਹਿੰਗੀ' ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਦੋ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤ' ਤੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ' ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਣਜਾਣ ਸੰਗ੍ਰਹਿਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮੌਖਿਕ ਲੋਕ ਗੀਤ ਨੂੰ ਲਿਪੀਬੱਧ ਕਰਦਿਆਂ ਅਚੇਤ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚਲਾ ਸਥਾਨਕ ਲਹਿਜਾ, ਦੁਹਰਾਉ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਗੀਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸੁਰ-ਪਰਪੰਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ:

(ੳ) ਗੱਡੀ ਆ ਗਈ ਸੰਦੂਕੋਂ ਖਾਲੀ,
ਬਹੁਤਿਆਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਲੀਏ।
ਜਿਹੜੇ ਮਿੱਠੀਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਵਾਲੇ
ਮਤਲਬ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ।
ਕੁੱਲੀ ਯਾਰ ਦੀ ਸੁਰਗ ਦਾ ਝੂਟਾ,
ਅੱਗ ਲਾਵਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ।

(ਅ) ਗੱਡੀ ਆ ਗਈ ਸੰਦੂਖੋਂ ਖਾਲੀ
ਬਾਹਲਿਆਂ ਭਰਾਮਾਂ ਆਲੀਏ।
ਜੇੜ੍ਹੇ ਮਿੱਠੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਆਲੇ
ਮਤਲਬ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ।
ਕੁੱਲੀ ਯਾਰ ਦੀ ਸੁਰਗ ਦਾ ਝੂਟਾ,
ਅੱਗ ਲਾਮਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ।

ਉੱਪਰ (ੳ) ਤੇ (ਅ) ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟੱਪੇ ਇੱਕੋ ਖਿੱਤੇ ਮਾਲਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਭਾਗ (ਅ) ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੱਪਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਰੂਪ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਗ (ੳ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਿਪੀਬੱਧ ਰੂਪ। ਮੌਖਿਕ ਤੋਂ ਲਿਖਤ ਤਕ ਏਨਾ ਪਾੜਾ, ਲਿੱਪੀਕਾਰ ਦੇ ਅਣਜਾਣ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਲਹਿਜਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵੰਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ' ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੋਕ ਗੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲੋਕ ਗੀਤ ਮਾਝੀ, ਦੁਆਬੀ, ਮਲਵਈ ਜਾਂ ਪੁਆਧੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਲੋਕ ਗੀਤ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾਈ ਉਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਤੋਰੀ, ਮਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਲੋਕ ਗੀਤ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਾਇਆ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਲੋਕ ਗੀਤ ਆਪਣੇ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਸਮੇਤ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਚਾਰ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿੱਖੜਿਆ ਲੋਕ ਗੀਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਗੀਤ ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਾਇਕ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਭਿੰਨਤਾ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰਜ ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਭਿੰਨ ਤਰਜ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਚਾਰੇ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਗੀਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੰਨੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇੱਕੋ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦਾ ਹਰ ਰੂਪਾਂਤਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਇਕਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਉਸ ਦੀ ਖੇਤਰੀ ਸਥਾਨਕਤਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋੜ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕਾਈ ਤੇ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾਈ ਲਹਿਜੇ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਪੀਬੱਧ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਖਿਕ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਸਮਝਣ ਦੀ। ਇਸ ਲੜੀ ਅਧੀਨ ਮੈਂ ਮਲਵਈ ਤੇ ਪੁਆਧੀ ਬੋਲੀਆਂ ਇੱਥੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਬੋਲੀਆਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੀ ਸਥਾਨਕਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਮਾਲਵੇ ਤੇ ਪੁਆਧ (ਢਾਹੇ) ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ:

ਤਾਵੇ-ਤਾਵੇ-ਤਾਵੇ/ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡ ਕੰਜਰਾਂ ਦੇ
ਛੋਟੀ ਬਗਲੀ, ਭੌਰਲੇ, ਚਾਵੇ।
ਰੂਪੈ ਨੇ ਰਾਹ ਰੋਕ ਲਿਆ/ਬਾਬਾ ਪੂਰਬਾ ਪੂਰੀਆਂ ਪਾਵੇ।
ਚੱਕ ਦੀ ਬਣਾਮਾ ਚੱਕਲੀ
ਸੈਲ ਢੱਲੂਆਂ ਦਾ ਬੈੜ ਬਣਾਵੇ।
ਮਾਣਕੀ ਦੀ ਮਾਲ੍ਹ ਬਣੀ ਬਘੌਰ ਨੂੰ ਬੇਂਡੀ ਲਾਵੇ।
ਗਗੜੇ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਤੋੜਤਾ
ਸੇਹ ਦੇ ਸਾਨ੍ਹ ਰੱਖਣ ਸਰਕਾਰੀ।
ਗੋਹ ਦੇ ਵਛੇਰੀ ਪਾਲਦੇ
ਮਾਨੂੰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮੜਕਾਂਦਾਰੀ।
ਕੋਟਲੇ 'ਚੋਂ ਕਟਕ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ
ਕਹਿੰਦੇ ਭੜੀ ਦੀ ਭੜ੍ਹਾਕਣ ਨਾਰੀ।
ਚੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੜਾਕੂ ਵੱਜਦੇ
ਫੇਰ ਆਈ ਗੋਸਲਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀ।
ਦੋ ਪਿੰਡ ਸੇਖੋਆਂ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਚਾਰਦੇ ਪਾਲ਼ੀ।
ਪਿੱਤਰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਜਦਾ ਬਰਬਾਲੀ...

ਪਿੰਡ ਢੁੱਡੀਕੇ ਖਾਸ ਵੀਰਨੋ ਮੋਗਾ ਤਸੀਲ ਲਖਾਉਂਦੇ।
ਪਰੋਜਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ
ਜਿੱਥੇ ਬੈਲੀ ਭੁਗਤ ਕੇ ਆਉਂਦੇ।
ਮਟਵਾਣੀ ਪਿੰਡ ਸੀ ਮਟੀਆਂ
ਢੁੱਡੀਕੇ ਨੂੰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਉਂਦੇ।
ਵੱਡੀ ਕੋਕਰੀ ਛੋਟੀ ਕੋਕਰੀ ਸਾਧਾਂ ਆਲੇ ਕਹਾਉਂਦੇ।
ਝੰਡਿਆਣੀ ਦੀ ਪੰਚੈਤ ਸੁਣੀਂਦੀ ਮਾੜੇ ਨੂੰ ਡੰਨ ਲਾਉਂਦੇ।
ਤਖਾਣਵੱਧ ਦੇ ਬੈਲੀ ਸੁਣੀਂਦੇ ਨਾਜਰ, ਜਾਗਰ ਕਹਾਉਂਦੇ।
ਬੁੱਟਰ ਭਰਾਵੋ ਲੱਗੇ ਬਸਾਖੀ ਗਾਣੇ ਸੋਹਣੇ ਗਾਉਂਦੇ।
ਮੱਦੋਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਡਤ ਬਾਹਲੇ
ਘੋਨੀ ਕਣਕ ਬਿਜਾਉਂਦੇ।
ਦਾਉਧਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਚੱਕਣ ਬੋਰੀਆਂ
ਬੰਤਾ, ਸੰਤਾ ਕਹਾਉਂਦੇ।
ਦੱਲਾਂ ਮੱਲਾ ਕੁੱਸਾ ਮੀਨੀਆ
ਚਲ ਜਗਰਾਮੀ ਆਉਂਦੇ।
ਚੂਹੜ ਚੱਕ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਬਾਵਾ
ਲੋਕੀ ਭੱਜ-ਭੱਜ ਆਣ ਛੜਾਉਂਦੇ।
ਔਥੇ ਲੱਗੇ ਕਿਲੀ ਦਾ ਮੇਲਾ
ਲੋਕੀ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢ-ਕੱਢ ਆਉਂਦੇ
ਓਦੋਂ ਨੇੜੇ ਅਜਿਤਵਾਲ ਸੁਣੀਂਦਾ
ਜਿੱਥੇ ਠੇਕੇ ਲਲਾਮ ਕਰਾਉਂਦੇ।
ਕੂੜਾ ਮੁੰਡਾ ਢੁੱਡੀਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬੋਲੀ ਜੋੜ ਸੁਣਾਵੇ।
ਮੇਲਣ ਸੱਪ ਅਰਗੀ ਛੜਾ ਘੜੀਸੀ ਜਾਵੇ...
ਪਿੰਡ ਢੁੱਡੀਕੇ ਖਾਸ ਵੀਰਨੋ ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਣਦੀ ਸਾਰੀ।
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰੋਜ਼ਪੁਰ ਮੇਰਾ ਸੁਣੀਂਦਾ
ਜਿੱਥੇ ਲਗਦੀ ਕਚਿਹਰੀ ਭਾਰੀ।
ਮੋਗਾ ਤਸੀਲ ਕਹਿੰਦੇ ਨਗਰ ਹਮਾਰਾ
ਜਿੱਥੇ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਵਪਾਰੀ।
ਮਹਿਣਾ ਠਾਣਾ ਲੱਗਦਾ
ਦੋਸਤੋ ਪੁਲਸ ਬੜੀ ਸੀ ਮਾੜੀ।
ਅਜਿਤਵਾਲ ਟੇਸ਼ਣ ਲੱਗਦਾ
ਵੀਰਨੋ ਗੱਡੀ ਚਲਦੀ ਆਣ ਸਵਾਰੀ।
ਦਾਉਧਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੋੜ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ
ਲੱਗੀ ਪੰਜ ਵਜੇ ਦੀ ਲਾਰੀ।
ਸੌਂ ਜਾ ਦਿਲ ਧਰ ਕੇ ਵਿਛਿਆ ਪਲੰਘ ਨਮਾਰੀ...

ਫੂਲ੍ਹਾ ਫੂਲ੍ਹੀ ਕੋਲ ਸੁਣੀਂਦੇ ਮੁਕਸਰ ਕੋਲ ਰੁਪਾਣਾ,
ਚੰਦ ਭਾਨ ਦੇ ਭੌਂਕਣ ਕੁੱਤੇ ਲੁੱਟਿਆ ਦਬੜੀਖਾਣਾ।
ਆਕਲੀਏ ਦੇ ਮੰਜੇ ਸਦਾ ਲੇ ਵਿੱਚੇ ਰੰਗੀਲੀ ਠਾਣਾ,
ਏਸ ਪਟੋਲੇ ਨੂੰ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਜਾਣਾ...

ਖੁਰਦ ਮਾਣਕੀ ਕੋਲੇ ਕੋਲੀ ਪੰਜ ਗਰਾਈਂਏ ਠਾਣਾ,
ਰਾਏਕੋਟ ਬਸੀਆਂ ਕੋਲੋ ਕੋਲੀ ਪੂਲ੍ਹੇ ਕੋਲ ਨਥਾਣਾ।
ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਡਾਕ ਗੱਡੀ ਭਮਕੇ ਖਰੀਦਣ ਡਾਣਾ,
ਤੀਮੀ ਸੱਪ ਬਰਗੀ ਆਪ ਕੰਜਰ ਦਾ ਕਾਣਾ...
ਬੋਹਾ ਬੁਲਾਢਾ, ਕੋਲੇ ਕੋਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਗਲਾਂ ਦਾ ਠਾਣਾ,
ਮੁਗ਼ਲੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਅੱਖੀਆਂ ਮੈਂ ਨਿਆਣੀ ਕੀ ਜਾਣਾਂ।
ਜਾਂਦੇ ਨੌਕਰ ਦਾ ਕੁੜਤਾ ਕਾਲਜੇ ਲਾਮਾ...
ਪੱਤੋ ਕੋਲੇ ਖਾਈ ਸੁਣੀਂਦੀ ਖਾਈ ਕੋਲ੍ਹੇ ਦੀਨਾ,
ਰਾਹ ਤੇ ਘਰ ਮੇਰਾ ਮਿਲ ਕੇ ਜਾਈਂ ਸ਼ੁਕੀਨਾ...
ਚੌਂਦੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਬੜੇ ਸ਼ਕੀਨੀ ਮੰਨਵੀ ਦੇ ਮਸਤਾਨੇ,
ਹੱਥੀਂ ਬੋਤਲਾਂ ਕੱਛੀਂ ਬੋਤਲਾਂ ਮੋਢੇ ਲਟਕਣ ਟੌਰੇ।
ਰੂਪ ਗਮਾ ਲਿਆ ਨੀ ਹੁਣ ਕੀ ਜਾਣਾ ਸੌਹਰੇ...
ਰਤੀਆ ਰੇਤਗੜ੍ਹ ਕੋਲੇ ਕੋਲੀ ਵਿੱਚ ਰਤੀਏ ਦੇ ਠਾਣਾ,
ਕੱਟਮੀ ਸੁੱਥਣ ਦਾ ਛੱਡ ਦੇ ਪੈਨ੍ਹਣਾ
ਬੇਅਕਲਾਂ ਦਾ ਬਾਣਾ।
ਅਗਲੀ ਝਿੜਕ ਦਊ ਨਾ ਜਾਈਂ ਅਣਜਾਣਾ...
ਊਠਾਂ ਆਲਿਉ ਵੇ ਊਠ ਲੱਦੇ ਨੇ ਚੜਿੱਕ ਨੂੰ,
ਸੋਨਾ ਵੇ ਲਿਆਇਉ ਮੇਰੇ ਸੋਹਣੇ 'ਜੇ ਕਲਿੱਪ ਨੂੰ...
ਆਰੀ-ਆਰੀ-ਆਰੀ
ਵਿੱਚ ਜਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਲੱਗਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਭਾਰੀ
ਗਿਜੇ ਹੋਏ ਦਾਰੂ ਦੇ ਜਾ ਵੜਦੇ ਵਿੱਚ ਬਜਾਰੀਂ
ਲੱਡੂਆਂ ਦੇ ਥਾਲ ਚੱਕ ਲੈ ਭਾਨ ਚੱਕ ਲੀ ਹੱਟੀ ਦੀ ਸਾਰੀ
ਭਾਈ ਬਖਤੌਰਾ ਰੋਹਣੋਂ ਦਾ
ਜ੍ਹੀਨੇ ਡਾਕੇ ਆਲੇ ਘੇਰਲੇ ਚਾਲੀ
ਪੂਰਨ ਬਸਰੇ ਦਾ ਜ੍ਹੀਨੇ ਅਲਕ ਬਛੇਰੀ ਪਾਲੀ
ਬਚਨਾ ਬਿਲਗੇ ਦਾ
ਗੱਲ ਕਰ ਗਿਆ ਜਗਤ 'ਤੇ ਨਿਆਰੀ
ਮੰਗੂ ਖੇੜੀ ਦਾ ਜ੍ਹੇੜਾ ਰੱਖਦਾ ਗੰਡਾਸੀ ਚਾੜ੍ਹੀਂ
ਈਸੂ ਘੜੂਏ ਦਾ ਜ੍ਹੀਤੇ ਚੱਲਗੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਭਾਰੀ
ਮਿਲਖੀ ਨਿਊਆਂ ਦਾ ਪੈਰ ਜੋੜ ਕੇ ਗੰਡਾਸੀ ਮਾਰੀ
ਠਾਣੇਦਾਰ ਇਉਂ ਡਿੱਗਿਆ
ਜਿਉਂ ਹਲ ਤੋਂ ਡਿੱਗੀ ਪੰਜਾਲੀ
ਭੱਜ ਲਉ ਵੇ ਲੋਕੋ ਹੋ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਭਾਰੀ
ਕਾਹਨੂੰ ਛੇੜੀ 'ਤੀ ਨਾਗਾਂ ਦੀ ਪਟਿਆਰੀ...

✿ ਡਾ. ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ
ਸੰਪਰਕ: 98880-06118

ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੰਗ

ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਅਤਿ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਗਹਿਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਰ ਪੱਖ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਖ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਇਸਤੋਂ ਅਛੂਤਾ ਹੋਵੇ। ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਆਉਣਾ ਵੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਇਹ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸਾ ਇੱਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਬੋਲਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ, ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਜੋ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਬਿਲਕੁਲ ਬਦਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਰਸਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਵਟਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਲੋਪ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੌਤ ਤਕ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗਰਭ ਦੇ ਤੀਜੇ ਮਹੀਨੇ ਅੱਖ ਸਲਾਈ, ਗਰਭਪਤੀ ਔਰਤ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿੱਕਲਣਾ ਅਤੇ ਗੁੜਤੀ ਦੇਣ ਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਿਵਾਜ ਹੁਣ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਸੱਤ ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਦੀ ਗੀਤ, ਛਟੀਆਂ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਸਾਹਾ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜਣਾ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਇਹ ਰਸਮਾਂ ਲੇਡੀਜ਼ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁਣ ਪੈਲੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਟੱਪੇ, ਸਿੱਠਣੀਆਂ, ਘੋੜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਕੈਸਟਰਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਗਣਾ ਖੇਡਣ ਦੀ ਰਸਮ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਂ, ਜਾਗੋ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋਕ ਖੇਡਾਂ ਜਿਵੇਂ ਗੁੱਲੀ ਡੰਡਾ, ਬਾਂਦਰ ਕਿੱਲਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਗੁਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਰੀਰਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਦਾਦੇ-ਦਾਦੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੇ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਔਰਤ ਪਰਾਂਦੀ ਪਾਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੱਗੀ ਫੁੱਲ ਵੀ ਗੁਆਚ ਗਏ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣਾ-ਪੀਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਫਾਸਟ ਫੂਡ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਡੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਹੁਣ ਪੀਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਦੁੱਧ ਵੇਚਣ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਵੇਚਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਆਰਥਿਕ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਦੁੱਧ ਵੇਚਣਾ ਵੀ ਮਜਬੂਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਭਾਅ ਪੱਖੋਂ ਮਿਲਣਸਾਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਨ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁੜੱਤਣ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਦਰ ਵਧ ਗਈ ਹੈ।

ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਤੇ .ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀਡੀਓ : ਕਾਰਣ ਤੇ ਨਿਵਾਰਣ

ਡਾ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ
ਮੋਬਾ. 75892- 33437

ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਬੋਧਿਕ ਪੱਧਰ ਦਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 99% ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਕਤ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਬੋਧਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ/ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੈਰ ! ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ .ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ (ਫ਼ਿਜ਼ੂਲ ਵੀਡੀਓਜ਼) ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਚਮੜੀ ਹੋਈ ਬਲਕਿ ਹਰ ਤਬਕੇ ਵਿਚ ਇਹ ਬੀਮਾਰੀ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰੂਪ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਪਰ ! ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਭਾਰਤੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਲੇਖ ਵੱਡ ਆਕਾਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਲੇਖ ਦੀ ਸੰਖੇਪਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਸਹੀ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਲੇਖ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅੱਜ ਕੱਲ ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਿਚ ਪਤੀ- ਪਤਨੀ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ, ਸਕੂਲ- ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ, ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ, ਲੜਾਈ- ਝਗੜੇ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਆਦਿਕ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵੀਡੀਓ ਰੋਜ਼ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੱਦ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਪੜ੍ਹੇ- ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਕੁਮੈਂਟ, ਲਾਈਕ ਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਿਚ ਕਦੇ ਲੜਾਈ- ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਅਣਖ਼ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ। ਕਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਬੇਸੁਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਿਆਂ। ਕਦੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਦੋਹਰੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗੰਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗੱਲਬਾਤ, ਨਾਚ, ਕਪੜੇ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ/ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਦਾ ਮੂਲ ਮਕਸਦ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਸਟਾਰ' ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ/ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਨਿੱਤ- ਦਿਹਾੜੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਇਬਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਹਰ ਥਾਂ ਉੱਪਰ ਨਕਾਰਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਭਾਲਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਅਪਲੋਡ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵੇਖਦੇ ਹਨ/ ਲਾਈਕ ਕਰਦੇ ਹਨ/ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫ਼ਿਜ਼ੂਲ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਪਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੱਜ 99% ਵੀਡੀਓਜ਼ ਫ਼ਿਜ਼ੂਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ/ ਵਕਤ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ! ਅਸੀਂ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਸ.ਫਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਇੱਥੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਖ਼ਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਫ਼ਿਜ਼ੂਲ ਦੇ 'ਪੇਜ਼' ਧੜਾਧੜ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ 'ਪੇਜ਼ਾਂ' ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਫੋਲੋ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਟੀ. ਵੀ. ਦੇਖਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਘੱਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਉੱਪਰ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ! ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਵੈਬ ਟੀ. ਵੀ. ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਆਪਣੇ ਸਿਖ਼ਰਾਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਹਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਨਵਾਂ ਚੈਨਲ ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੈਨਲ ਹਰ ਹੀਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ- ਵਿਚਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪਰੋਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਈ. ਟੀ. ਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਲੋਕ 'ਵੈਬ ਪੇਜ਼' ਬਣਾ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ! ਆਮ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ 'ਪੇਜ਼ਾਂ' ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ- ਕਦੇ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਤਨਾਓ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਣ ਆਪੂ ਬਣੇ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਮਕਸਦ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ / ਪੈਸਾ ਕਾਮਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਖ਼ੈਰ ! ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਫ਼ਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਨਕਾਰਤਮਕਤਾ ਭਰਪੂਰ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਮਕਬੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ/ ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਸ.ਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਉਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਭਾਲ (ਸਰਚ) ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵੇਖੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ .ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਕਰਾਈਬ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ/ ਫ਼ੋਲੋ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀਡੀਓ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਚੈਨਲ ਦੀ ਹਰ ਵੀਡੀਓ ਤੁਹਾਡੇ ਅਕਾਉਂਟ ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ।

ਹਰ ਵੀਡੀਓ ਉੱਪਰ ਕੁਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਰਥਕ ਵੀਡੀਓ ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰੋ। ਪਰ ! ਐਵੇਂ ਹਰ ਨਕਾਰਤਮਕ ਵੀਡੀਓ ਉੱਪਰ ਕੁਮੈਂਟ ਕਰਨਾ ਫ਼ਿਜ਼ੂਲ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨੁਕਸਾਨ ਇਹ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀਡੀਓ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤਾਂ- ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਪਰਮੋਟ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ/ ਸ.ਫਲ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੜੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਵਿਚ ਸ.ਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ- ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਵਾਧੂ ਦੇ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਕਰਾਈਬ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਜ਼ੂਲ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਚਾਰ- ਚਰਚਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਦੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ .ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਸਕੇ। ਪਰ ! ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਕਦੋਂ ਹੈ ?, ਇਹ ਅਜੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਹੈ।

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ... ਸੁਪਨਾ

ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਨੇ ਫੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਪੈਂਨਸ਼ਨ ਆਉਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦਿਆਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਜਦ ਓਹ ਕਿਸੇ ਆਦਰਸ਼ (ਸੁਧਾਰਕ) ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਦਲੀ ਦਿੱਖ ਦੀ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਓਸੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਓਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਗੁੰਦਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਪੈਂਨਸ਼ਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਲਬੀਰ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਧੂਰੇ ਪਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਠਾਣ ਲਈ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਪੰਚਾਇਤ ਘਰ, ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਤੇ ਆਰ ਓ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਊਣਤਾਈਆਂ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ,ਤੇ ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਦੀਆਂ ਖੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਮਹਿਕਮੇ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕੀਤਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਲਬੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਵਧਦੀ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਖਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਿਟਾਇਰ ਫੌਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਕਰਕੇ ਦਲਬੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਹੀ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।

ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਿਗੁਲ ਵੱਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਲਬੀਰ ਨੇ ਸਰਪੰਚੀ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਸਰਪੰਚੀ ਲਈ ਜਦ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾਕੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰਾਂ ਦੇ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਿੰਡ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਰ੍ਹੇ

ਜਸਵੀਰ ਸ਼ਰਮਾਂ ਦੱਦਾਹੂਰ
95691-49556

ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੁੱਤਰਾ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਸੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖ ਸੁੱਖ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪਿੰਡ ਨੇ ਤੇਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਬਣੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਰਮ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਰਪੰਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੇ ਹੁਣ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਿਗੁਲ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵੱਜ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਐਲਾਨ ਹੋਣਾ ਹੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤੀ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੋਂ ਲੋੜ ਸੀ,ਜੋ ਸਮੁੱਚੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਕਿਸੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਕ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਪਿੰਡ ਬਣਾ ਸਕੇ।ਸੋ ਓਹ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਅੱਜ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪਿੰਡ ਨੇ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਪੰਚ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ।

ਦਲਬੀਰ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸੋਚੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਬੂਰ ਪੈਂਦਾ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਇਆ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਅਧੂਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਆਣ ਪਿਆ।ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਕੇ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮਾਵਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ

ਇਨਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਪੁਰਖ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਮਾਂ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਗਰਭ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਲਈ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੁਗਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਂ ਜੋ ਏਨੀ ਪੀੜ ਸਹਿ ਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੱਚੇ ਲਈ ਦੁੱਖ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੈਗੰਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਟਹਿਲ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਦੇ ਥਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੰਘੂੜੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਜਦ ਕੋਈ ਮਾਂ ਲੋਰੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਬੱਚਾ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਕਿੰਨਾ ਤੜਫਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੁੱਕੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਆਪ ਗਿੱਲੇ ਥਾਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਾਂ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿਰਜਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਅਦੁੱਤੀ ਸਮਝ ਨੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਅੱਡਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਰੱਬਾ ! ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤੱਤੀ ਵਾਅ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਸਭ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੋਹਣਾ, ਖੁਸ਼, ਹਸਮੁੱਖ ਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇ। ਮਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਟਿੱਕਾ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਬੱਚਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਮਾਂ ਰੂਪ ਦਾ ਜਸ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਕਿ ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਮਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਾਂ ਦੀ ਠੰਡੀ ਛਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੀ ਪ ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਲਿੰਕਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਂ ਤੇ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਸਭ ਮਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਾਸਫਰ ਕਵੀ ਕਾਲਰਿਜ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ"ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤੂ ਮਾਂ ਹੈ" ਕਿਪਲਿੰਗ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, "ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਚੋਟੀ ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਲਟਕਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਦਿਲ ਹੈ, ਜੋ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰੇਗਾ।

ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਯੋਧਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਵੱਲੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਮਿਸਾਲ ਲਭਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ, ਪੁੱਤਰ, ਪੋਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੋਰਿਆ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਰਾਜਪੂਤੀ ਮਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣ ਧਰਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਢਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਕਿਥੇ ਵੀ ਮਾਂ ਹੈ ਉਹ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਮੂਰਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪਰਦੇਸੀ ਜਾ ਵਸਦੇ ਹਨ ਮਾਂਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲੱਖ ਅਸੀਸਾਂ ਰੱਬ ਕੋਲੋ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੀਖੁਸ਼ੀ ਹੋਣ ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਫੋਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ (ਲਾਡਲੇ) ਦੀ ਅਵਾਜ ਸੁਣ ਕੇ ਗਦ-ਗਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁੱਤਰ ਪਰਦੇਸੀ ਵਸ ਕੇ ਪੁੱਤ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਕਪੁੱਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਘਰੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਹ ਫੋਨ ਕਈ-ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਮਾਂ ਤਾਂ ਕੰਧਾ ਕੋਲਿਆ ਲੱਗਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਪੁਛ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਕੋਈ ਅਫਵਾਹ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਵਲੂੰਧਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਪੈਦੀ ਮਾਂ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਲੱਖਾਂ ਅਰਜੋਈਆ ਕਰਕੇ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਲੋਚਦੀ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਮੀਲਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਤ ਦੀ ਆਹਟ ਸੁਣਨ ਲਈ ਵਿਲਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੌਣਾਂ ਹੱਥ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਸਮਾਨ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਅੱਡ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਇਨਸਾਫ ਭਾਲਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਇਕ ਅਟਲ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ, ਮਾਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਪੁੱਤ ਭਾਵੇਂ ਕਪੁੱਤ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਮਾਂ ਹਰ ਬੱਚੇ ਲਈ ਰੋਟੀ ਪਰੋਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। (ਕਈ ਵਾਰ ਆਪ ਤਾਂ ਮਾਂ ਬੇਹਾ ਬੱਚਿਆਂ ਹੋਇਆ) ਭੋਜਨ ਖਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੁੱਤਰ, ਧੀਆਂ ਲਈ ਸੱਜਰਾ ਭੋਜਨ ਪਕਾ ਕੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਖੁਆ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਂ ਮਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਘਰੋਂ ਮਿਲੀ ਕੋਈ ਮਿੱਠੀ ਚੀਜ਼ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਲੜਲ ਨਾਲ ਬੰਨ ਕੇ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾ ਫਿਰ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਆਣਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਨਹੀਂ ਦੁਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਰੱਬ ਵਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਅਸੀਸ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੇਹਿਰਦੇ ਦੇ ਬੋਲ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਬੋਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਿਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਸ ਖੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਭ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ। ਮਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਪਣੈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਮਾਂ ਕਈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੜਕੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਫਿਰ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੇ ਆਖਰ ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਰੂਪ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸੰਗਲ ਦੀ ਕੜੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਨਿਭਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਾਲੇ ਬੋਲ, ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੇ ਖਤਾ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ, ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ, ਉਹ ਸੰਸਾਰਿਕ ਚਕਾਂਚੌਂਦ, ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਹੋਕੇ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਦੀ ਹਰ ਵਕਤ ਲੋੜ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਘਿਓ ਦੀਆਂ ਲਾਲਾਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਰ ਬੋਲੀ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕੋਠੀ ਵਿਚੋਂ ਉਚਾਰਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬੋਲ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਦੁਆ ਵਰਗੇ ਹੋਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਦਾ ਸਾਇਆ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਉਤੋਂ ਉਠ ਜਾਂਦਾਹੈ। ਉਦੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸੰਘਣੀ ਦਰਖ਼ਤ ਦੀ ਠੰਡੀ ਛਾਂ ਥੱਲੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਪਦੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵੱਲ ਧਕੇਲ ਦਿੱਤਾਹੋਵੇ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕੱਲਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਤਾਂ ਤੁਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਘਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਛ ਕੇ ਦੇਖੋ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਕਈ ਕਈ ਵਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਲਿੰਕ ਤੋਂ ਵਾਜਿਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਂ ਦੇ ਗੱਲ੍ਹ ਲੱਗ ਕੇ ਰੌਣ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਸ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਿਰਹਾ ਦਾ ਇੱਕ ਕੜ ਪਾਟ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਚੀਖ ਵਿਲਕਦੀ ਬਣ ਕੇ ਦਿਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਪੁਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਮਾਵਾਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਮਹਾਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਂਗਬਰ, ਪੀਰਾਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕੌਣ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਇੱਕ ਝੁਰੜੀ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਝਲਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਾਂ ਦਾ ਬੁੱਢੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਵੀ ਚਿਹਰਾ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਦਿਖਦਾ ਹੈ। ਵੇਲਾ ਨਾ ਖੁੰਝਾਓ ? ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚਰਚਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਝੁਕਾ ਦਿਓ।

ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

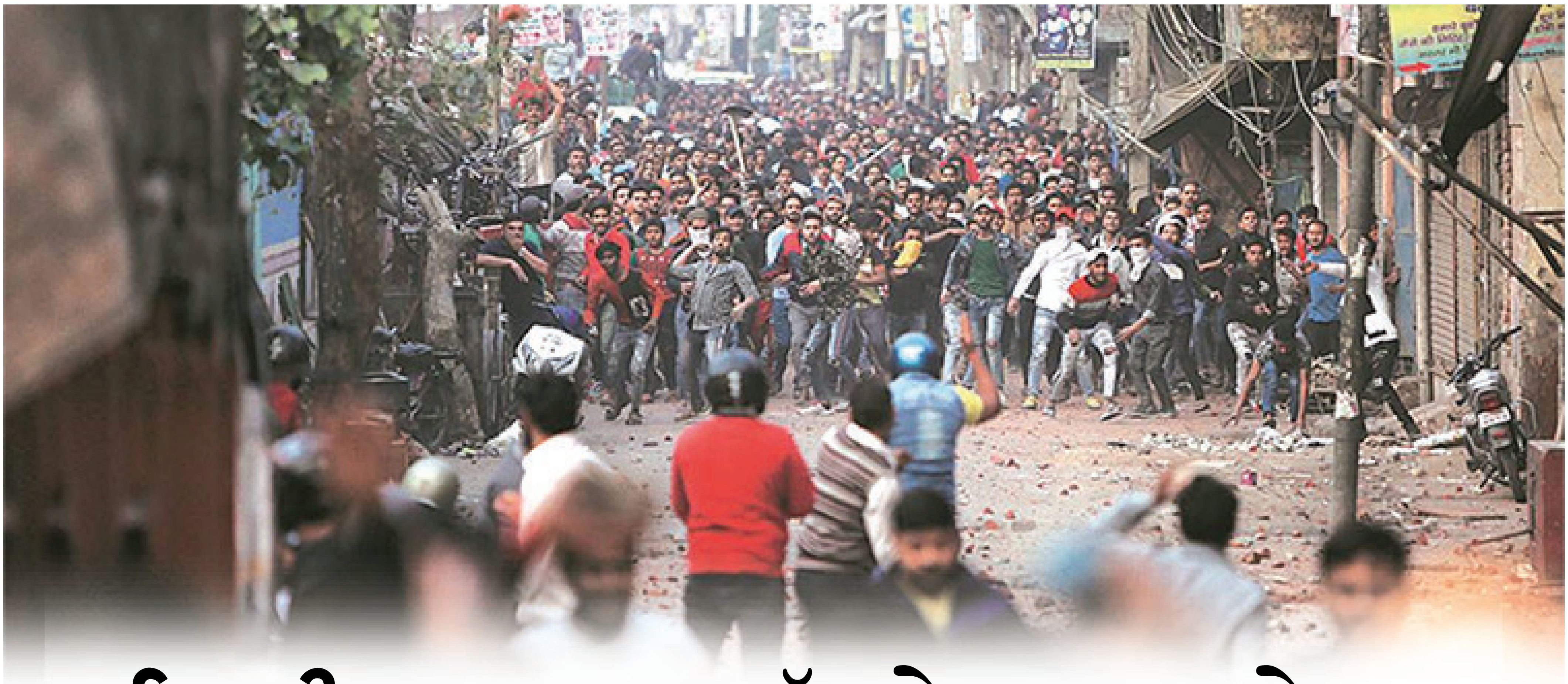

ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਖਾਤਮਾ, ਅੱਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਆਵਾਮ

ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਸਾਥੀਓ, ਲੇਖਕੋ ਅਤੇ ਫਨਕਾਰੋ!

ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਜੁੜੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਸਲੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹਜੂਮ ਨੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਭੜਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਹਮਾਇਤ ਤੇ ਮਦਦ ਹਾਸਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਬੜੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਹਾਸਲ ਸੀ, ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਉਸ ਹਜੂਮ ਨੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਕਿਰਤੀ ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉਪਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ, ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਆਭਾਸ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਵੈਰੱਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਜ਼ਾਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਘਰ, ਸਕੂਲ, ਮਸਜਿਦਾਂ, ਵਾਹਨ ਵਗੈਰਾ ਸਾੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਮਲਬੇ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਹਸਪਤਾਲ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਅਤੇ ਮਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੁਰਦਾਘਰਾਂ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਲਸੀਆ ਅਤੇ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਫਸਰ ਸਮੇਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਜੀ ਹਾਂ, ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਕਰੂਰਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਦਲੇਰੀ, ਸੰਜੀਦਗੀ ਅਤੇ ਦਇਆ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ। ਲੇਕਿਨ, ਇਥੇ ਦੋਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਬੇਮਾਇਨੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਇਹ ਹਮਲਾ ਜੈ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ!' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਜੂਮ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਐਸੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ-ਤੰਤਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਬੇਹਯਾਈ ਨਾਲ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨੰਗੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਅਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਐਸੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਦੰਗਾਂ' ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁਣਗੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਅਤੇ ਗੈਰਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਰਮਿਆਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਟੱਕਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਹਨਾਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਇਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੰਗਾਂ' ਜਾਂ ਫਸਾਦ' ਕਹਿਣਾ, ਜਾਂ ਇਸ ਉਪਰ ਸੱਜਾ-ਪੱਖ ਬਨਾਮ ਖੱਬਾ-ਪੱਖ' ਜਾਂ ਸਹੀ ਬਨਾਮ ਗਲਤ' ਦਾ ਲੇਬਲ ਲਗਾਉਣਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਊ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਐਸੇ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਭਾਗ ਵੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 15 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਇਸਲਾਮੀਆ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਭੰਨਤੋੜ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਸੜਕ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਉਪਰ ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਜ਼ਖਮੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦਮ ਤੋੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕ, ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ, ਇਸੇ ਸ਼ਾਸਨਤੰਤਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ। ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਐਸੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਵੀਂਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਅੱਜ ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਈ ਹਫਤਿਆਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬੜੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਦੀ ਚੀਰਫਾੜ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਕਾਂਡ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਲੇਕਿਨ ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਤੂਫਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੋ ਤੁਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੌਣਾਂ ਵਿਚ ਲਹੂ ਦੀ ਗੰਧ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਉਤਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਕੱਲ੍ਹ ਫਿਰ (29 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ) ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹਜੂਮ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਇਹ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਕੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਦੇਸ਼ ਕੇ ਗੱਦਾਰੋਂ ਕੋ, ਗੋਲੀ ਮਾਰੋ ਸਾਲੋਂ ਕੋ! ਸਿਰਫ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਮੁਰਲੀਧਰਨ ਇਸ ਗੱਲ ਉਪਰ ਸਖਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਸਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਐਮ.ਐਲ਼ਏ. ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਇਹੀ ਨਾਅਰਾ ਲਗਾ ਕੇ ਹਜੂਮ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ। 26 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੀਂਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਲ ਲਏ। ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰਾ ਇਹੀ ਨਾਅਰਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਸੜਕਾਂ ਉਪਰ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਨਾਅਰੇ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਚੂਹੇ-ਬਿੱਲੀ ਦਾ ਖੇਲ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਲੋਇਆ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੂ ਬਜਰੰਗੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋਈਏ, ਜੋ 2002 ਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਰੋਦਾ-ਪਾਟਿਆ ਦੇ 96 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਯੂ-ਟਿਊਬ ਉਪਰ ਜ਼ਰਾ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਸੁਣੋ: ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਭਾਈ' ਨੇ ਜੱਜ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਟਿੰਗ' ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਹ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਚੋਣ ਅਮਲ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ-ਆਰ.ਐਸ਼ਐਸ਼ ਦੀ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਲਈ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਹੈ।

ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਹਰ ਬੰਦਾ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖ-ਸੁਣ ਲਵੇ ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪਰਵੇਸ਼ ਵਰਮਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਨੁਰਾਗ ਠਾਕੁਰ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭੜਕਾਊ ਭਾਸ਼ਣ; ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਐਸਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਭਾਰਤ ਉਹਨਾਂ ਔਰਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਤਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੋ ਦਹਿ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ (ਸੀ.ਏ.ਏ.) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 75 ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਸੀ.ਏ.ਏ. ਗੈਰਮੁਸਲਿਮ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕ ਫਾਸਟ-ਟਰੈਕ ਰੂਟ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਘੋਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਨ.ਪੀ.ਆਰ.), ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰ ਆਫ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ (ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ.) ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਲਕਿ ਐਸੇ ਕਰੋੜਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼, ਉਜੜ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਮੁਜਰਿਮ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਐਸੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਅੱਜ ਗੋਲੀ ਮਾਰੋ ਸਾਲੋਂ ਕੋ!' ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਉਪਰ ਹੀ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ, ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਗੈਰਾ। ਜਿਵੇਂ ਵਿਦਵਾਨ ਹੱਨਾ ਆਰੈਂਦਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ: ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾ ਉਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰਾ ਅਸਾਮ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਲਵੇ ਅਤੇ ਦੇਖੇ ਕਿ ਉਥੇ ਵੀਹ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਦਲਿਤ, ਆਦਿਵਾਸੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਅੱਜ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਮੇਘਾਲਿਆ ਤੋਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਸ਼ੀਦਗੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵੀ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਐਨ.ਪੀ.ਆਰ.-ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ.-ਸੀ.ਏ.ਏ. ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਮਨੋਰਥ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਉਪਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ ਉਜਾੜਨਾ, ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵੰਡਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਐਸੇ ਲੱਖਾਂ ਪ੍ਰੇਤ ਨੁਮਾ ਮਨੁੱਖ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਸਿਉਂਕ' ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡੀਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਸੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤ ਕੇ ਅਤੇ ਵਾਹਿਯਾਤ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਵਾਲੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਲੱਖਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਫੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਵਾਬੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਥੇ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ। 1947 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਨਾਲ ਨਿਜਾਤ ਪਾਈ। ਇਹ ਜੰਗ ਲਗਭਗ ਹਰ ਇਕ ਨੇ ਲੜੀ ਸੀ ਸਿਰਫ ਮੌਜੂਦਾ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਉਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ, ਜਾਤਪਾਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਅੰਦੋਲਨਾਂ, ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 1960ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਰਅਸਲ ਨਿਆਂ, ਸਰਮਾਏ ਦੀ ਮੁੜ-ਵੰਡ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਤਖਤਾ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਸੀ। 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਸਿਮਟ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਉਜਾੜਨ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ, ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਜੋ ਐਸੇ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਅਮਲ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਿਰਫ 63 ਧਨਾਢਾਂ ਦੇ ਲੋਕ 120 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਲਾਨਾ ਬਜਟ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਹੈ। ਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਮਟ ਕੇ ਸਿਰਫ ਬਤੌਰ ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਰਿਆਦਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਾਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਫਿਰਕੂਕਰਨ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਮੀਡੀਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁੱਖ ਭੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਕਸ਼ਟ ਭੋਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਤੁਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਠੀਕ 210 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਹੁਣ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਸੱਤਰ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲੋਂ ਕੱਟ ਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਘਾਣ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਵਾਇਦ ਹੈ। 26 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੰਨਸਾਨ ਸਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਦਿਨ ਸੀ, ਜਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬੱਚੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਕੂਲ ਗਏ, ਲੇਕਿਨ ਐਸੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਤੁਹਾਡੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਅਤੇ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਗਲ਼ਾ ਘੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ?

ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸਿਰਫ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਰਾਜ ਹੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਲੇਕਿਨ ਇੰਞ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਨ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਿਮਾਰ ਹਾਂ। ਦੁਮੇਲ ਉਪਰ ਮਦਦ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਕੋਈ ਐਸਾ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵੁਕਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿਤਣ ਦੀ ਖਾਹਸ਼ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਵੀ ਐਸੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਨੈਤਿਕ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗ ਪਾਈਪਾਂ ਵਿਚ ਵੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵਿਵਸਥਾ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਐਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਤਾ ਖੁੱਸਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਖੁੱਸ ਜਾਵੇ। ਜੋ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖਤਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ। ਜੋ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ। ਇਹ ਕੰਮ ਦਲੇਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਲੇਰ ਵਕੀਲ ਐਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਦਲੇਰ ਲੇਖਕ, ਸ਼ਾਇਰ, ਗੀਤਕਾਰ, ਚਿਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਐਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ।

ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਪਈ ਹੈ।

ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ

ਪ੍ਰੀਤ ਫੁਲਵਾੜੀ

ਬੋਲੀਆਂ

ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ
ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਭੂਤ ਸਦਾ ਦੂਰ ਭੱਜਦਾ।
ਉਹ ਜੀਵਨ @ਚ ਤਰੱਕੀ ਖੂਬ ਕਰਦੇ
ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਲੈਣ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ।
ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ, ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਾ ਹੁੰਦੇ
ਜੇ ਪਤੀ- ਪਤਨੀ ਡੂੰਘਾ ਸੋਚਦੇ।
ਕੱਲਾ, ਕੱਲਾ ਪੁੱਤ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ
ਜਾ ਕੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਗਿਆ।
ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚੂ ?
ਜਿਸ ਘਰ @ਚ ਪਿਉ ਨਸ਼ੇ ਕਰਦਾ।
ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ
ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।
ਜੋ ਪਿਉ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਅੱਖ ਰੱਖੇ
ਉਹ ਕਦੇ ਨ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਸਕਦਾ।
ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕੋਈ ਨਾ
ਜੋ ਸਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖੇ ਬੂਹਾ ਦਿਲ ਦਾ।
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਫੋਨ 9915803554

ਹਲਾਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਨੇਂਤਾ ਰੋਂਦੇ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ
ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੋ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ
ਚੋਂਣ ਨਿਸਾਨ
ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਲਾ ਲਏ ਨੇ
ਪਾਕੇ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ
ਇੱਕ ਰੰਗਲੀ ਕੋਠੀ
ਨੇਂਤਾ ਰੋਂਦੇ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ
ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੋ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ
ਨੇਤਾ ਬੈਠ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਤੇ
ਕਰਦੇ ਨਿੱਤ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਧੋਖਾ
ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ
ਲੁੱਟਦੇ ਫਿਰ ਇਹ ਚੰਗਾ ਚੋਖਾ
ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪਾ ਕੇ ਵੋਟਾ ਨੂੰ
ਫਿਰ ਲਾਉਂਦੇ
ਕਿਸਾਨ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਧਰਨੇ
ਸਾਬ ਫਿਰ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਣ ਬਈ
ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਖਰੀ ਪਰ
ਨਿਕਲੀ ਏ ਖੋਟੀ
ਨੇਤਾ ਰੋਂਦੇ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ
ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੋ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ
ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੋ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ
ਕੁੱਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਬਾ ਮੱਰੜੀ ਕਲਾਂ
99142 26365

ਬੋਲੀਆਂ

ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ
ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਭੂਤ ਸਦਾ ਦੂਰ ਭੱਜਦਾ।
ਉਹ ਜੀਵਨ @ਚ ਤਰੱਕੀ ਖੂਬ ਕਰਦੇ
ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਲੈਣ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ।
ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ, ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਾ ਹੁੰਦੇ
ਜੇ ਪਤੀ- ਪਤਨੀ ਡੂੰਘਾ ਸੋਚਦੇ।
ਕੱਲਾ, ਕੱਲਾ ਪੁੱਤ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ
ਜਾ ਕੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਗਿਆ।
ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚੂ ?
ਜਿਸ ਘਰ @ਚ ਪਿਉ ਨਸ਼ੇ ਕਰਦਾ।
ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ
ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।
ਜੋ ਪਿਉ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਅੱਖ ਰੱਖੇ
ਉਹ ਕਦੇ ਨ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਸਕਦਾ।
ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕੋਈ ਨਾ
ਜੋ ਸਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖੇ ਬੂਹਾ ਦਿਲ ਦਾ।
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਫੋਨ 9915803554

ਓਹ ਤਸਵੀਰਾਂ

ਓਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾ ਮਿਲੀਆਂ
ਮੁੱਲ ਕੀਤਾ ਜੋ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ
ਨਾ ਮੰਨੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਰੁੱਸੀਆਂ
ਹਾੜਾ ਕੱਢ ਤਾ ਤਕਦੀਰਾਂ ਦਾ

ਹਰ ਬੋਲ ਤੇਰਾ ਯਾਦ ਰਿਹਾ
ਮਰਨੇ ਵਾਲਾ ਅਬਾਦ ਰਿਹਾ
ਬੋਲ ਰੋਮ ਰੋਮ ਨੂੰ ਵੱਢਦੇ ਨੇ
ਫੱਟ ਹੌਲਾ ਹੈ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰਾਂ ਦਾ

ਇੰਝ ਹੁੰਦਾ ਫਿਰ ਉਂਝ ਹੁੰਦਾ
ਉਂਝ ਹੁੰਦਾ ਫਿਰ ਇੱਝ ਹੁੰਦਾ
ਬੇਗੈਰਤ ਜੁਗਤ ਜ਼ਹੀਨੀ ਏ
ਨਾ ਹਸ਼ਰ ਹੈ ਤਕਰੀਰਾਂ ਦਾ

ਮੇਰਾ ਨਾ ਹੈ ਬੇਗਾਨਾ ਛੱਲਾ
ਵਜ਼ਮ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਓਹ ਝੱਲਾ
ਕਿੰਝ ਸਾਂਭੂਗਾ ਕੱਲਾ ਚੰਦਨ
ਇਹ ਹੰਝੂ ਵੈਣ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ
ਚੰਦਨ ਹਾਜੀਪੁਰੀਆ

.ਗ਼ਜ਼ਲ

ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ।
ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨਈਂ ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ।
ਬਾਪੂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਜੰਨਤ,
ਬੋਹੜ ਦੀ ਠੰਡੀ ਛਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ।
ਲੋਅ ਹੀ ਲੋਅ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ,
ਸੂਰਜ ਵਰਗੀ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ।
ਜੋ ਕਰਦੀ ਚਿੰਗਾਰੀ ਕਰਦੀ,
ਕੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚੁਪ ਚਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ।
ਘਰ ਨੂੰ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ,
ਕੋਠੇ 'ਤੇ ਕਾਂ-ਕਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ।
ਇੱਕ ਤਿਊੜੀ ਖੰਜਰ ਵਰਗੀ,
ਉਸ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਨ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ।
ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਨਈਂ ਡੁਬਦਾ,
ਜ਼ਿੰਦ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ।
ਬਾਲਮ ਉਹ ਸੁਖ ਹੀ ਸੁਖ ਦੇਵੇ,
ਦਾਦੀ ਵਰਗੀ ਗਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ।
ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਓਂਕਾਰ ਨਗਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਪੰਜਾਬ
ਮੋ. 98156-25409

ਮੁਨਿਆਦੀ ਵਾਲਾ ਭਾਈ

ਸੁਣੋਂ ਬਈ ਸੁਣੋਂ ਹੋਕਾ ਢੋਲ ਵਾਲਾ
ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ,
ਚੌਂਕ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤਾਈਂ
ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਸੀ।
ਜਦ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਘੋਲ ਜਾਂ ਬਾਜ਼ੀ
ਵਾਲੇ ਆਉਂਦੇ ਸੀ,
ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਨਿਆਦੀ ਢੋਲ ਵਾਲੇ
ਤੋਂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸੀ।
ਬਹੁਤੇ ਵਾਰੀ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦੇ ਸ਼ਾਮੀਂ
ਚਾਰ ਵਜੇ ਦਾ,
ਆਜੋ ਵੇਖੋ ਨਜ਼ਾਰਾ ਭਾਈ ਇੱਕਠ
ਉੱਥੇ ਸਜੇ ਦਾ।
ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜਾਣਾਂ ਕੰਮ ਧੰਦਿਆਂ
ਨੂੰ ਕਰਕੇ,
ਬੁੜੀਆਂ ਨੇ ਵੇਖਣਾ ਕੋਠਿਆਂ ਤੇ
ਖੜਕੇ।
ਸਿੱਧੇ ਸਾਧੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਉਦੋਂ ਖੁਲ੍ਹੇ
ਸੁਭਾਅ ਸੀ,
ਇਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ
ਬੜਾ ਚਾਅ ਸੀ।
ਅੱਜ ਉਹ ਦਿਨ ਕਿੱਥੇ ਮਾਰ ਗਏ
ਉੱਡਾਰੀਆ,
ਨਾ ਰਹੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਹੁਣ,ਪੱਤੋ, ਉਹ
ਪਿਆਰੀਆਂ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 94658-21417

ਚਿੱਟਾ ਕੁੜਤਾ

ਰੁੱਤ ਆਈ ਚਿੱਟੇ ਕੁੜਤੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ,
ਇਸਦਾ ਪਰਦਾ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕੱਜਦਾ ਏ।
ਮਾਰੀਆਂ ਠੱਗੀਆਂ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀਆਂ
ਨੂੰ,
ਇਹ ਬੜਾ ਸਾਂਭ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਦਾ
ਏ।
ਉਂਝ ਤਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਲੋਕ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ,
ਸਾਧਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ?ਆਦੇ ਫੱਬਦਾ ਏ।
ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਪੂਰਿਆ ਇਹਨਾਂ ਢਿੱਡ ਹੁੰਦਾ,
ਦਾਅ ਵੇਖਦੇ ਫੇਰ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗਦਾ
ਏ।
ਚਿੱਟਾ ਬਗਲਾ ਵੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ,
ਵਿੱਚ ਛੱਪੜ ਦੇ ਡੱਡਾ ਪਿਆ ਲੱਭਦਾ ਏ।
ਵਿਹਲੜ ਦੇਵੇ ਨਾ ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਪੈਣ
ਮਿੱਟੀ,
ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਬੜਾ ਈ ਝੰਬਦਾ ਏ।
ਮਿਹਨਤਕਸ ਦੇ ਗੱਲੋਂ ਨਾ ਮੈਲ ਜਾਵੇ,
ਘਰੇ ਸੰਖ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਵੱਜਦਾ ਏ।
ਹੱਥ ਜੋੜ ਮਿੰਨਤ ਨਾ ਸੁਣੇ ਕੋਈ,
ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਏ।
ਇਹ ਚਿੱਟੇ ਪਾ ਘੁੰਮਦੇ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀਆਂ,
ਬੇਰੁਜਗਾਰ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਜੱਬਦਾ ਏ।
ਚਿੱਟੇ ਕੁੜਤੇ ਨੇ ਦੇਸ ਸਾਡਾ ਨੰਗ
ਕੀਤਾ,
ਕਈ ਘਰਾਂ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾ ਵੀ ਕੱਢਦਾ ਏ।
ਪਰ, ਪੱਤੋ ,ਸਾਰੇ ਨਹੀ ਹੁੰਦੇ ਇੱਕੋ
ਜਿਹੇ,
ਡਰ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਵੱਢਦਾ ਏ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ
ਫੋਨ ਨੰਬਰ
94658-21417

ਕੋਈ ਕੋਈ

ਮਿੱਧੇ ਮੰਜ਼ਿਲ ਖਾਤਰ ਖ਼ਾਰ ਕੋਈ ਕੋਈ,
ਚੁੰਮੇ ਲੋਕਾਂ ਖਾਤਰ ਦਾਰ ਕੋਈ ਕੋਈ।
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਾਰ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਨੇ,
ਪਰ ਗ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਸਾਰ ਕੋਈ ਕੋਈ।
ਹਰ ਕੋਈ ਫੁੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ,
ਪਰ ਕੰਡੇ ਕਰੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੋਈ ਕੋਈ।
ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਰੋਟੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ,
ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਕਰਦਾ ਏ ਵਪਾਰ ਕੋਈ ਕੋਈ।
ਸਭ ਨਜ਼ਮ ਸੁਣ ਕੇ ਗਏ ਨੇ ਭਾਵੇਂ,
ਪਰ ਕਰੇਗਾ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੋਈ ਕੋਈ।
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਚੈਨਲਾਂ ਵਾਲੀ ਕੋਠੀ
ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ-9915803554

ਕਵਿਤਾ

ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਮੁੜ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਫਿਰ ਪਊ ਪਛਤਾਉਣਾ ।
ਗਲੀ ਗਲੀ ਜੋ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਹੁਣ ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣਾ।
ਸਾਡੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਉੱਪਰ ਤਸ਼ੱਦਦ ਢਾਹੁਣਗੇ
ਜਦ ਮੰਗਣੇ ਹੱਕ ਤੁਸੀਂ ਧਰਨਾ ਲਾਉਣਾ ।
ਜਿੱਤ ਦਾ ਬਟਨ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿਆ ਹੋਊ ,
ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਹਾਰ ਚੁਣ ਲਈ ।
ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਵੀ ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਰੋਵੇਗੀ '
ਜੇ ਐਤਕੀਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਗਲਤ
ਸਰਕਾਰ ਚੁਣ ਲਈ ॥
ਲੇਖਕ -ਮਨਦੀਪ ਖਾਨਪੁਰੀ
ਖਾਨਪੁਰ ਸਹੋਤਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
9779179060

ਬੋਲੀਆਂ

ਰੱਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦਾ,
ਖੌਰੇ ਲੋਕੀਂ ਮੰਦਰਾਂ ਚੋਂ ਕੀ ਭਾਲਦੇ ?
ਆਪ ਮਾਇਆ ਬਿਨਾਂ ਪੈਰ ਨਾ ਪੁੱਟਦੇ,
ਸਾਨੂੰ ਬਾਬੇ ਕਹਿੰਦੇ ਮਾਇਆ ਨਾਗਣੀ।
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾ ਕੇ,
ਆਪ ਨੇਤਾ ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮਜ਼ੇ ਲੁੱਟਦੇ।
ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਭਣਾ ਨਹੀਂ,
ਜੇ ਨਾ ਬੰਦੇ ਨੇ ਅਕਲ ਵਰਤੀ।
ਹੁਣ ਬੰਦਾ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਭਾਲਦਾ ਫਿਰੇ,
ਚਾਰੇ, ਪਾਸੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ।
ਲੋਕੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ,
ਘਰੇਲੂ ਗੈਸ ਸਲੰਡਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸੁਣ ਕੇ।
ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਪਿਆਰ ਨਾ ਰਿਹਾ,
ਹੁਣ ਨਾਂ ਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਰਿਸ਼ਤੇ।
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਫੋਨ 9915803554

ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜਾ...

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਆ ਗਿਆ
ਬਦਲ ਕੇ ਹੋਰ ਇਕ ਸਾਲ
ਕੀ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹਾਂ
ਇਹ ਵੀ ਬਸ ਇਕ ਭਰਮ ਜਾਲ।
ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਭਾਰੀ
ਜੋ ਚੁਕਾਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ
ਕਈ ਫਾਂਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਝੂਲ ਗਏ
ਕਈਆਂ ਜੇਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਕੀਮਤੀ ਸਾਲ।
ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਊਧਮ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਰਾਭਾ
ਬਾਲ ਪਾਲ ਦੇ ਲਾਲ
ਸੁਪਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੂਰੇ ਅੱਜ ਵੀ
ਜੋ ਸੀ ਵੇਖੇ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ।
ਵੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਹੋਇਆ ਖ਼ੂਨ ਖ਼ਰਾਬਾ
ਚੱਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਡੂੰਘੀ ਚਾਲ
ਆਮ ਬੰਦੇ ਨੇ ਚੁਕਾਈ ਕੀਮਤ
ਲੁਟਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜਾਨ ਤੇ ਮਾਲ।
ਸੱਤਾ ਬਦਲੀ ਪਰ ਸੋਚ ਨਾ ਬਦਲੀ
ਗੋਰੇ ਗਏ ਕਾਲੇ ਆਏ ਲਾਲ
ਆਮ ਲੋਕ ਨੇ ਰੁਲਦੇ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ
ਕਰਨ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਭਾਲ।
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ
ਨੇ ਕੀਤਾ ਹਾਲ ਬੇਹਾਲ
79 ਸਾਲ ਤਾਂ ਗੁਜਰ ਗਏ
ਹੋਰ ਗੁਜ਼ਰਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ।
ਧਰਮਾ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ
ਧਰਮਿੰਦਰਾ ਜੇ ਸੋਚ ਬਣਾਈਏ ਵਿਸ਼ਾਲ
ਫੇਰ ਹੀ ਮਿਲਣੀ ਅਸਲ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਹਰ ਬਾਸ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ।
ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਮੰਨਵੀ,ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ

ਅੱਜ ਵੀ ਬਾਪੂ ਰੋਂਦਾ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
ਉਹਨੂੰ ਚੇਤਾ ਆਉਂਦਾ ਪਿਛਲੇ ਘਰ ਦਾ
ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਸਭ ਕੁੱਝ ਛੱਡਣਾ ਪੈ ਗਿਆ
ਜਿਹੜਾ ਧੇਲੀ ਡਿੱਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਰਦਾ
ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਖਿੱਚ ਲਕੀਰਾਂ
ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਲੀਰੋ ਲੀਰਾਂ
ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਤੁਰ ਪਏ ਛੱਡ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ
ਦਿੱਸਣ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਵਹੀਰਾਂ ਹੀ ਵਹੀਰਾਂ
ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਏ ਲੁਟੇਰੇ
ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਥੇਰੇ
ਕਈ ਵੱਢ ਟੁੱਕ ਵਿੱਚ ਗਏ ਮਾਰੇ
ਕਈਆਂ ਦੇ ਬੱਝੇ ਰਹਿ ਗਏ ਵਿੱਚੇ ਸਿਹਰੇ
ਕੋਈ ਅੱਗੇ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟਿਕਾਣਾ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਣਾ
ਭੁੱਖੇ ਰੋਂਦੇ ਸੀ ਬੀਬੀਆਂ ਕੋਲ ਨਿਆਂਣੇ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਔਖਾ ਸੀ ਚੁੱਪ ਕਰਾਨਾ
ਇਹ ਕਿਹਨਾਂ ਲਈ ਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੀ ਕਰ ਗਈ ਬਰਬਾਦੀ
ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ
ਇਹ ਗੱਲ ਦਸਦੀ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਦਾਦੀ
ਹਰ ਸਾਲ ਜਖਮਾਂ ਤੇ ਲੂਣ ਲਾਉਂਦੇ
ਦਸੋ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਕਾਹਦੀ ਮਨਾਉਂਦੇ
ਲੋਕ ਜਸਵਿੰਦਰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਹੱਥ ਤਿਰੰਗੇ
ਫਿਰਦੇ ਅੱਜ ਵੀ ਨਫਰਤ ਫਲਾਉਂਦੇ
ਲੋਕ ਜਸਵਿੰਦਰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਹੱਥ ਤਿਰੰਗੇ
ਫਿਰਦੇ ਅੱਜ ਵੀ ਨਫਰਤ ਫਲਾਉਂਦੇ
ਸੂਬੇਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁਲੇਰੀਆ
7589155501

ਕੂੜਾ ਕੂੜੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾਓ

ਚੰਗੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਫਰਜ ਨਿਭਾਓ ,
ਰੱਖ ਕੇ ਆਲ਼ਾ - ਦੁਆਲ਼ਾ ਸਾਫ - ਸੁਥਰਾ
ਗੰਦਗੀ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ।
ਕੂੜਾ ਕੂੜੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ
ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ - ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਓ ,
ਪੌਦੇ , ਪਾਣੀ ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਓ
ਜਾਨਵਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਿਖਾਓ ।
ਇੱਧਰ - ਉੱਧਰ ਕੂੜਾ ਸੁੱਟਣਾ
ਇਹ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਆਪ ਖੱਡਾ ਪੁੱਟਣਾ ।
ਸੋਚੋ !ਸਮਝੋ ਤੇ ÷ ਧਰਮਾਣੀ ÷ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵਿਚਾਰੋ
ਇੱਧਰ - ਉੱਧਰ ਨਾ ਕੂੜਾ ਖਿਲਾਰੋ ।
ਆਓ !ਸਭ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸੋਚੀਏ - ਕਰੀਏ
ਕੂੜਾ ਕੂੜੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਰੀਏ ।
ਮਾਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਧਰਮਾਣੀ
ਸ਼ ?ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
9478561356

ਹਲਾਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਨੇਂਤਾ ਰੋਂਦੇ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ
ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੋ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ
ਚੋਂਣ ਨਿਸਾਨ
ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਲਾ ਲਏ ਨੇ
ਪਾਕੇ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ
ਇੱਕ ਰੰਗਲੀ ਕੋਠੀ
ਨੇਂਤਾ ਰੋਂਦੇ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ
ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੋ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ
ਨੇਤਾ ਬੈਠ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਤੇ
ਕਰਦੇ ਨਿੱਤ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਧੋਖਾ
ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ
ਲੁੱਟਦੇ ਫਿਰ ਇਹ ਚੰਗਾ ਚੋਖਾ
ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪਾ ਕੇ ਵੋਟਾ ਨੂੰ
ਫਿਰ ਲਾਉਂਦੇ
ਕਿਸਾਨ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਧਰਨੇ
ਸਾਬ ਫਿਰ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਣ ਬਈ
ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਖਰੀ ਪਰ
ਨਿਕਲੀ ਏ ਖੋਟੀ
ਨੇਤਾ ਰੋਂਦੇ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ
ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੋ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ
ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੋ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ
ਕੁੱਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਬਾ ਮੱਰੜੀ ਕਲਾਂ
99142 26365

15 ਅਗਸਤ 1947: ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਿਆ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਹਨੇਰਾ

ਹਰ ਸਾਲ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਮ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਈ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵੀ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਕੋਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੱਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਵਿਹੜਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਬਚਪਨ ਬੀਤਿਆ, ਉਹ ਖੂਹ ਜਿਸ ਦਾ ਠੰਢਾ ਪਾਣੀ ਉਹ ਪੀਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ।15 ਅਗਸਤ 1947 ਭਾਰਤ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦਿਨ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਧਰਤੀ ਲਈ ਇਹ ਵੰਡ, ਵਿਛੋੜੇ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਾਲਾ ਦਿਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਅੱਜ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਭਰੇ।

15 ਅਗਸਤ 1947 ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਇਹ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਦਿਨ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਨਕਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਿੱਚੀ ਇੱਕ ਲਕੀਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਲੱਗਿਆ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸਰ ਸੀਰਿਲ ਰੈੱਡਕਲਿਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਉਸ ਇੱਕ ਲਕੀਰ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਲਈ ਬੇਗਾਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇੱਕੋ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਇੱਕੋ ਖੂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਨਾਲ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸਿਆਂ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡੇ ਗਏ ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਉਜਾੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਤੋਂ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਬਾਰ, ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਜਨਮ-ਭੂਮੀ ਛੱਡ ਕੇ ਅਣਜਾਣ ਥਾਵਾਂ ਵੱਲ ਰਵਾਨਗੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਲੱਖ ਤੋਂ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਅਸਹਿਣ ਪੀੜ ਝੱਲੀ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਰਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਇੱਕ ਮਾਂ, ਇੱਕ ਧੀ, ਇੱਕ ਭਰਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੰਡਾਇਆ। ਅੰਕੜੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਹੰਝੂ, ਚੀਖਾਂ ਅਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਦਰਦ ਕਿਸੇ ਪੈਮਾਨੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸੋਚੋ, ਉਹ ਪਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਚੌਖਟ ਨੂੰ ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਛੂਹਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਘਰ ਜਿੱਥੇ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ ਚਾਅ ਪੂਰੇ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਗੂੰਜੀਆਂ। ਉਹ ਖੇਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਮੁੜ੍ਹਕੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅੰਬ, ਟਾਹਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਰੱਖ਼ਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਪਲੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਗਾਂਵਾਂ, ਮੱਝਾਂ ਅਤੇ ਬਲਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝ ਕੇ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕੋ ਝਟਕੇ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਕੇ ਅਣਜਾਣ ਥਾਂ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪੈਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਘਰ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਆਉਣਾ ਸੀ।

ਵੰਡ ਦੇ ਉਹ ਕਾਫ਼ਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਹ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਸਨ। ਮੀਲਾਂ ਲੰਬੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖੇ-ਭਾਣੇ ਬੱਚੇ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਮਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਠੀ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸੀ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਉਹ ਮੌਕਾ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਚਾਬੀਆਂ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਜੰਦਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਉਹ ਵਰ੍ ?ਆਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਅਤੇ ਸੰਦੂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ-ਪਈਆਂ ਜੰਗਾਲ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੁੜ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ।

ਇਸ ਵੰਡ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਅਸਹਿ ਪੀੜ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਝੱਲੀ। ਕਈ ਧੀਆਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਗਈਆਂ, ਕਈ ਭੈਣਾਂ ਆਪਣੇ ਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਈ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤ੍ਰਾਸਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਖੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਧੀਆਂ ਜੋ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਉਨਾਂ ਨੇ ਅਸਹਿ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਪੀੜਾਂ ਨੂੰ ਝੱਲਿਆ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਉਥੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੀੜਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪੈਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਰੱਖੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ? ਕਿੰਨੇ ਸਾਉਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਹੋਣਗੇ ? ਕਿੰਨੀਆਂ ਦੀਵਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਥਰੂ ਭਰ ਕੇ ਮਨਾਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ? ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦਿਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ ਹੋਣਗੇ ? ਵੰਡ ਦਾ ਇਹ ਦਰਦ ਸਿਰਫ਼ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਦਰਜ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵਿਤਾ "ਅੱਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ" ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣੀ।

ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਚੀਖ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਧੀਆਂ, ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਤਬਾਹ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ।

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਪੀੜ, ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਤੋੜ-ਫੋੜ ਦਾ ਦਰਦ ਸਾਫ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਉੱਘੜਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਵਲ TTrain to PakistanU1947 ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਪਿੰਡ ਮਨੋਮਾਜਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪਲਕ ਝਪਕਦਿਆਂ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਨੇਮਾ ਅਤੇ ਫ਼ ?ਲਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਨਵੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। "ਪਿੰਜਰ" ਅਤੇ "ਖਾਮੋਸ਼ ਪਾਣੀ" ਵਰਗੀਆਂ ਫ਼ ?ਲਮਾਂ ਨੇ ਵੰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਜ਼ੁਲਮ, ਵਿਛੋੜੇ ਅਤੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਰੂਹ ਤੱਕ ਝੰਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ ?ਲਮ "ਗਰਮ ਹਵਾ" ਨੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਗਾਨੇ ਹੋ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦੁਵਿਧਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ 1947 ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਲੱਖਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਦਰਦ ਦੀ ਅਮਰ ਕਹਾਣੀ ਸੀ। ਉਜਾੜੇ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਦੁਖਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰੀ। ਆਪਣੇ ਘਰ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਗੁਆ ਕੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਆਏ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਜ਼ੀਰੋ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ; ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਜਾਊ ਬਣਾ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ। ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਨਮ-ਭੂਮੀ ਦਾ ਮੋਹ ਅਤੇ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਦੇ ਭੁੱਲੇ ਨਹੀਂ । ਦਹਾਕੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵੀ, ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਖੂਹਾਂ, ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰਹੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਵੀ ਨਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਵੰਡ ਸਿਰਫ਼ ਧਰਤੀ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੂਹਾਂ ਅਤੇ ਅਨਮੋਲ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸੀ। 15 ਅਗਸਤ ਸਾਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮਾਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਦਾਚਾਰਕ ਸਬਕ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਅੱਗ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸਤਿਕਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਪਿਆਰ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀਏ।

ਜਦੋਂ ਇਸ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਏ, ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰੀਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਘਰ, ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਗੁਆ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਕਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਖਿੱਚੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵੰਡ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੰਡ ਸਕਦੀਆਂ; ਦੇਸ਼ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। 1947 ਦੀ ਇਸ ਵੱਡੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਿੱਖ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਜਾਂ ਕੌਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ—ਉੱਥੇ ਹਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਜਗਰੂਪ ਕੌਰ
7009529882

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 366 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 14 AUGUST TO 20 AUGUST, 2026